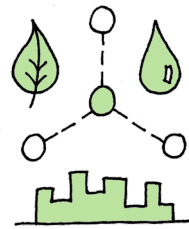

GROWING INTO INDEPENDENCE

A research on enhancing social engagement in the living environment of adults with a Mild Intellectual Disability within urban green-blue grids

Marit van 't Walderveen
Studentnumber 4841905

Technical University of Delft
MSc Architecture, Urbanism and Building Sciences
Chair of Architecture and Dwelling

Graduation Studio
Designing for Care in an Inclusive Environment
Towards a healthy and inclusive environment

Studio coordinator: Birgit Jürgehake
Research mentor: Leo Oorschot
Architecture mentor: Kobe Macco

Research Report
January 2024

INDEX

PART I - INTRODUCTION

01 PROBLEM STATEMENT	1
02 RESEARCH AIM	3
03 THEORETICAL FRAMEWORK	3
04 RESEARCH QUESTION	5
05 DEFINITIONS	6
06 SCOPE OF THE RESEARCH	7
07 SUB-QUESTIONS	7
08 METHODS	7

PART II - RESEARCH

09 CURRENT LIVING ENVIRONMENT OF ADULTS WITH AN MID	9
10 CASE STUDY LOCATION A	11
11 CASE STUDY LOCATION B	16
12 CASE STUDY LOCATION C	21
13 CASE STUDIES COMPARISON	28
14 PRECONDITIONS: THE NEEDS OF ADULTS WITH AN MID	31
15 SENSORY DESIGN	34
16 URBAN GREEN BLUE GRIDS	35
17 GROWING INTO INDEPENDENCE: THE POTENTIAL FOR A NEW WAY OF LIVING WITH AN MID	35

PART III - CONCLUSIONS

18 CONCLUSION	39
19 DISCUSSION	40
20 DESIGN GUIDELINES	41
LITERATURE	42

APPENDIX A-H

PART I
INTRODUCTION

01 PROBLEM STATEMENT

The Sociaal Cultureel Planbureau [Social Cultural Planning Office] estimates 6,4% of the Dutch population has a Mild Intellectual Disability (MID) (figure 1). This amounts to 1,1 million people in the Netherlands in 2018 dealing with an MID, with a range between 0,8 and 1,4 million people. This is an educated guess because there is no official registration of IQ or social self-reliance in the Netherlands (Woittiez et al., 2019, p. 7). Since there is no official record of all people with an MID, some people might not know they have an MID, which can lead to them not getting the help they need.

Figure 1: 6,4% of the Dutch population has a Mild Intellectual Disability (Woittiez et al., 2019, p. 7).

A recent study (Eggink et al., 2020) shows that people with an MID are less satisfied with life, more often lonely and participate less in society compared to people without a disability (figure 2). However, people with an MID have the right to participate in society as equally and fully as possible. This is laid down under the UN Convention on the rights of persons with disabilities (Kennis- en exploitatiecentrum Officiële Overheidspublicaties, 2016).

In view of the socially and politically broadly supported goal of making society more inclusive, the Bureau Strategische Analyse [Office of Strategic Analysis] (2019, p. 6) calls on a wide range of stakeholders to focus on simple government policy, prevention, integrated support, better equipment of professionals, appropriate communication and knowledge development for people with an MID. As an architecture graduate student I want to make a contribution to reach this goal by researching the specific needs for the (built) environment of people with an MID

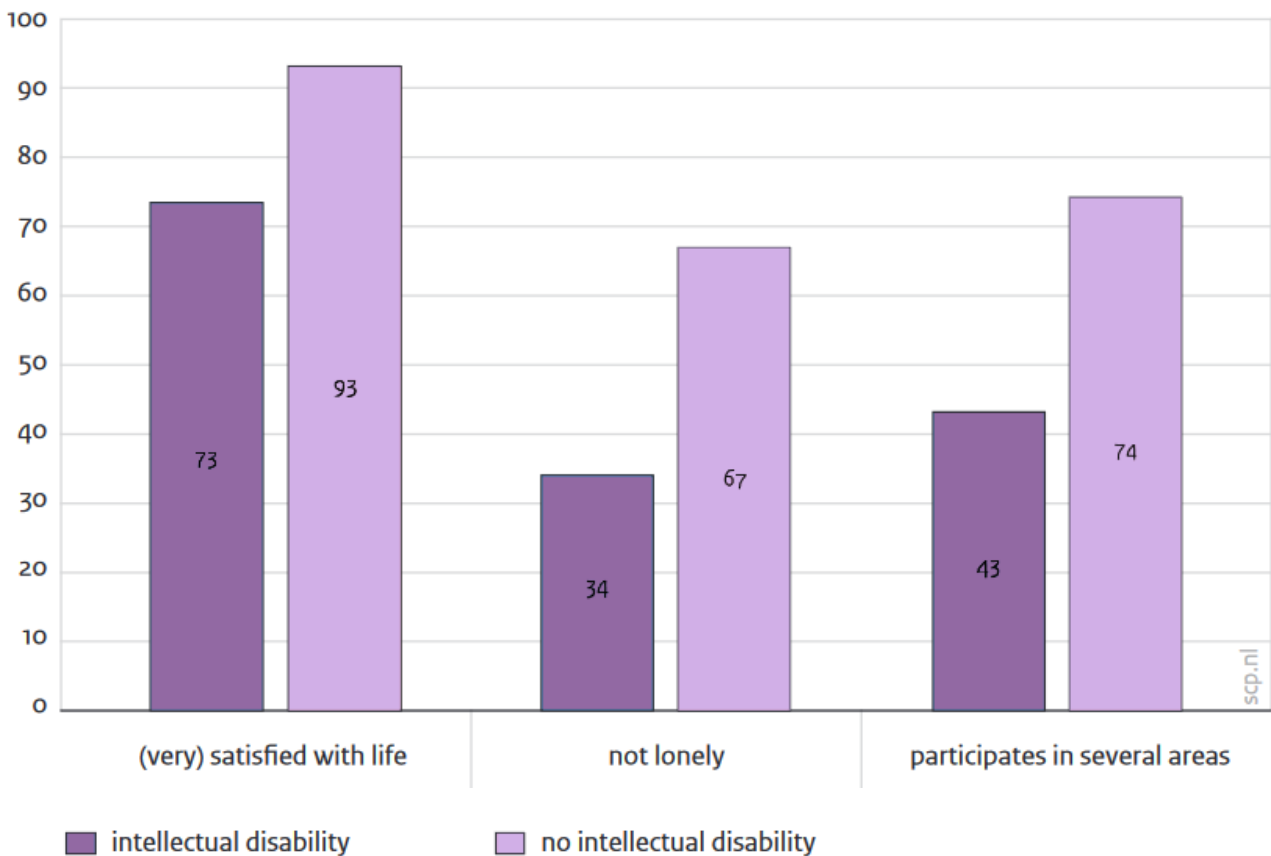

Figure 2: Diagram of the quality of life: satisfaction, loneliness and participation, by having/not having an intellectual disability, based on the SDI 2015-2017 in percentages ^{a, b} (Eggink et al., 2020, p. 128).

^a 'Satisfied' means a life satisfaction score of 6 or more out of 10.

^b The differences between respondents with and without an intellectual disability are significant, and remain so after correction for age, sex and household composition.

People used to live primarily in small communities in rural areas for most of human history. In the past hundred years the share of people living in urban areas has increased to more than half of the total world population (figure 3). Even though it is debatable what is considered a rural or an urban area, it is clear that our living situation is rapidly shifting. Especially in the Netherlands, with the total population still growing, the percentage of people living in urban areas has increased from almost 60% in 1960 to more than 90% in 2021 (figure 4). This means society is getting more complex and increasing higher demands are placed on people's functioning, which is difficult for people with an

MID (Putman & Woittiez, 2020). The limitations that an intellectual disorder entails are not always directly visible, especially when it is a 'Mild' Intellectual Disability, which means more can be asked of them than they can handle. Moreover, an MID is difficult to be clearly defined since the (potential) need for support of people with an MID often concerns several areas of life at the same time and can differ per individual (Bureau Strategische Analyse, 2019, p. 6). It is therefore important for my research to empirically study individuals with an MID to understand the architectural needs of this vulnerable target group.

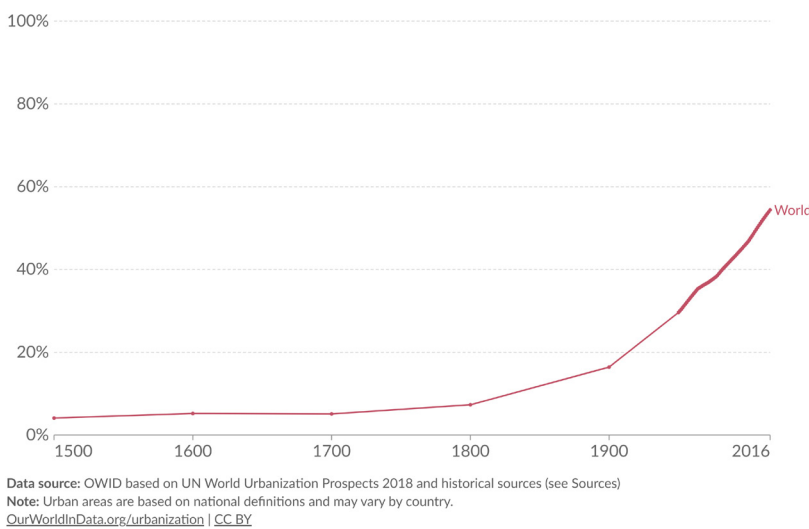

Figure 3: Graph of the share of the world population living in urban areas over the past 500 years (Ritchie & Roser, 2018).

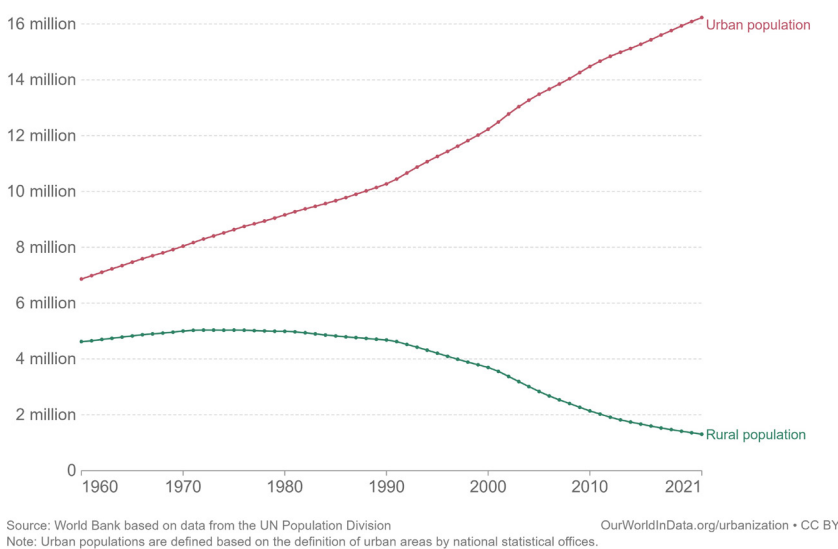

Figure 4: Graph of the number of people living in urban and rural areas in the Netherlands (Ritchie & Roser, 2018).

02 RESEARCH AIM

The aim of my research is to create architectural design guidelines for a small-scale housing facility including its immediate surroundings for adults with a Mild Intellectual Disability in an urban area. The potential to combine housing with additional neighbourhood facilities stimulating social interaction will be taken into

account. The guidelines will be focussed on improving the physical living environment of adults with an MID to reduce loneliness and segregation from society and support them in their everyday life to make them more satisfied in the growing urban landscape.

03 THEORETICAL FRAMEWORK

The article of Reerink et al. (2017) introduces the 'waardigheidsparadigma' [dignity paradigm] that will be used as a theoretical framework to get a grip on what it means to design for people with a Mild Intellectual Disability nowadays. In the article they explain there has been a shift in the way of thinking about care for people with disabilities (figure 5). For a long time, an intellectual disability was seen as a medical problem. People with an ID were patients who needed to be cared for or treated in an institute. In the 1950s-1960s this mentality changed to normalisation and people with an ID were considered to be people with possibilities (instead of limitations) that could be trained and

developed. From the 1970s people with an ID were seen as people with rights and obligations that need support but should be integrated and included into society. The 'dignity paradigm' attempts to describe the current attitude towards people with an ID. My research will not delve further into defining this paradigm for people with an MID. The goal is to investigate what the architectural living environment of adults with an MID could look like according to this new perspective. It tries to find out how we can create a 'vital network' for adults with an MID whilst taking into account their desires and experiences to enhance the quality of life.

Paradigmata mensen met een beperking				
	<i>Defect-paradigma</i>	<i>Ontwikkelings-paradigma</i>	<i>Burgerschaps-paradigma</i>	<i>Waardigheids-paradigma</i>
Mensvisie	Mens met beperkingen	Mens met mogelijkheden	Mens met rechten en plichten	Mens met verlangens en ervaringen
Status persoon	Patiënt	Leerling	Burger	Medemens
Begeleiding	Verzorgen / behandelen	Trainen / ontwikkelen	Ondersteunen	Verplaatsen in / Prikkelen
Plaats van ondersteuning	Instituut	Speciale voorzieningen in de samenleving	Gewone voorzieningen in de samenleving	In vitaal netwerk
Maatschappelijke houding	Segregatie	Normalisatie	Integratie/inclusie	Verwachtingsvolle acceptatie

Figure 5: The development of paradigms through time (Reerink et al., 2017, p. 61).

The scheme Overzicht (invloed van de) fysieke leefomgeving [Overview (influence of the) physical living environment] will be used to describe the living environment regarding adults with an MID (figure 6). Not all spatial aspects within the scheme are relevant for my research. Since the focus will be on housing and its immediate surroundings within an urban area, the following omgevingscomponenten [environment components] from the urban scale and building level will be investigated:

- 2. beschutting [embedding]
- 5. voorzieningen [facilities]
- 8. typologie & vorm [typology & form],
- 9. ruimtelijke organisatie [spatial organisation] and
- 12. buitenruimte [outdoor surroundings]

From the list of performance [performance] the aspects that seem most related to the characteristics of the 'dignity paradigm' will be analysed. Those aspects are the following:

- 3. controle/invloed op de omgeving [control/influence on the environment]
- 9. privacy [privacy] and
- 10. sociale interactie [social interaction]

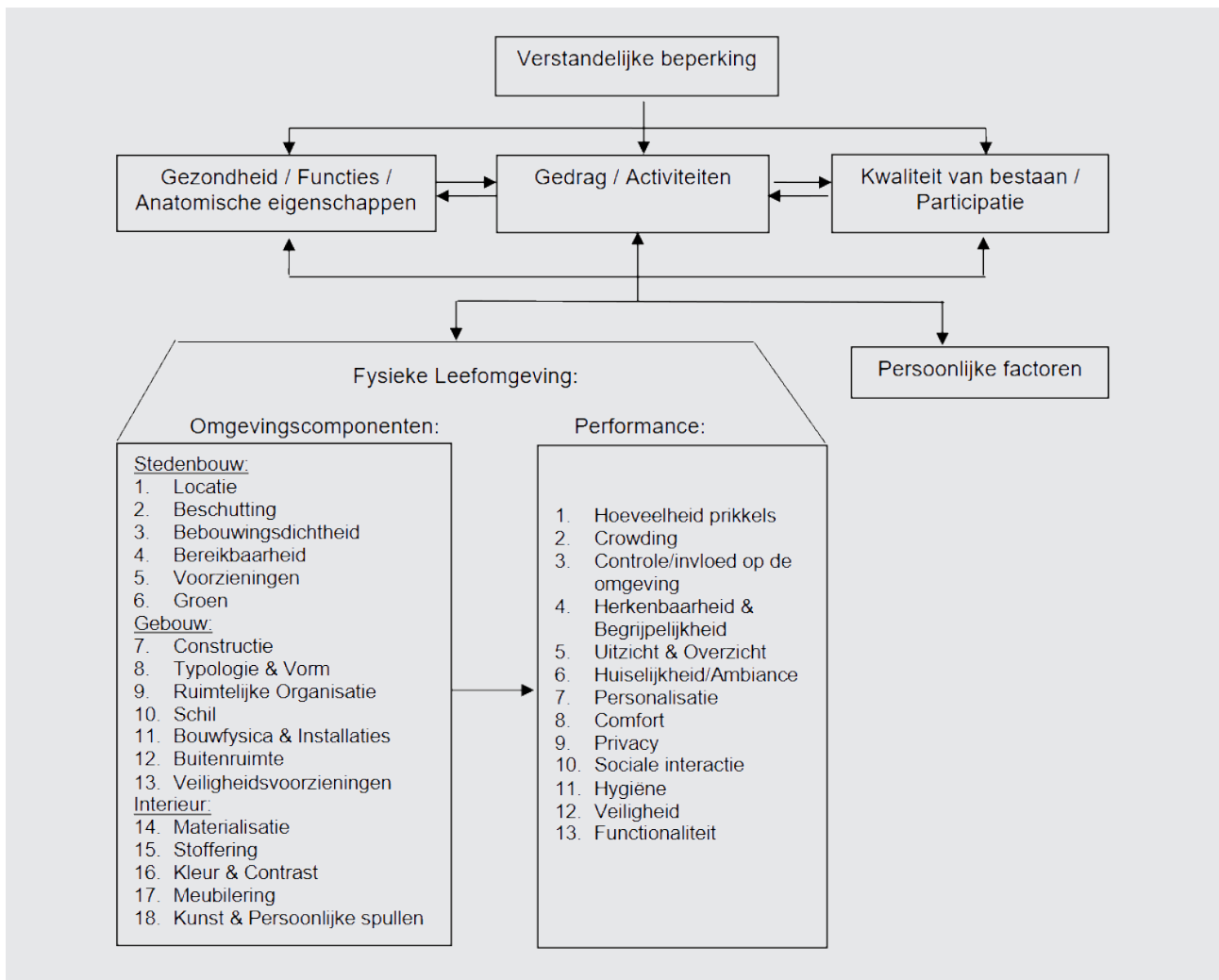

Figure 6: Overview (influence of the) physical living environment (Roos et al., 2022, p. 4).

As people with an ID find support in a 'vital network' according to the 'dignity paradigm' my research is focussed on finding living conditions that can foster such a network within an urban area. Therefore the measures and effects of urban green-blue grids will be studied. In the book 'Urban green-blue grids for sustainable and dynamic cities' (Potz et al., 2012) the idea of urban green-blue grids is explained (figure 7). The book explores eight different themes: water, heat, biodiversity, urban agriculture, air quality, energy and economic and social value. Most measures that are

discussed contribute to multiple themes as they are part of a larger urban network. For my research the social value will be the most important theme to analyse as it focusses on health and well-being by reducing loneliness and social segregation. However, measures overlap so other themes will inevitably be touched upon as well. It is not my goal to include all different themes, but the additional effects of measures from the social value theme can be seen as advantages that can help to create extra support for implementing those measures.

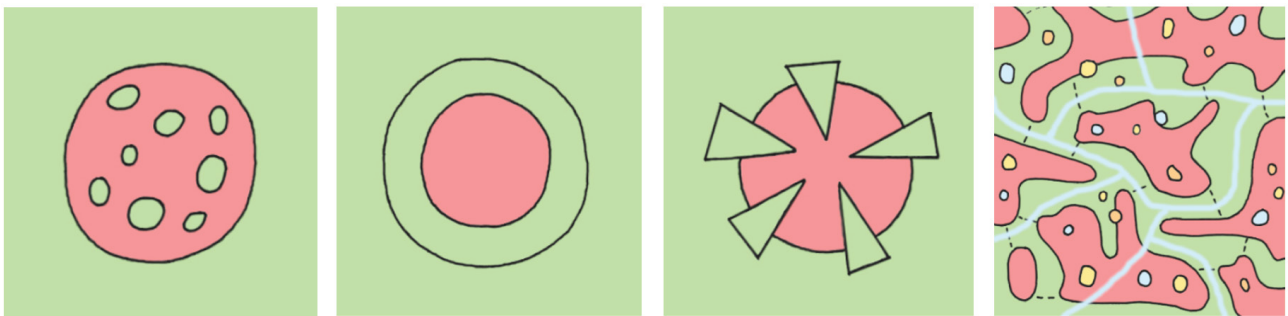

Figure 7: Development of green areas in cities. From left to right: 1. gardens in a walled city, 2. green ring 3. green slabs, 4. green-blue grids (Pötz et al., 2012, p. 26-27).

04 RESEARCH QUESTION

To tackle the challenges described in the problem statement and to be able to achieve the research objective, the following main research question will be answered:

“What living environment¹ for adults with a Mild Intellectual Disability² supports social engagement and meaningful experiences³ within urban green-blue grids⁴?”

1

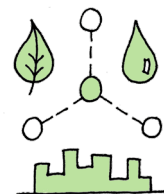
2

3

4

05 DEFINITIONS

1 Living environment

For this research the physical living environment is studied with an architectural focus on housing and its immediate surroundings. Spatial aspects like embedding, facilities, typology & form, spatial organisation and outdoor surroundings together with control/influence on the environment, privacy and social interaction will be used to describe the living environment.

2 Mild Intellectual Disability

People with an IQ between 50 to 70, and people with an IQ between 70 to 85 who are not socially capable, are considered Mild Intellectual Disabled in the Netherlands (Woittiez et al., 2019, p. 3). Social capability concerns communication, self-care, being able to live independently, social and relational skills, supporting community facilities, being able to take things independently, functional intellectual skills, work, relaxation, health and safety (American Psychiatric Association, 2013). The nature and severity of the disability can also change over time, for better or for worse, for example due to learning behavior, adequate support or major changes in the social environment, so-called 'life events' (Bureau Strategische Analyse, 2019, p. 20).

"People often don't understand that our brains work a little slower. We have to think longer before we understand something."

~ Podcast with adults with an MID (Appendix H)

3 Social engagement and meaningful experiences

Social connections and personal experiences are crucial for a dignified life according to the 'dignity paradigm'. They foster 'an existence that, through optimal relationships, is as rich in experience and meaning as possible within the limits of what is practically 'feasible' (Reerink et al., 2017, p. 60).

4 Urban green-blue grids

Urban areas that actively integrate nature within their borders and create a network that protects existing vegetation and bodies of water are considered urban green-blue grids. Moreover, urban green-blue grids focus on climate adaptation, less heat stress, more biodiversity, food production, better air quality, sustainable energy production and quality of life (Pötz et al., 2012).

06 SCOPE OF THE RESEARCH

Since 6,4% of the Dutch population has a Mild Intellectual Disability and the definition of a person with an MID contains a range of the IQ (see chapter 05 Definitions), there are large differences between individuals with an MID (Bureau Strategische Analyse, 2019, p. 20). For my research I will only get in contact with adults that know they have an MID, therefore the group of people I am empirically studying might not be representative for all adults with an MID. It is to be expected that my human-centred analysis is focussed on adults with a more severe MID, as they are all diagnosed.

The research will be focused on small-scale housing facilities of maximum 25 adults with an intellectual disability living in a group or on their own with care close by. Only facilities in the Netherlands will be analysed. I will be looking at different living concepts, including facilities for people with different levels of disability, but the focus will be solely on the adults with a Mild Intellectual Disability. The urban and architectural scale are most important for this research, interior design and furnishing will therefore not be taken into account.

07 SUB-QUESTIONS

What different **living environments** are currently available for adults with a Mild Intellectual Disability?

1

What are the needs of adults with a **Mild Intellectual Disability** in relation to the living environment?

2

How can **social engagement and meaningful experiences** be fostered by the living environment of adults with a Mild intellectual disability?

3

How can **urban green-blue grids** support adults with a Mild Intellectual Disability?

4

08 METHODS

A combination of literature research and case studies with observations and interviews will be used to answer the research questions. Literature research will help to identify different living environments for adults with a Mild intellectual Disability and provide general descriptions of the available housing options. Literature will also be used to find theoretical explanations

of the needs of adults with an MID in relation to their living environment. Moreover, this method will explore how social engagement and meaningful experiences for adults with an MID can be fostered according to literature. Literature research will also bring forth the effects and potential benefits of urban green-blue grids in general.

Next to the literature research, case studies will gather more qualitative data. Three different housing facilities for adults with an MID will be visited. Comparing the different locations gives an understanding of how the living environments currently perform and how they could be improved. Visits have been arranged at the following locations:

- 1 a living group where people with different levels of disabilities live together, a so-called 'Thomashuis',*
- 2 independent apartments for adults with an MID with a meeting point for care within the building block and*
- 3 independent tiny houses for adults with an MID in the yard of a care farm.*

The goal is to spend at least one whole day in the common room/shared living spaces and direct surroundings of every facility to get a good understanding of how this environment functions. It is important to do similar observations at all the facilities. The eight spatial aspects described in the theoretical framework (typology & form, spatial organisation, outdoor surrounding, embedding, facilities, control/influence on the environment, privacy and social interaction) will be kept in mind to make sure each environment is approached homogenously and therefore easily comparable.

Pictures of the different spaces will be taken (if allowed) and the floor plans will be analysed in drawing. Qualitative data will be gathered by observing how the residents use the space, writing down what they do on their own or with help from caregivers and how they interact. So a combination of text, maps and pho-

tographs will try to give a full picture of every location. Based on these first observations a combination of unstructured and semi-structured interviews will be conducted. The unstructured interviews will help to establish rapport and comfort with the participants to get in-depth information about certain behaviours or feelings related to the spaces. For the semi-structured interviews at least four adults with an MID, a caregiver, a relative and an initiator of a living concept will be set down separately. The interview questions will also be based on the eight spatial aspects from the theoretical framework to make sure they compliment the case studies and deepen the research specifically on the living environment of adults with an MID.

On top of going to three housing projects, a visit to a daycare facility where around 60 adults with an MID work, will give more impressions of the needs and wishes for the living environment from a larger group of adults with an MID. Multiple individuals will be asked some of the questions from the semi-structured interview to get a broader understanding of the target group and collect more voices.

Literature research

Observations

Interviews

PART II
RESEARCH

09 CURRENT LIVING ENVIRONMENT OF ADULTS WITH AN MID

As a diagnosed adult with a Mild Intellectual Disability there are currently multiple living options available in the Netherlands (Sien, n.d.). The living concepts mainly differ by the way care or guidance is provided. They

all have their own ideas about how to best accommodate adults with an (M)ID, especially 'Thomashuizen', care farms and parent-initiatives have their own unique philosophy.

1. Independent living with guidance

This type of living is intended for people with a Mild Intellectual Disability who can and want to live as independent as possible. Adults with an MID live in 'regular dwellings' and receive guidance for a number of hours per day or week with for example cleaning, managing expenses, finding work, transportation or using free time.

2. Independent living with support point

A care provider rents an apartment building, a floor or a number of apartments in a building from a housing association. All residents with an MID have their own individual apartment. One apartment is converted into a communal living room or support point where they receive the necessary guidance.

3. Small-scale living facilities

The purpose of a small-scale residential facilities (12-24 people) is to provide housing, care and development-oriented guidance to the residents under one roof. The aim is to maintain the independence of residents as much as possible. The group size and amount of spaces they share can vary.

4. Care farms

A care farm is an agricultural or horticultural company where people with a care need find suitable daytime activities. There are farms where adults with an (M)ID can both work and live. In this type of dwelling the group size and amount of spaces they share varies. There are about 200 care farms in the Netherlands where adults with an Intellectual Disability can live or stay the night with the quality mark of the Federatie landbouw en zorg [Federation of Agriculture and Care] (Zorgboeren, n.d.)

5. 'Thomashuizen'

A 'Thomashuis' is an adapted house where residents form a 'new family' under the guidance of two entrepreneurs/a care couple and a small team. There are about 120 locations in the Netherlands part of this living concept for adults with an Intellectual Disability. Characteristics of the 'Thomashuizen' are the homely atmosphere, a private room for each resident and communal facilities for eating, washing, relaxing, etc. A maximum of nine people with variable disabilities live together in this type of housing (Thomashuis, n.d.).

6. Parent initiatives

There are relatives of adults with an (M)ID who would like more control and involvement. They take the initiative to set up their own residential facilities, the so-called parent initiatives. The most important feature of these locations is that the initiative and direction of the facility lies with residents themselves and their parents or relatives (Belangenvereniging ouderinitiatieven en wooninitiatieven, n.d.). The 'Thomashuizen' are nowadays a well-established franchise with many different locations but it all started as a parent initiative by the father of a person with an Intellectual Disability called Thomas.

7. Living at home with parents

It is also possible for an adult with an MID to continue living at home with parents and receive informal care there.

8. Temporary transitional housing

There are living facilities that provides temporary housing and support services to people with an MID. The goal of transitional housing is to help people transition from living at home with parents or an institutional/group setting to a more independent living arrangement. However, these facilities are often focussed at adolescents and not meant for adults with an MID.

When describing the different current living environments it became apparent that the main variable that distinguishes these options in an architectural way is the *physical distance to care*. Architects can have a huge influence on this aspect. Moreover, this distance to care is closely related to the level of independence of adults with an MID, which is very important for this target group and will be discussed later on in this research paper.

To be able to compare the current living environments for adults with an MID all the options are plotted in this diagram (figure 8). For some living concepts the level of independence of the residents and distance to care are clearly defined and can therefore be easily placed within the diagram, like 1 *Independent living with guidance* and 7 *Living at home with parents*. Some living arrangements however, are not as fixed in those terms. These more divers concepts are placed in larger bubbles in the comparison diagram, like 4 *Care farms* and 6 *Parent initiatives*. Those living environments can take many different forms and the level of independence and distance to care depend heavily on the specific location and believes of the people who are involved in each project. A care farm for example can be a group setting where care is provided 24/7 which results in a limited level of independence but it is also possible that there are individual units for adults with an MID placed on the facility terrain which foster a higher level of independence.

In literature others have also tried to compare different living settings. In a paper by McConkey et al. (2016) three different living arrangements for adults with an Intellectual Disability were compared. In the personalized setting participants live alone, the group homes are shared by up to six persons and in the congregated setting people live on a larger campus or in a hospital ward. Although the paper is not specifically focused on people with a *Mild Intellectual Disability* they indicate that a more personalized setting is

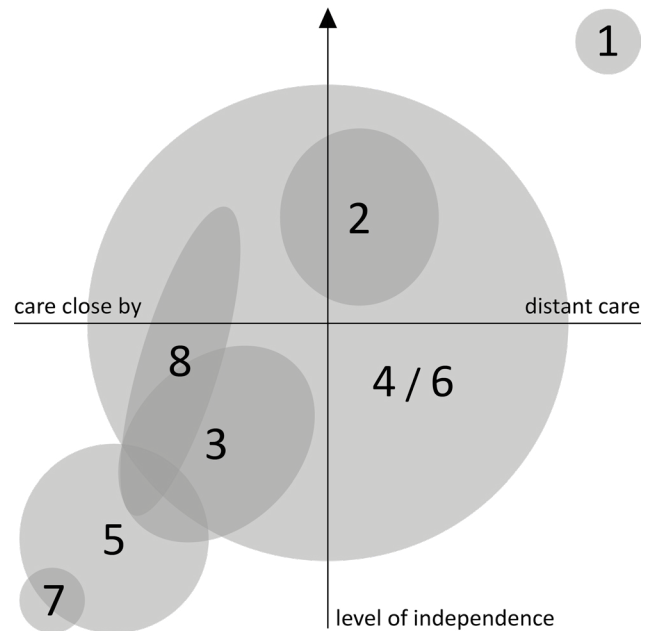

Figure 8: Comparing current living options for adults with an Mild Intellectual Disability by level of independence and the way care is provided. Own work.

beneficial for people with an Intellectual Disability in general when looking at the involvement in daytime activities (figure 9) and relationships with others (figure 10, p. 11). Compared to other settings, people with an ID in a personalized arrangement were most likely to have played sports and are more engaged in the local community because they were more likely to do paid work and attend education or training courses for example (McConkey et al., 2016, p. 114).

	Personalized (n = 29)	Group homes (n = 31)	Congregated (n = 29)	Statistical tests
Played sports in community settings in past four weeks	15 (52%)	8 (28%)	4 (17%)	χ^2 7.9 $p < 0.05$
Paid employment	8 (33%)	2 (8%)	0 (0%)	χ^2 12.4 $p < 0.005$
Education or training courses	8 (30%)	5 (19%)	1 (3%)	χ^2 7.3 $p < 0.05$
Voluntary work	5 (18%)	5 (16%)	2 (8%)	χ^2 1.2 NS
Sheltered workshop	1 (4%)	3 (10%)	8 (28%)	χ^2 9.8 $p < 0.01$
Day centre/drop-in centre	8 (31%)	4 (13%)	9 (36%)	χ^2 4.5 NS

Figure 9: The number and percentage of persons with an Intellectual Disability in three different living settings by daytime activity (McConkey et al., 2016, p. 115).

	Personalized (n = 29)	Group homes (n = 31)	Congregated (n = 29)	Statistical tests
Friends/relatives visited for meal	19 (76%)	9 (29%)	4 (16%)	χ^2 21.1 p < 0.001
Friends/relatives stayed for weekend	9 (36%)	2 (6%)	0 (0%)	χ^2 16.0 p < 0.001
Received help from neighbour	13 (52%)	6 (19%)	2 (10%)	χ^2 11.2 p < 0.005
Gave help to neighbour	10 (42%)	2 (7%)	1 (5%)	χ^2 13.9 p < 0.001
Made new friends in past year	12 (48%)	6 (21%)	5 (28%)	χ^2 4.8 NS
See relatives more often	13 (46%)	18 (58%)	4 (14%)	χ^2 14.6 p < 0.01

Figure 10: The number and percentage of persons with an Intellectual Disability in three different living settings by relationships with others (McConkey et al., 2016, p. 115).

10 CASE STUDY LOCATION A

Typology & Form

On this location adults with a Mild Intellectual Disability (MID) have their own apartment and receive guidance at set hours at a support point which is situated within the building block. The whole building accommodates around 25 individual dwellings with gallery access. This typology works fine for this target group according to the caregiver that was interviewed at this location (Appendix D). A resident agrees that it gives the opportunity to meet people within the building and have a small conversation just outside the individual apartments (Appendix B).

This location offers housing only for adults with an MID which means the residents have more or less the same level of disability. The caregiver believes it is beneficial for people with an MID to live among like-minded individuals (Appendix D). She explains it can be frustrating and tiring for adults with an MID to live among and deal with 'normal people' all the time. They will struggle too much by constantly trying to fit in and hide their MID. Housing combined with a group with a more severe disability on the other hand triggers them to offer help to these people but they are unable to actually provide the help. So again in this case they will be asking too much of themselves. In her eyes, there are enough differences between the residents with an MID to form a lively community, since the group of adults with an MID is large and diverse enough.

Before this group of adults with an MID came to live on this location they used to live in an elderly care home

“This place is really a house instead of just a room/studio”

~ Roan (Appendix C)

in studio spaces of around 25m². Everything except the bathroom was combined in one space. They did not really mind living in the same building as elderly people but missed a separate bedroom. So they were happy to move to a new build building 1,5 years ago. They value the amount of space of their current living situation most in comparison to the situation before. The large apartment, around 65m², with a living room/kitchen, bathroom, separate bedroom and smaller extra bedroom/workspace is mentioned multiple times during the interviews (Appendix A - D).

This new building is not specially designed for adults with an MID. The caregiver explains teenage mothers were supposed to live in these apartments with their young children but those plans were cancelled when the building was already build allowing them to move in instead (Appendix D). The apartments are larger than absolutely necessary. The residents really like to have a spare room, which was included in the project to serve as a nursery, but they do not need it. They use it as a hobby space or for extra storage, but having a living room with kitchen, a bathroom and a separate bedroom is good enough for adults with an MID.

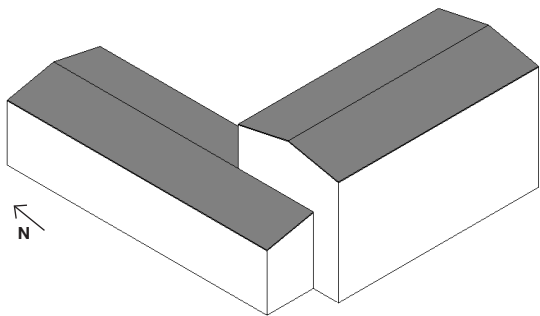

Photo 1: Road towards the housing facility (on the right).

Photo 2: Main entrance of the building.

Photo 3: Gallery access to the individual apartments.

Photo 4: The shared living room of the 'support point'.

Photo 5: The shared semi-public garden.

Spatial Organisation

The support point on the first floor consists of one apartment in which the living room/open kitchen functions as the meeting place and common room for all residents. They mainly use this space in the evenings or in the weekends to sit and eat together with caregivers. The support point is only accessible when caregivers are around, which is just a few hours a day. The bed and bathroom of this apartment are used by the caregivers to be able to stay the night for 24/7 support. One of the residents that moved in very recently thinks the common space should be bigger and divided into different nooks so everyone can find their own spot (Appendix A). The current space echoes badly and is too cramped causing overstimulation.

On this location the caregivers spent most of their time in an office whenever they are not present in the support point. This office space is situated directly next to the entrance of the building so residents or visitors always walk by. They try to keep the door open so people can walk in whenever they have a question or need some help. When interviewing one of the caregivers for an hour on a Sunday at this location, the interview was interrupted three times by residents that needed assistance (Appendix D). During an interview with a resident with an MID it became clear that closing the door to the office creates a barrier because they cannot see any caregivers inside and have to knock before they can enter (Appendix C). They are not sure if the caregivers are around.

Adults that need the most support live closest to the support point so care is always nearby and easy to reach. Vice versa people that need less guidance live further away from the support point. When asked du-

“The support point is quite small. If you have seven people or more it becomes to overwhelming. A place where you can sit, chill, just do your thing, with as little noise as possible, but still be together would be nice.”

~ Femke (Appendix A)

ring the interview, the caregiver explained they do not let people move within the building block (Appendix D). Once an adult with an MID is settled in one of the apartments they stay there even if their care demand changes. Residents do ask if it is possible to switch places but they do not allow it because adults with an MID need structure and clarity. When people start to move house within the building block they think it will become too chaotic and challenging.

Being able to do laundry at home or to share a washing machine with only a small number of people is really beneficial for adults with an MID. It allows them to implement doing laundry in their own schedule and at their own pace. Daily chores like this can be challenging for adults with an MID. If they also need to plan and work around others it becomes too hard. Small things like this, having easy access to a washing machine, goes beyond the practicality of doing laundry and can promote independence, stress reduction and routine establishment when looking at the bigger picture.

Figure 11: Floorplans of location A (ground floor on the left, first floor on the right)*.

* Light colors mean the spaces are private to one individual with an MID, dark colors signify shared spaces.

Outdoor Surroundings

Having a busy and a more quiet outdoor space connected to their private apartment helps people with an MID to feel connected with their surroundings without being overstimulated. They like to choose if they want to interact with others and face the neighbourhood or just sit outside peacefully on their own. Most residents tend to use their private balcony when the weather is nice. Some prefer a view on nature, others like being able to see what is going on in the relatively calm neighbourhood and watch people pass by.

“I’m kind of friends with everyone who lives here. Only I don’t feel the need to visit them. However, I don’t mind having a chat [at the gallery], I find that very pleasant.”

~ Nadine (Appendix B)

This location has a shared garden which they call ‘the courtyard’ but the apartment block is only flanking two sides of the garden. It opens up to a small semi-public parking lot. Everyone in the neighbourhood could theoretically walk or drive to this parking space. The courtyard is private but not closed off so people from outside are able to access this area freely. However, because it is only reachable by a small dead-end road and the parking spaces are reserved by number plate, not many people go here. Residents feel very protective of the space and ring caregivers as soon as they see someone that is not allowed on the property entering the shared garden. The caregiver explains they mainly use this garden to sit together outside when the weather is nice (Appendix D). The garden is not maintained by the residents themselves but by the local daycare centre for adults with an MID.

Figure 12: Map of the direct surroundings of location A with observation notes.

Embedding

During the interviews adults with an MID answered that they either stay in their private apartment or go for a walk when asked where they would go when they feel upset or want to clear their minds. They need a quiet space where they can 'escape' to whenever they feel overstimulated or stressed. One of the residents explains she goes to the cemetery because it is completely silent over there (Appendix B). She does not want to run into familiar faces when she feels overwhelmed, so she goes to the cemetery where she knows no one will disturb her.

High density urban areas can be too overwhelming for adults with an MID. Overstimulation in terms of noise but also smell were mentioned in the interviews as being annoying (Appendix A). Ambulances can keep them awake at night when living close to a busy road and they get easily irritated by not being able to open a window because someone is lighting a fire down the street. They like living in a relatively calm neighbourhood with slow traffic. Then they feel comfortable to go out for a walk around the block and say hi to people on the street. They find it rude if people do not reply back to their greetings (Appendix A & B).

"It is very important that it is not to busy on the streets! That gives you peace of mind. If you have to work the next day and there are noises around you all the time, you won't sleep."

~ Femke (Appendix A)

Facilities

Having a bus stop nearby is essential for all the individuals that were interviewed (Appendix A - C). They use public transport regularly and once they know a route, it empowers them to go to places independently or with friends/relatives.

Most of the adults with an MID seem to prefer to walk to places in their direct neighbourhood. Some are not able to cycle by themselves. It can be hard for them to learn a new route and take part in faster traffic. Having facilities like a supermarket in close proximity to their home which they are able to reach by foot is therefore important.

"When I want to relax I have a fixed route. Just taking a nice walk, clearing my thoughts and going outside for a while"

~ Nadine (Appendix B)

All caregivers have a different team roll to fulfil at this location. There is someone especially assigned to build connections with the neighbourhood, because without this roll adults with an MID do not interact much with their neighbours according to the caregivers. It became clear during the interviews that building these connections was still a work in progress (Appendix D). Until now only the local police officer had been invited to the building, so the residents had the chance to meet him/her, and one of the residents with an MID had initiated a neighbourhood project to plant flowers in tree patches. This resident was described by the caregiver as the social butterfly of the group because he/she also maintains the garden of someone down the street. This person really likes to work with greenery and can connect with others through this hobby. The caregivers have plans to work together with the community centre and some off the local shops but they still need to put in time and effort to establish these connections.

Only very few people with an MID own a car and are able to drive, but the ones who do gain a lot independence by it. At this location there are two people that own a car. The people with a car tend to offer other residents rides whenever possible. This social interaction needs to be supported so including some parking spaces is necessary.

"I always do everything on foot and by public transport. Or I kindly ask my dad."

~ Femke (Appendix A)

Figure 13: Map of the neighbourhood of location A with facilities close by.

11 CASE STUDY LOCATION B

Typology & Form

This location is part of the franchise called 'Thomashuis'. Safety, warmth and personal attention are the core values of the franchise. It is a small-scale residential facility for nine people with different levels of intellectual disability. The goal is that residents and a couple of responsible care providers are able to live together under one roof in the most normal way possible. They act as a family, eating together, spending a lot of time with each other in the shared living/dining room and they also go on 'family-like' holidays. Due to the large differences in cognitive level of the residents they decided to split the group in two and go to separate holiday destinations which they knew matched with the different capabilities. The group of nine was too diverse to book a vacation they could all fully understand but they did not want to hold back the residents that were able to enjoy a more exciting time off.

Residents have 24/7 access to extensive care. During the fieldwork observations and interviews it became apparent that, due to the relatively intense shared living conditions and heavy care that is provided here, less people with an Mild Intellectual Disability were living at this location than expected beforehand. However, it is still relevant to analyse the living environment and to see why adults with an MID might be less likely to live in a setting like this.

"I really like to sit in the living room with my housemates. That is 'gezellig' [nice/cosy]."

~ Max (Appendix E)

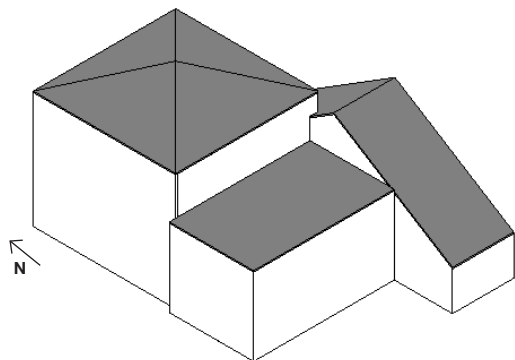

Photo 6: Bicycle lane towards the building (on the left) next to the busy main road (on the right).

Photo 7: Entrance to the building, which is not visible behind the shed.

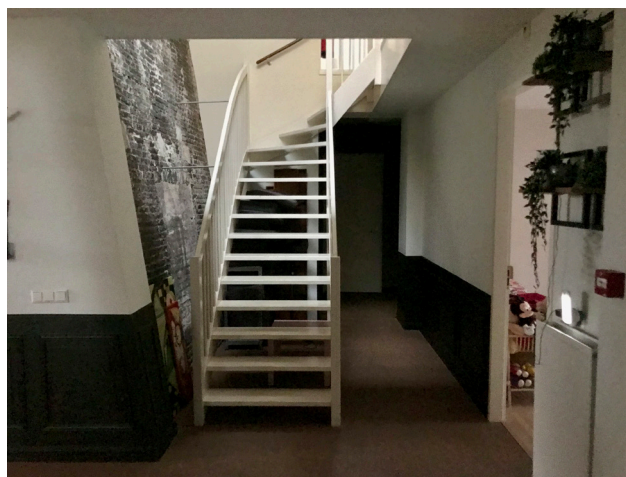

Photo 8: Indoor access to the private rooms (on the right).

Photo 9: The shared living room.

Photo 10: The shared 'backgarden' with hedge towards the noisy road (on the left).

Spatial Organisation

The building was originally an oil mill from the beginning of the nineteenth century which is transformed into living spaces for nine residents with an intellectual disability, which they call the 'Thomashuis', and a home for the couple of caregivers that is living in the same building. The caregivers have their own entrance at the ground floor leading to their private living room/kitchen, bathroom and bedrooms upstairs. There is a door on the ground floor that connects their entrance with the common room of the 'Thomashuis' and a door upstairs that connects their private living room with the corridor at the first floor. Both of these doors are only used by the caregivers couple. The residents are not allowed to go to the private spaces of the caregivers. However when visiting this location, the door downstairs was left open by a crack to make it possible for the two cats of the caregivers to go to the shared spaces of the 'Thomashuis' so they are not always closed either.

Most of the shared spaces are situated at the ground floor of the old oil mill building. A spacious living/dining room and kitchen with a five metre high ceiling form the common room where residents spent most of their free time. This lively space is separated into different nooks so everyone can be together in one place but also find their own favourite spot and do their own thing if they want to. Caregivers explain it is very convenient to be able to be together in one place and see everyone in one glance, even whilst cooking, because some of the residents can have (silent) epileptic attacks and they need to be helped right away. Having a good overview within the common room makes sure this is possible.

The only private space of every resident is an individual bedroom varying from around 15m² to 30m². They can retreat to this space whenever they feel overwhelmed or want to spent time by themselves and they sometimes receive care there. The individual bedrooms are not locked but nobody enters unannounced. All the sanitary facilities are shared.

Four private rooms are situated at the ground floor, the other five are upstairs on the first floor. The resident that was interviewed for this research sits in a wheelchair and is only able to access the ground floor of the building. He is not able to go upstairs since it was not possible to put an elevator in the historic monumental building during the renovation.

The main entrance of the 'Thomashuis' is on the north side of the building, near the busy road but this entrance is never used. The 'backdoor' to the garden in the south functions as the main entrance, but this door is hard to find especially for new visitors. To illustrate, the wrong garden was entered and the incorrect doorbell was rung unintentionally when visiting this location for the first time during the fieldwork week. The neighbours that were disturbed by this little accident were irritated but kind enough to show the right way to the correct entrance of the building.

**“Can we please do the interview in my room?
It's too loud here... [in the common room]”**
~ Max (Appendix E)

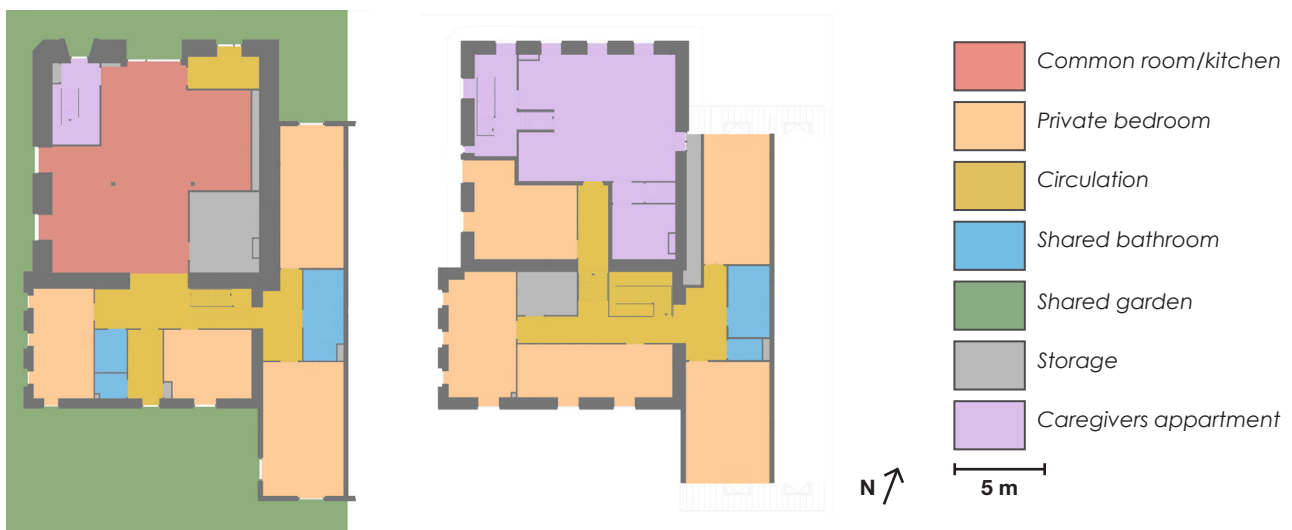

Figure 14: Floorplans of location B (ground floor on the left, first floor on the right).

Outdoor surroundings

The building is situated very close to a busy road. The residents and caregivers explain cars are often driving too fast and they do not like sitting in the 'front garden' because of the noise coming from this road. They placed a higher hedge some time ago to 'hide' the busy road and also to stop people from being able to look into the garden and through the windows into the shared indoor area because they sometimes would stare and make the residents feel uncomfortable. They felt judged by these strangers watching them.

Directly next to the road lays a waterway which they do like as a view, especially in summer when boats

and canoes are passing by, but again they are annoyed by the noise it creates. People tend to blast music loudly on the water when sailing. They do like seeing people enjoying a walk or cycle along the canal when the weather is nice. They would appreciate more slow traffic along the building.

The 'back garden' is situated in the south and can get quite hot in the summer. They have a large canopy so residents can sit in the shade. They mainly use the garden to sit together or eat outside. Decorative plants and trees form a clear buffer with the rest of the neighbourhood.

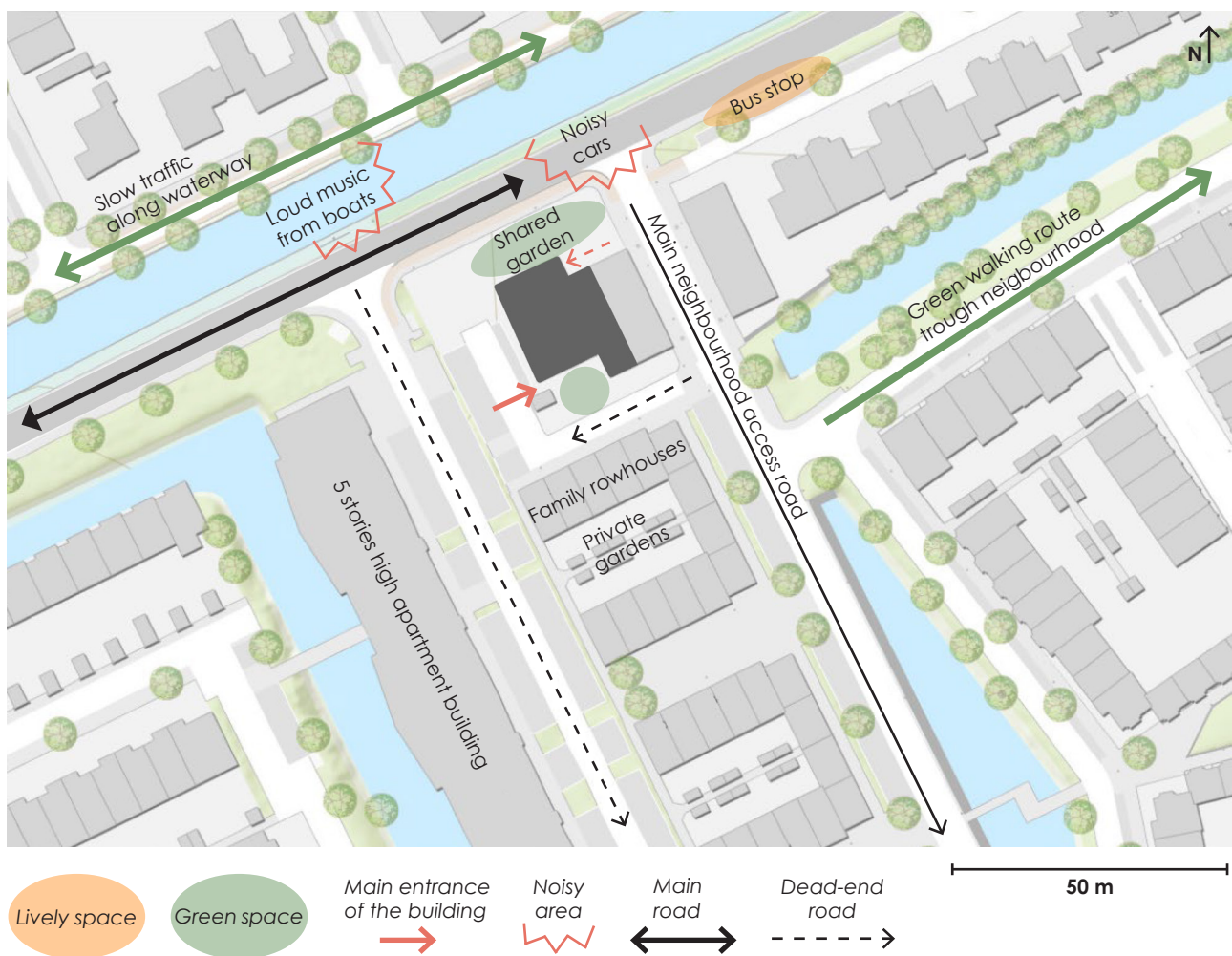

Figure 15: Map of the direct surroundings of location B with observation notes.

Embedding

The caregivers explain they have tried to form connections with the neighbourhood but only one person that is living close by visits the group regularly. When stopping by this neighbour chats and usually plays some games with the residents of the 'Thomashuis'.

Every day the caregivers take a different part of the group for a walk through the neighbourhood. The route is always similar through the residential area. They sometimes stop at a playground to have a go at the swings for example.

Family members visit their loved ones with an MID living at this location often in the weekends. Sometimes they stay at the group home and sit in the shared living room together with the other residents, other times they take him/her back home to have more one-on-one time with them.

"I like to say hi and wave when meeting people outside."

~ Max (Appendix E)

Facilities

Residents only seem to go out with caregivers or family members. They do not have the need to go outside to go to the supermarket or visit other places for daily necessities since these things are taken care of by the caregivers. They are situated between a waterway and a large heterogenous residential area. They are brought to and picked up from their work/daycare lo-

cations and hobbies by a van which is parked right next to the building or a taxi service. There is a bus stop nearby but the residents living at this location do not seem capable to use public transport by themselves. They seem to form their own private bubble within the neighbourhood.

Figure 16: Map of the neighbourhood of location B with facilities close by.

12 CASE STUDY LOCATION C

Typology & Form

Normally when a care farm is established an active agricultural company branches out to care for people with (intellectual) disabilities. In this case however, a typical 'carréboerderij' [specific Limburg farm typology] was restored about 30 years ago because of the need for a new daycare location. Activities with an agricultural character were only resumed as daycare activities for people with a (mild) intellectual disability ((M)ID). Nowadays they keep animals, maintain a vegetable garden and process and sell products from the land.

The farm building is a national monument. The renovation to make it suitable as a daycare centre and to accommodate housing later on, was quite a challenge due to its monumental status. The building is originally very inward-oriented and has very few windows, while an open appearance and a lot of daylight is desired for the new program according to the initiator.

In addition to the daycare for people with an (M)ID, a number of participants with a physical disability is involved. However, since the location is a converted monumental building, it is less suitable for wheelchair users. People with physical disabilities struggle with a number of thresholds and passages. In various areas there is too little space for people in wheelchairs to be able to move properly, including the little shop and kitchen behind it.

Daycare at this location is offered six days a week. For people with an (M)ID who still live at home and/or receive informal care within their personal network, it is very pleasant that they are also able to come here during the weekend. It allows their family members and/or informal caregivers to reserve some time for themselves on a 'free weekend day' so they can properly take a break from their care duties and bring their loved ones with an (M)ID to a daycare facility. The idea is that this reduces the possible burden they feel and helps them to continue to care for the person with an (M)ID living at home for longer since they have time off to rejuvenate.

Whilst setting up the daytime activities, the initiator discovered that in addition to a diverse range of outdoor activities, there should also be enough options for indoor activities. People like to be of use in the kitchen or other places within the building when there is bad weather.

After about 20 years, the initiator wanted to offer small-scale housing on site in addition to the daycare activities. In the last decade, three residential groups have been created in the main building, with housing for eleven people in total. Each residential group consists of three or four people with an (M)ID who share a living room, kitchen and bathroom. The initiator explains that it is not financially feasible to arrange care for a group of only three to four people with an (M)ID so having multiple groups under one roof is necessary. During the day, residents participate in daytime activities on site. In the evening, the different groups separately cook and eat together with caregivers. There is always one caregiver that stays the night and sleeps within the building. This person is available for all three living groups if any individual needs help. There is a long waiting list of adults with an (M)ID that want to live in one of these group homes. If a place becomes available however, registration time is not relevant when a new resident is selected. Together with a behavioural expert, the entire waiting list is analysed to find the person that matches best with the current residents of a group.

"It does not matter whether an older and younger person live together. The most important factor is personality which is examined by a behavioral expert."

*~ Jessica, sister of someone with an MID
(Appendix F)*

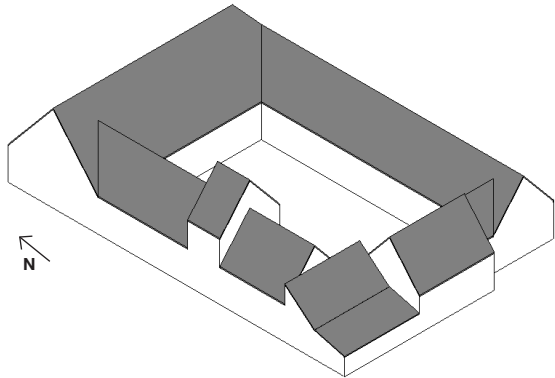

Photo 11: Road next to the main farm building towards the tiny houses (on the right).

Photo 12: Private entrance to the tiny houses in the orchard.

Photo 13: Outdoor access to the individual units.

Photo 14: A private living room/kitchen of a tiny house.

Photo 15: The semi-public garden with petting zoo.

Spatial Organisation

The farm building is divided into two different parts. The group homes are mainly located on the first floor and in the north of the building on the ground floor. The areas for daycare activities are located in the south on the ground floor. The building lacks a guest room where family or friends would be able to stay a little longer if they want to visit for more than one day. At the moment, only the residents and caregivers can stay overnight. According to the initiator this facility is really missed and could be of great value to the project. A caregiver explains that the current bedroom for caregivers to spend the night for 24/7 support is not suitable for them. It does not have any direct daylight, only a window to another indoor space which is therefore covered up most of the time. It is really just a box to sleep in and the group homes are not easy to reach so the caregiver thinks this could be improved.

Two years ago, three tiny houses have been added to the grounds. In each unit, one adult with an MID lives independently and is guided by the caregivers from the main building. Within this team of caregivers working at the farm, during the day there is always one person assigned to help the adults living in the tiny houses whenever they need it. The residents of the tiny houses can also rely on the caregiver with night duty if necessary. The first contact is almost always digital, residents ask for help by calling or sending a text message. After this first notification they can agree to meet either at the main building or at the private tiny house depending on the care needs.

The permit from the municipality, to be able to build the tiny houses for people with an MID, has been rejected for a number of times. According to the initiator this is probably due to the fairly new concept and the uncertainty about what it would mean for other temporary/movable housing types such as trailers when allowing this form of housing within the municipality. A temporary permit was ultimately issued for this project for approximately 10 to 15 years. The initiator declares that no additional tiny houses will be added to this location despite the many requests he receives from adults with an MID who would also love to live in a tiny house at this location. He does not want this location to become too crowded, as he really values the small-scale character of the place. However, he thinks that being able to quickly scale up and down the number of units is a major benefit of this housing concept for adults with an MID. If there is more or less need for this type of living at any location, it can easily be accommodated.

“The tiny houses were a dream idea for a long time [...] He didn’t want to live in a residential group. He wanted to live as independently as possible, as far as he could manage.”

~ Jessica, sister of someone with an MID
(Appendix F)

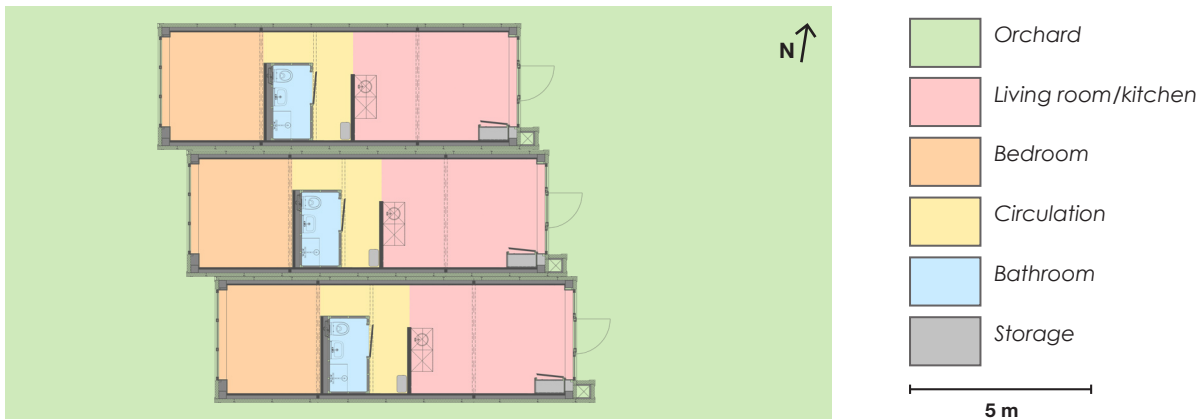

Figure 17: Floorplan of the private tiny houses on location C.

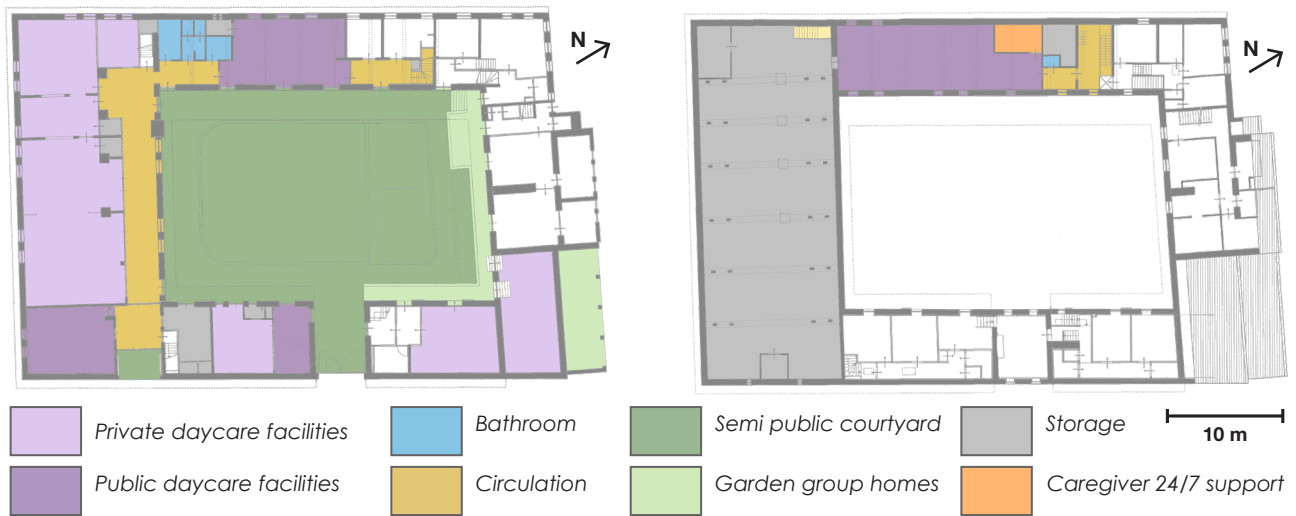

Figure 18: Floorplans of the main farm building on location C with focus on the daycare facilities (ground floor on the left, first floor on the right)

Figure 19: Floorplans of the main farm building on location C with focus on the group housing (ground floor on the left, first floor on the right)

Outdoor surroundings

The entire site is basically private, apart from a cycling- and footpath that crosses the parking lot that allows neighbourhood residents to still use this route to the city centre and park area. When the farm opens its doors six days a week in the mornings and afternoons, most of the grounds and daycare facilities are accessible to the public. An entrance gate to the parking lot, a gate to the farm grounds and large entrance doors to the courtyard close off the site for visitors whenever it is after opening hours, giving the residents the peace and quiet they need in the evening and at night.

“It’s a real advantage that the tiny houses are located near the petting zoo [...], making them visible to the neighbourhood.”

~ Jessica, sister of someone with an MID
(Appendix F)

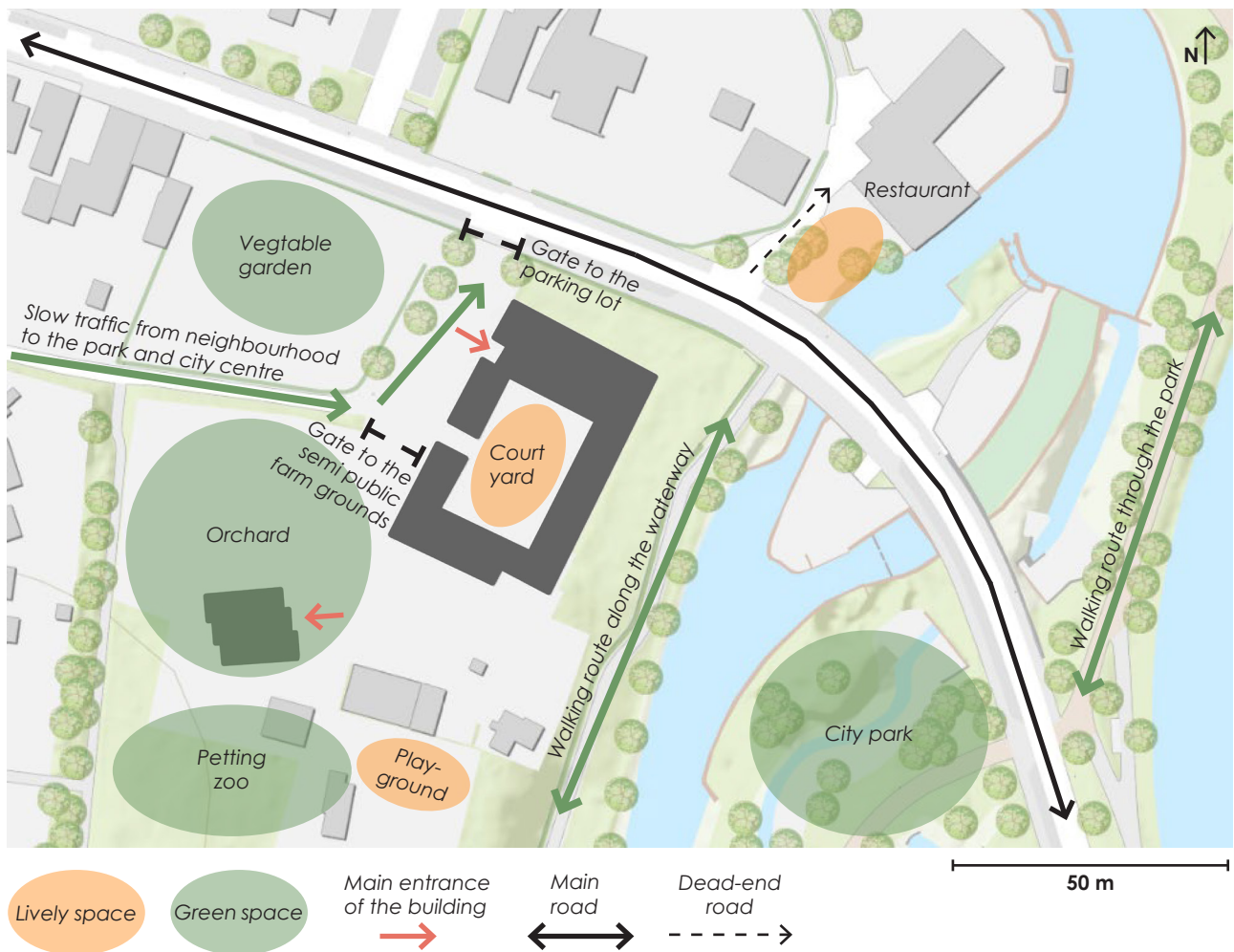

Figure 20: Map of the direct surroundings of location C with observation notes.

Embedding

According to the initiator, this care farm concept works well because of the various functions the location fulfils, providing both daycare and housing for people with an (M)ID. Involving other social organisations, such as a local scouting group, a nearby primary school, the neighbourhood platform, but also collaborating with the restaurant across the street, has contributed to the social embedding of the facility in the neighbourhood fabric.

As an example of a successful collaboration, the initiator describes an activity in which schoolchildren, aged around eight years old, of a local primary school visit the farm to build birdhouses. Someone with an (M)ID that has built these birdhouses many times before and is very good at it, can act as an expert and help the schoolchildren during the activity. This interaction is very valuable for both parties. People with an (M)ID can develop a sense of self-esteem and self-confidence by helping others with something they are capable of doing, which contributes to a positive self-image, while the schoolchildren learn that everyone can make a meaningful contribution, regardless of their (intellectual) disability, ultimately promoting mutual understanding and respect.

Facilities

With the petting zoo, a shop with regional products, the summer terrace, the mini-library, a place to rent games and toys plus a meeting/conference room that can be booked for small events, there are plenty of reasons for neighbours to go to the farm. The building offers some significant facilities to the residential area, which means that despite the (day)care for approximately 60 adults with an (M)ID, the building is not experienced as a healthcare institution, but rather as a social meeting point. Everyone from the neighbourhood is welcome and day tourists can also find the farm easily because of its central location. The building is located on the edge of the city park, where many people walk or cycle through for recreational purposes or whenever they want to take a nice green route to the city centre.

“The most important thing for a dignified living environment is the neighbourhood nearby. That they feel accepted. That they are not pushed away into a separate area but are actively involved.”

*~ Jessica, sister of someone with an MID
(Appendix F)*

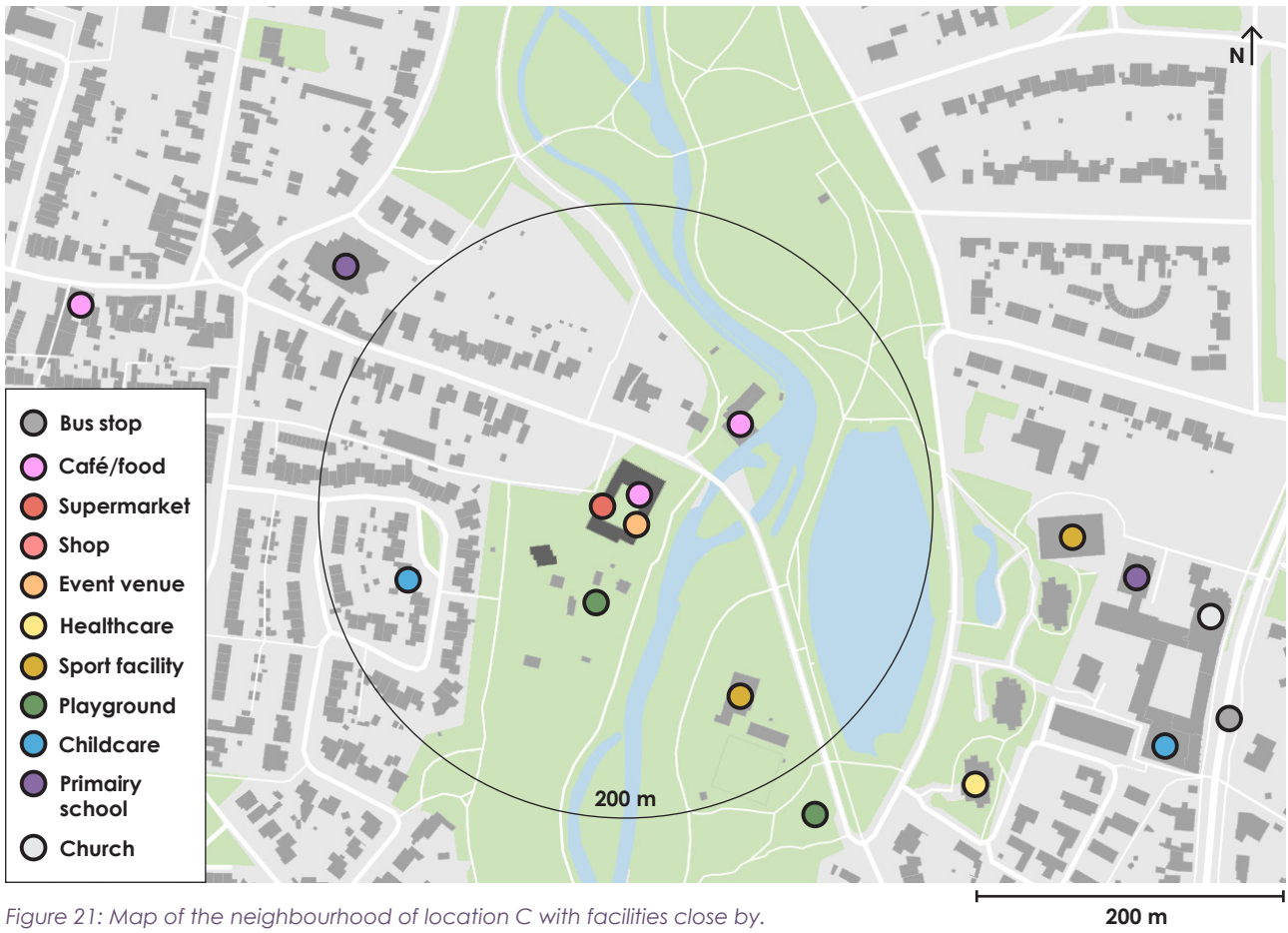
The initiator further emphasizes that it is very important to actively involve parents and family members to tighten the residents' social network. For example, by taking a beautiful photo of the residents during a daytime activity and hanging it next to their own rooms, their living space is personalized. By also sending this photo to their families, the link with home is strengthened at the same time. Furthermore, setting up a support network for parents can be very valuable. The initiator talks enthusiastically about a group of mothers of people with an (M)ID who meet up at the farm to go running together in the neighbourhood. In summer they catch up on the terrace to share experiences.

“My parents had a difficult time with the move [of their son to a tiny house]. They had to get used to the idea. They took care of him for 30 years, so [...] letting go is difficult.”

*~ Jessica, sister of someone with an MID
(Appendix F)*

Due to the diverse range of facilities within the building itself, there is little need for the residents with an (M)ID to venture outside the farm grounds. Therefore, contact between people with a (M)ID and other neighbourhood residents mainly takes place on the farm.

The beating heart of this location that connects everything together is the little grocery shop. Fruit and vegetables from the vegetable garden and orchard are sold here, fresh and pickled. To ensure that the shelves are never empty because of a limited or seasonal harvest, the store is supplemented with vegetables and fruit from the local market. This ensures that people from the neighbourhood, elderly in particular, who like to do their daily shopping in an informal setting, do not have to worry about not finding the ingredients they need. They can always rely on this little shop for their daily groceries. There are also regional products for sale, such as the 'Limburgse vlaaien' [typical Limburg pies] that are baked during the daycare activities. Moreover, these self-made products are also served on the summer terrace and at a restaurant nearby.

13 CASE STUDIES COMPARISON

The pros and cons from the case studies of location A, B and C are summarised in the tables on the following two pages using the spatial aspects: *typology & form*, *spatial organisation*, *outdoor surroundings*, *embedding* and *facilities*.

+	Locatie A	Locatie B	Locatie C
Typology & Form	<ul style="list-style-type: none"> - Individual apartments with separate bedroom - Have the option to ask for help within the building - Gallery allows for social interaction within the building 	<ul style="list-style-type: none"> - Individual bedroom - Care always close by - Act as a family - Value different levels of disability 	<ul style="list-style-type: none"> - Individual 'tiny houses' - Care nearby in the main farm building - Started as a daycare facility - Tiny houses make it easy to scale up or down the amount of living units
Spatial Organisation	<ul style="list-style-type: none"> - Have a common space to socialize - Have their own washing machine - Distance to support point differs slightly 	<ul style="list-style-type: none"> - Have a large common area with different nooks - Easy to observe the common spaces in one place by caregivers 	<ul style="list-style-type: none"> - Can join group activities in the main building
Outdoor Surroundings	<ul style="list-style-type: none"> - Private balcony - Shared garden - Quiet and busy side to private apartment 	<ul style="list-style-type: none"> - Shared garden - Lively view on the waterway 	<ul style="list-style-type: none"> - Private garden in orchard - Large semi-public gardens on site - Only slow traffic close to the building
Embedding	<ul style="list-style-type: none"> - Relatively calm neighbourhood - Possibility to clear their minds outdoors - Greenery forms possibility for social interaction 		<ul style="list-style-type: none"> - Farm activities create social interaction with neighbours - Collaboration with local organisations - Keeps the family involved
Facilities	<ul style="list-style-type: none"> - Bus stop nearby - Supermarket within walking distance - Enough parking spaces 	<ul style="list-style-type: none"> - Bus stop nearby - Parking space available for van 	<ul style="list-style-type: none"> - Bus stop nearby - Many facilities on site - Enough parking spaces

Table 1: Pros of case study locations A, B and C by five different spatial aspects.

-/-	Locatie A	Locatie B	Locatie C
Typology & Form	<ul style="list-style-type: none"> - Hard to deal with different levels of disability - Individual apartments are larger than necessary 	<ul style="list-style-type: none"> - Group of 9 is too large to function well as a living group - Little private space 	<ul style="list-style-type: none"> - Group of 3/4 is not financially feasible - Farm building is inward-oriented and has little daylight - Hard to get a permit from the municipality for 'tiny houses'
Spatial Organisation	<ul style="list-style-type: none"> - Common room is too small and echoes badly - Common room is not always open - No moving within the building block allowed - Threshold when office door is closed 	<ul style="list-style-type: none"> - Not wheelchair friendly - Unclear entrance to the building - Noisy within the building 	<ul style="list-style-type: none"> - Not wheelchair friendly - Miss a guest room - (Bed)room for caregivers is not suitable for them and hard to reach
Outdoor Surroundings	<ul style="list-style-type: none"> - Shared garden is (semi) publicly accessible 	<ul style="list-style-type: none"> - Too busy road directly next to the building - Music nuisance from the waterway - Feel watched within private garden 	
Embedding	<ul style="list-style-type: none"> - Easily overwhelmed by noise and smell - Connection with the neighbourhood is still a work in progress 	<ul style="list-style-type: none"> - Little interaction with direct neighbourhood - Only go out with caregivers 	
Facilities		<ul style="list-style-type: none"> - Lack of facilities nearby 	<ul style="list-style-type: none"> - No need to go outside the farm grounds

Table 2: Cons of case study locations A, B and C by five different spatial aspects.

To put these findings in perspective, in 2009 a research by Embregts et al. was done about the contextual variables affecting aggressive behaviour in individuals with mild to borderline intellectual disabilities. This study did not only focus on adults with an Mild Intellectual Disability but it is still relevant to see which conclusions they were able to draw. Most often social and task-related events were reported. However, an uncomfortable environment or changes in the environment were also associated with aggressive behaviour. As an architect it is important to be aware that the quality of the environment and the amount of change that is occurring can have direct negative effects on their be-

haviour. To be more specific this research by Embregts et. al (2009) also selected items on which at least 25% of the clients 'almost always' or 'always' evoked aggressive behaviour (figure 22, p. 30). Interesting factors from this list to keep in mind when designing a living environment for adults with an MID are:

- the environment being too exciting or too quiet,
- a noisy environment,
- the group size and
- the inability to leave setting (e.g. hospital).

Item	%
Disagreement or verbal fight with family, staff or peers	51
Instruction is too fast paced	49
Difficult tasks	47
Was recently disciplined or reprimanded for behaviour	42
Too much or too little staff attention*	41
Failed to have his or her requests met	41
New staff present	39
Environment is too quiet or too exciting†	39
Rigid schedule/lack of schedule‡	37
Noisy environment	37
Too many people around the person	37
New tasks	34
Presence of disliked staff	34
Staff's tone of voice (high pitched, stern, etc.)	34
Changes in routine/cancellations	34
Bad day at day programme or work	33
Family, staff or peers are too close or too far away	32
Ongoing difficulty communicating wants and needs	31
Display of emotion by staff (too loud, too negative)	30
Feeling tired	29
Was recently given corrective feedback during a task	28
Presence of a disliked peer	28
Informed of something disappointing (visit will not occur, visitor failed to arrive, etc.)	27
Making large number of errors	27
Sexual frustration	27
Too few staff to meet the person's need	26
Group size (large, small)§	25
Inability to leave setting (e.g. hospital)	25

* Too little staff attention ($n = 14$).

† Too exciting ($n = 25$).

‡ Lack of schedule ($n = 19$).

§ Too large ($n = 20$).

Figure 22: Percentage of selected Contextual Assessment Inventory items on which at least 25% of the clients scored 4, almost always, or 5, always evoking aggressive behaviour (Embregts, 2009, p. 259).

In the conducted interviews it became clear that being able to choose between a more quiet or more exciting place, in both private and communal areas, was indeed really important for adults with an MID. Especially for the common room they value being able to pick a spot that has the right balance of excitement and quietness for them at that specific moment so they are able to join the group activities without being

overstimulated or feeling left out. Also noise being annoying and difficult for someone with an MID was something that came forward in the interviews. There seems to be a positive correlation between some of the aspects that were mentioned in the interviews done for this paper and the findings that emerge in literature.

14 PRECONDITIONS: THE NEEDS OF ADULTS WITH AN MID

In a paper by Nistelrooij & Niemeijer (2023) experiences of young adults with an MID within a typical Dutch neighbourhood are summarized in six themes. In this paper they explain feeling misunderstood, feelings of displacement, needing security, aiming to become self-reliant, search for tranquillity and needing bonds of trust. Figure 23 shows how these themes are inter-

connected. During the interviews done for this paper those themes came to the surface as well and are discussed in this chapter [mentioned in brackets like this] but put under three different subtitles to be able to relate to them in an architectural way: privacy, control/influence on the environment and social interaction (figuur 24).

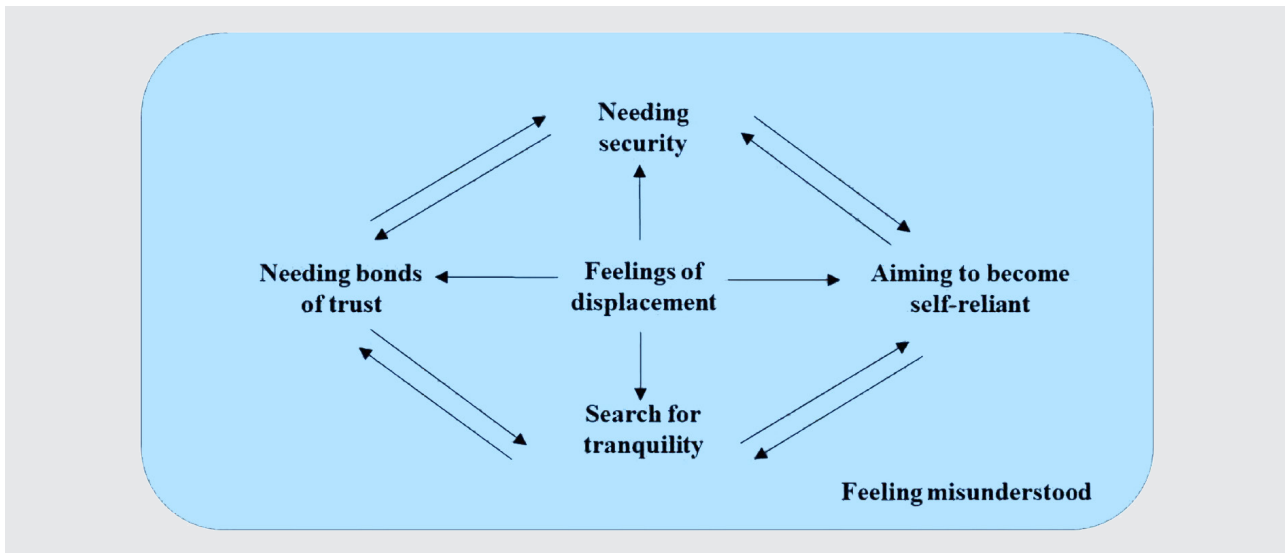

Figure 23: Important themes and their interconnections of people with an MID (Nistelrooij & Niemeijer, 2023, p. 643)

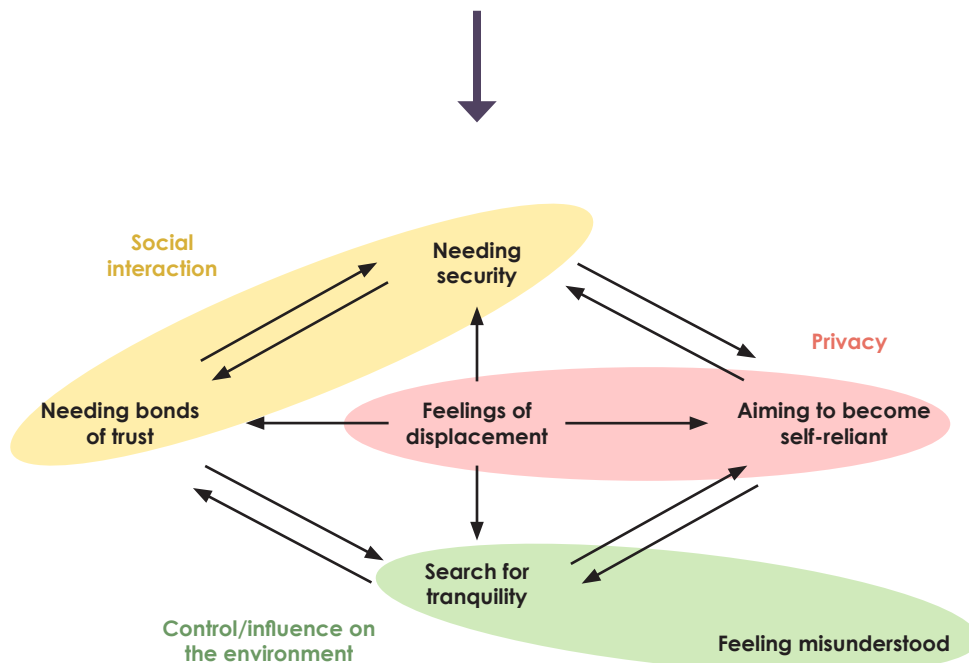

Figure 24: Social interaction, privacy and control/influence on the environment related to the themes and interconnections of Nistelrooij & Niemeijer, 2023.

Privacy

The ultimate wish of adults with a Mild Intellectual Disability is to be as independent as possible [*aiming to become self-reliant*]. They want to be able to do their own thing. Most of the time they feel capable and want to be treated that way even though they might not always be capable due to their disability. They have more difficulty doing daily tasks like cooking or cleaning but when they are able to do these things they want to do it themselves preferably within their own private space. Having at least a small kitchenette in their individual apartment for example respects this need without taking up too much space whenever the person is not capable to use it as much.

They want to live with other people around them in a neighbourhood. As a little experiment when visiting a daycare centre, different living environments were shown to some adults with an MID (figure 25, and for the rest see appendix H). When showing the pictures of

single small houses within nature someone commented that these types of houses are for holiday and not to live in permanently. It became apparent that they long for some social interaction near their own homes so that is why most of them choose for neighbourhood settings. Within a living environment with other people around it is important however for them to feel accepted. When they do not use their private garden for example, they often reply that it is because they feel too seen and feel stared at [*feelings of displacement*]. They want their garden to be both for casually meeting people and relaxation at the same time.

“That is for holiday, not to live permanently”

~ someone with an MID at daycare centre

Figure 25: One of the collages shown at the daycare centre to discuss different living environments in a visual way.

Control/influence on the environment

For someone with an MID interaction with others without a disability can be very draining. They often feel misunderstood and constantly feel like they have to perform on a higher cognitive level [feeling misunderstood]. They have learned ways to act 'normal' but it takes effort and costs a lot of energy. They like to go to calm, preferably outdoor, environment to clear their mind and relax [search for tranquillity]. Having easy access to a place like this can relieve stress and recharge their battery to be able to deal with other people again. If they do not have this opportunity they feel easily overwhelmed.

Adults with an MID often show poor decoding and reading comprehension skills (Van den Bos et al., 2007). Using a visual language or icons to communicate can help them to understand the world around them better (figuur 26). In the Netherlands there is platform called 'Visitaal' that designed black and white pictograms especially for people who need help with daily communication (Visitaal, n.d.). Their pictograms are developed in collaboration with the target group and care professionals. Not using text but more visual ways to indicate routes or other elements in the living environment of adults with an MID makes it easier for them to participate and should be kept in mind when designing for this target group.

Figure 26: Dutch icons that can be used for easy communication (Visitaal, n.d.)

Social interaction

The main social network of adults with an MID is often centred around their families and/or their work/day-care activities. It is important for adults with an MID to be able to stay close to their families and to not live too far away from the place they go to for work or daycare [needing security].

Adults with an MID feel lonely most often when they are indoors and home alone. When they feel lonely, they keep themselves busy in and around the house but in those moments they actually long for social interaction or a talk with others. Going outside and meeting people helps but they need a purpose or nudge to go outside. Caring for a pet or the need to go to the supermarket for groceries for example helps them to start their day and go outside their private living spaces.

“You often feel misunderstood, you have the idea that other people see you differently. If you are with other people with an MID, you will have less trouble with this and therefore can express yourself more easily.”

~ Podcast with adults with an MID (Appendix G)

Going to a social neighbourhood facility, like a community centre or café, can be a big step for adults with an MID. Meeting with caregivers at such a location can be a nice incentive to invite them in [needing bonds of trusts]. Stopping by regularly and meeting someone they know at these places lowers the threshold to go in and creates opportunities to casually interact with others since they often stay there a bit longer after they met up with their caregivers. It helps to slowly get to know the place and once they are more familiar with the location they feel more at ease.

During the interviews adults with an MID themselves make it clear they want to live as normal and self-reliant as possible. Caregivers explain however that by doing so adults with an MID tend to ask too much of themselves. Needing to perform at their highest cognitive level all the time is tiring and not desirable in the long run. Being part of small community of likeminded people so they can be completely themselves and do not have the feeling they need to adapt or perform on this higher cognitive level is beneficial for adults with an MID. They need a balance between living in an 'normal' ordinary environment and a place where they can just be themselves and receive the support they still need from time to time. Designing something that looks 'normal' to them but helps them in subtle ways would therefore be ideal.

Preconditions

People with MID find it increasingly difficult to participate in society (Bureau Strategische Analyse, 2019, p. 8). Therefore, it is first and foremost important that their living environment is clear and understandable. To reduce loneliness, segregation from society and support adults in their everyday life it is crucial that they can connect with others. Social interaction however can ask a lot from someone with an MID. Overstimulation

needs to be avoided so they require an environment that is lively and social but also calm and relaxed at the same time. Since these conditions contradict they can become vague and disbalanced which negatively affects adults with an MID. To design for this target group there should be an understandable balance between social interaction and tranquillity (figure 27).

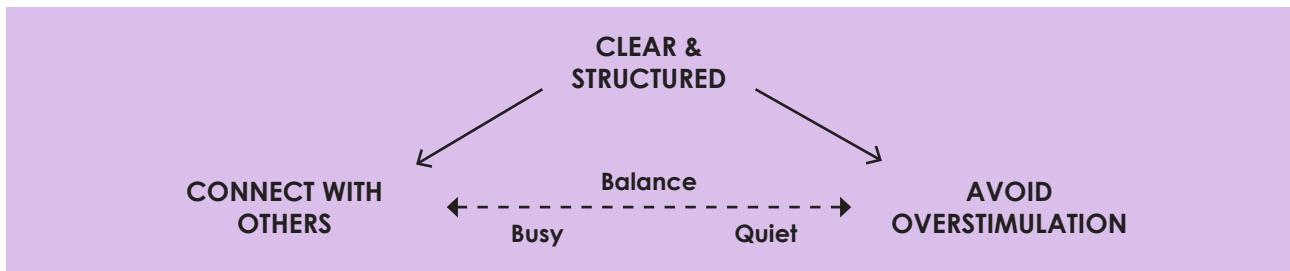

Figure 27: Scheme of the relation between the preconditions for the living environment of adults with an MID (own work).

15 SENSORY DESIGN

The five senses in architecture are vision, touch, olfaction, taste and auditory. Nowadays there is a huge emphasis on the visual aspect of buildings whilst these other senses have a great impact on our perception as well. *"This separation and reduction fragment the innate complexity, comprehensiveness and plasticity of the perceptual system, reinforcing a sense of detachment and alienation"* (Pallasmaa, 2012, p.43). Sensory design can connect function with form and make people engage with the building on different levels. It can trigger cognitive, behavioural, emotional, physiological and even spiritual processes in the brain (Lehman, 2011, p. 51).

Since adults with an MID are cognitively less capable, designing spaces that can be perceived by multiple senses can help them to get a better understanding of their environment. Not only seeing it rain outdoors, but also being able to hear the raindrops hitting a roof or smelling wet grass provides a more complete picture of what is happening. Moreover, if done well, sensory design can give clarity to a space in an *implicit* way. This subtlety is an advantage when designing for adults with an MID because they want a 'normal' living environment despite the fact that they sometimes need some extra help. Non obvious ways of support are valuable for adults with an MID as could be concluded from the interviews.

Another benefit of sensory design is the capacity to not only clarify a space but foster certain feelings proactively as well (Lehman, 2011, p. 47). Using the scent of lavender in places meant for relaxation for example can stimulate someone feeling peaceful. Without thinking, it creates an ambiance that helps people to calm down, tuning into unconscious processes in our brain (Herz, 2009, p. 275). Since adults with an MID tend to overstimulate easily, being able to design environments that actively help to relieve stress are very valuable for this target group.

It is important to be aware of all five senses and let them enforce one another since separation or focus on only one of the aspects can lead to detachment and alienation as mentioned earlier. If the information given by the senses do not match with each other it can have the opposite effect of making a space better understandable and actually create confusion. Architects should be more aware of this in general but when designing for adults with an MID this needs extra attention. A conscious effort should be made to create clearly defined spaces that can be experienced beyond just the visual aspect.

16 URBAN GREEN BLUE GRIDS

Space is becoming more and more scarce in the Netherlands. We are dealing with a housing shortage and need to expand or densify our built environment. At the same time our nature reserves are under pressure and the climate is changing. This creates a responsibility for urban planners and architects to look for opportunities that benefit both urban and natural environments.

There is a potential synergy of nature and our cities by integrating green-blue grids in urban areas. They can create resilient, appealing and healthy living environments (Pötz & Bleuzé, 2012, p. 6) which is desirable when designing for any target group. According to Maas (2008, p. 213) people living in green neighbourhoods also feel less lonely and perceive more social support. This is especially beneficial for adults with an MID because they are more often lonely, participate less in society and are therefore less satisfied with life as described earlier in this paper. Incorporating nature within their living environment is therefore extra valuable.

Moreover, adults with an MID are very capable of working in the maintenance of green spaces. Many daycare facilities in the Netherlands have a so called 'tuingroep', a group of people with an MID that ta-

kes care of a garden or other green areas surrounding the daycare centre. They feel responsible for this job and it creates a sense of purpose in their life. Working with greenery can be an opportunity for their living environment as well. It is something they can offer to their direct surroundings which gives them a feeling of belonging and empowers them to participate in their neighbourhood. This could be seen at location A, where an adult with an MID initiated a neighbourhood project to plant flowers in the spaces around trees (chapter 10, p. 15) and also at location C where adults with an MID are responsible for the upkeep of the petting zoo for example (chapter 12, p. 25). In both cases adults with an MID come easily in positive contact with neighbours, supporting social interaction.

By adults with an MID adding value to their surroundings, it makes it easier for neighbours to not only accept this target group but actually value their contribution to the neighbourhood, which then also positively affects the adults with an MID because it is very important for them to be seen as equal citizens. Living in an urban green blue grid is not only appealing and healthy for adults with an MID, it also allows them to participate and actually feel part of their living environment.

17 GROWING INTO INDEPENDENCE: THE POTENTIAL FOR A NEW WAY OF LIVING WITH AN MID

When looking back at the diagram of the current living options available for adults with an Mild Intellectual Disability from chapter 09 a trend line can easily be drawn from the down left corner to the upper right corner (figure 28). The closer the care, the less independent adults with an MID are and the other way around the larger the distance to care, the more independent they are, which is to be expected.

A more interesting conclusion that can be drawn from this diagram however, is that there seems to be a larger variety in living options in the down left corner than the upper right corner, meaning there are less different 'independent' living options available for adults with an MID. There also seems to be a large gap between 1 *independent living with guidance* and the rest of the living concepts (figure 29).

This is striking since the ultimate goal of every person with an MID that was interviewed for this research seemed to be that they could live as independent as possible. They want to live on their own, in a 'regular

house', just like everybody else. It frustrates them that they might not be able to live like that due to their disability. Most adults with an MID do not feel very different from others and cannot understand why it is not possible for them to live independently. They see their siblings or others around them move to a place of their own, possibly with a partner or a pet, and they want the same.

People with an MID often fall through the cracks. In the current living arrangements, people with an MID often receive either too much or too little guidance, the gap that was mentioned earlier. They are 'too good' for the extensive care of a group home, but the step to a fully independent 'regular dwelling' where they only receive care by appointment is too big. It is therefore important to offer more housing options that enable a lighter form of independence in which they can grow and work on their self-reliance. A new living concept should be added in this area of the diagram (figure 30).

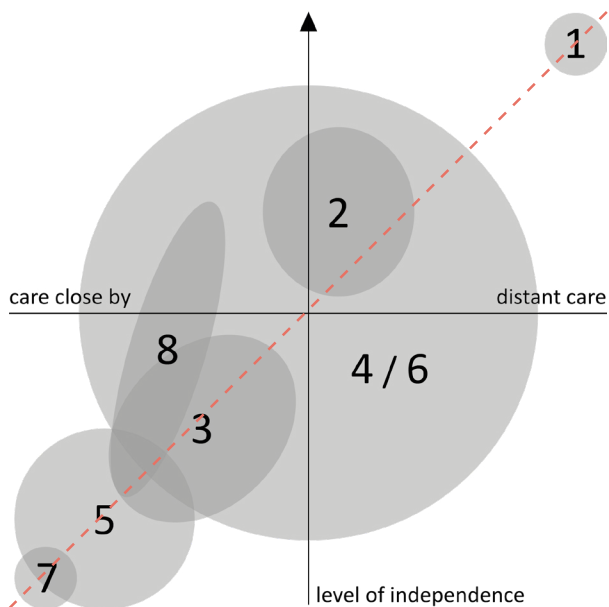

Figure 28: Comparing current living options for adults with an Mild Intellectual Disability by level of independence and the way care is provided with a trendline. Own work.

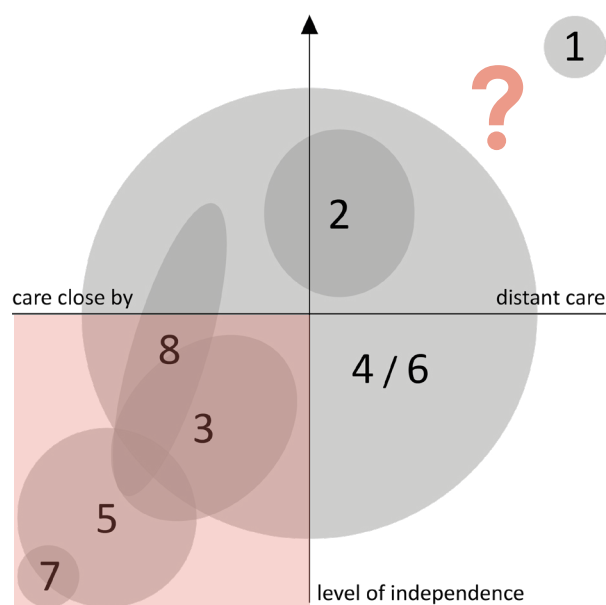

Figure 29: Less different 'independent' living options for adults with an MID and a gap between 1 'independent living with guidance' and the rest of the living concepts. Own work.

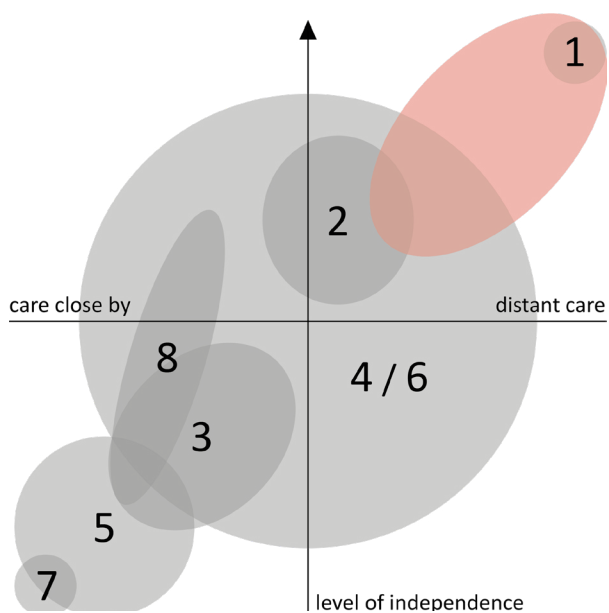

Figure 30: Potential area for a new living concept in relation to the current living options for adults with an MID. Own work.

- 1. Independent living with guidance
- 2. Independent living with support point
- 3. Small-scale living facilities
- 4. Care farms
- 5. Thomashuizen
- 6. Parent initiatives
- 7. Living at home with parents
- 8. Temporary transitional housing

However, it is just as important not to ask too much of people with MID. They often come across as if they can handle more than they are actually capable of. This means their wish to live as independent as possible must be respected, but their disability must not be forgotten. They *must be able* to take steps towards their desired goal, but it is equally important to ensure they *do not have to* live more independent if that is not possible. It is not about *forcing* people to become independent, it is about *allowing* them to grow within their capacities.

All caregivers that were interviewed for this research talked about the difficult balance of adults with an MID wanting to live independently but still needing some guidance. According to the caregivers, what this target group needs seems to be a living space of their own with care at a suitable distance, which varies per person since it is a large and very diverse group of people. To design a living environment that matches these desires, adults with an MID need to be able to make individual and relatively small but clear steps at a personal rate to grow into their independence. In the diagram this living concept would look like figure 31.

From the interviews done for this research can be concluded that people with an MID tend to move house a lot. Almost all of the adults with an MID mentioned they lived in many different settings. Changing care needs or shifts in availability of better fitting living facilities were mentioned when asked for a reason why they decided to move. Since adults with an MID highly value their independence moving to a different setting could also be driven by this goal to live more self-reliant.

“Maybe in the future it will be possible to live even more independently, so I don't know if this [tiny house] is for the rest of his life. I hope that he can develop here in such a way that he can live even more independently in his own house or apartment with guidance a little further away”

~ Jessica, sister of someone with an MID
(Appendix F)

Additionally, social dynamics and community factors play a significant role. Some adults with an MID move to be closer to their support network, like family members, when the opportunity occurs. The other way around, some actively move away from places where they experience negative social interactions with other people living near. Another reason to move can be changes in policies or funding but since the financial aspect is excluded from this research this possibility was not further questioned.

Moving house is a stressful event for many people in general but extra hard for adults with an MID because they have a difficult time dealing with changes in their living environment. Keeping the existing social network intact reduces the possibility of them getting lonely and isolated in a new environment. It is difficult for adults with an MID to learn new routes and get to know new people and places. They should be able to stay within a familiar neighbourhood even when their care demands changes or when they can take a next step towards a more independent living situation.

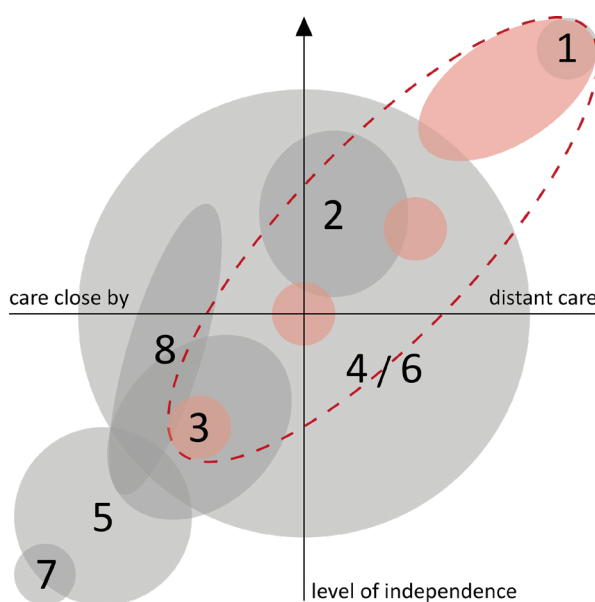

Figure 31: Adults with an MID should be able to take clear small steps towards a more independent living situation within a familiar environment. Own work.

PART III
CONCLUSIONS

18 CONCLUSION

The current living concepts for adults with a Mild Intellectual Disability mainly differ by the way care or guidance is provided. The closer the care, the less independent the residents are and vice versa. There seems to be a larger variety in living options with care close by and less different 'independent' living options. Moreover, there seems to be quite a large gap between independent living with guidance and the rest of the living concepts. This is surprising since the goal of adults with an MID seems to be that they can live as independent as possible.

Three different living arrangements are analysed as case studies. Through an architectural lens these locations are compared based on fieldwork interviews and observations. The pros and cons are summarised in tables 1 and 2 on page 28 and 29. Typology & form and spatial organisation describe the necessary conditions for the building layer. For example, good acoustics are crucial when designing (common) spaces for adults with an MID as they can be easily overwhelmed by noise. When looking at the outdoor surroundings there needs to be an understandable line between public and private. For embedding and facilities, it is beneficial to implement social greenery in the form of a communal garden on the neighbourhood scale when designing for this target group. Important for all three architectural layers, the building, the surrounding and the neighbourhood, is an ordinary appearance. Adults with an MID do not want to stand out but to be treated equally. The rest of the findings are summarised in chapter 20 Design guidelines.

The living environment of adults with an MID must be understandable. A conscious effort should be made to create clearly defined spaces that can be experienced beyond just the visual aspect, for example by using sensory design. Moreover, the living environment must be able to connect them with others to reduce loneliness, segregation from society and to get the necessary support. Social interaction however can ask a lot from someone with an MID so overstimulation needs to be avoided. These ambivalent conditions should be balanced. Adults with an MID need a lively and social but also calm and relaxed environment.

Living in an urban green blue grid is not only appealing and healthy for adults with an MID, it also allows them to participate and actually feel part of their living environment. Working with greenery can create a sense of purpose in their life. It is an easy way to come in positive contact with their neighbours, supporting social interaction. People living in green neighbourhoods feel less lonely and perceive more social support.

Adults with an MID often come across as if they can handle more than they are actually capable of. It is important to respect their wish to be as independent as possible but their disability should not be overlooked. Taking manageable, clear steps towards their ideal living situation should be facilitated but it is equally important to reassure this is not necessary. Their environment should not force them to develop, it must allow them to grow into their desired independence.

*What is most important for the living environment of people with a mild intellectual disability?
What are the minimum requirements?*

“As much autonomy as possible, being able to decide on many things yourself, knowing that you have something to fall back on. Clarity and structure, not much unexpected things happening.”

*~ Jessica, sister of someone with an MID
(Appendix F)*

19 DISCUSSION

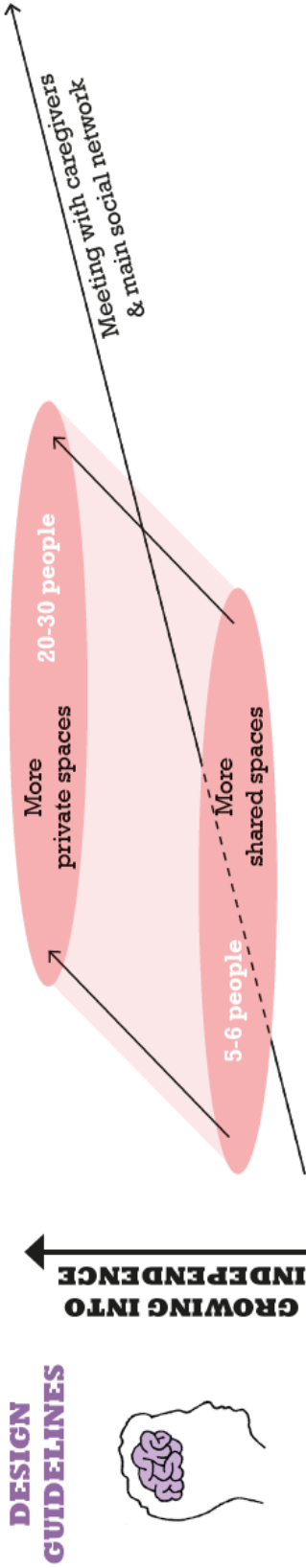
It was beneficial to not be so familiar with the target group in advance for the objectivity of this research. Having an open mind and not expecting certain responses during the interviews created a non biased atmosphere where participants could be honest and sincere. However, since adults with an MID are cognitively less capable, it is more challenging to interact with them and ask the right questions without prior experience with their ways of doing and talking. Doing literature study and speaking with caregivers beforehand was helpful to formulate understandable questions but getting to know the target group even better by building bonds of trust could have deepened the interview outcomes. For instance, a shift in their attitude was clearly noticeable when visiting for the first time compared to a second or third time. They already feel more confident and are calmer when meeting them again after a first encounter.

The group of adults with an MID is very large, 6,4% of the Dutch population, and therefore diverse. The amount of interviews done for this research was relatively limited which means the outcomes of the interviews might not be representative for all of them. Moreover, in literature and statistical data adults with an MID are clearly defined but only limited registered. The data that is needed to obtain a reliable quantitative overview of the great diversity of people with an MID are lacking which hinders scientific research (Pommer et al., 2018, p. 21-22).

Also location B (Thomashuis) might not have been the best place to do fieldwork after all. It was valuable to analyse the location through an architectural lens as it definitely differed from the other two places that were selected to compare in the case studies analysis. However, location B appeared to accommodate significantly less people with a *Mild Intellectual Disability*. Due to privacy reasons, participants did not share their medical information and care indication for this research. This means the exact severity of their intellectual disability is not confirmed so some of the participants might not fall into the exact category that is being researched for this paper. After getting to know the people living at location B the suspicion arose that most of the residents might have had more severe intellectual disabilities than previously thought. For this reason, only one interview from this location is taken into account and the focus shifted more to the location conditions.

To take this research a step further, not only looking at the living environment of adults with an MID from an architectural point of view but diving into the healthcare regulations and financing surrounding this vulnerable target group should be taken into account. Since these aspects are complicated, divided among many stakeholders and are subject to change these aspects could be researched by other disciplines to complement the findings of this research.

20 DESIGN GUIDELINES

ARCHITECTURAL SCALE: BUILDING* SURROUNDINGS* NEIGHBOURHOOD*

PRECONDITIONS	BUILDING*	SURROUNDINGS*	NEIGHBOURHOOD*
AVOID OVERSTIMULATION	Good acoustics	No large crowds	Access to park
CLEAR & STRUCTURED	Different nooks	Understandable line between public & private	Slow traffic
	CONNECT WITH OTHERS		SENSORY DESIGN
Space to meet like-minded people		Daily facilities in walking distance	
	Lively views from private dwelling	Public transport	URBAN GREEN BLUE GRID

* Ordinary appearance

Marit van 't Walderveen - 4841905

LITERATURE

- American Psychiatric Association (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders DSM-5* (5th ed.).
- Belangenvereniging ouderinitiatieven en wooninitiatieven. (n.d.). *Landelijke Vereniging van Ouder Initiatieven*. Retrieved 14 December 2023, from <https://ouderinitiatieven.nl/wat-is-de-lvoif/>.
- Bureau Strategische Analyse (2019). *Interdepartementaal beleidsonderzoek: Mensen met een licht verstandelijke beperking*. Ministerie van Financiën, Inspectie der Rijksfinanciën, Bureau Strategische Analyse.
- Eggink, E., Woittiez, I. & de Klerk, M. (2020). *Maatwerk in meedoen: Een vergelijking van zelfredzaamheid, hulpbronnen en kwaliteit van leven tussen mensen met en zonder een verstandelijke beperking*. Sociaal Cultureel Planbureau. SCP-publicatie 2020-14.
- Embregts, P. J. C. M., Didden, R., Huitink, C., & Schreuder, N. (2009). Contextual variables affecting aggressive behaviour in individuals with mild to borderline intellectual disabilities who live in a residential facility. *Journal of Intellectual Disability Research*, 53(3), 255–264. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2788.2008.01132.x>.
- Herz, R. S. (2009). Aromatherapy Facts and Fictions: A Scientific Analysis of Olfactory Effects on Mood, Physiology and Behavior. *International Journal of Neuroscience*, 119(2), 263–290. <https://doi.org/10.1080/00207450802333953>
- Kennis- en exploitatiecentrum Officiële Overheidspublicaties (2016). *Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, 2006*. Overheid.nl. https://wetten.overheid.nl/BWBV0004045/2016-07-14#Verdrag_1
- Lehman, M. L. (2011). How sensory design brings value to buildings and their occupants. *Intelligent Buildings International*, 3(1), 46–54. <https://doi.org/10.3763/inbi.2010.001>.
- Maas, J. (2008). *Vitamin G: Green environments - Healthy environments*. Nivel.
- McConkey, R., Keogh, F., Bunting, B., Garcia Iriarte, E., & Watson, S. F. (2016). Relocating people with intellectual disability to new accommodation and support settings: Contrasts between personalized arrangements and group home placements. *Journal of Intellectual Disabilities*, 20(2), 109–120. <https://doi.org/10.1177/1744629515624639>.
- Nistelrooij, I. van, & Niemeijer, A. (2023). Living in an 'ordinary' neighborhood? A care-ethical exploration of the experiences of young adults with mild intellectual disabilities. *Disability & Society*, 38(4), 635–658. <https://doi.org/10.1080/09687599.2021.1946677>.
- Pallasmaa, J. (2012). *The Eyes of the Skin: Architecture and the Senses* (3rd ed.). John Wiley & Sons.
- Pommer E., Boelhouwer J., Eggink E., Marangos, A.M., Ooms I. (2018). *Overall rapportage sociaal domein 2017*. Sociaal Cultureel Planbureau. SCP-publicatie 2018-28.
- Pötzt, H., Bleuzé, P., Sjaauw En Wa, A., Baar, T. van, & Sherwood, D. (2012). *Urban green-blue grids for sustainable and dynamic cities*. Atelier groenblauw.
- Putman, L. & Woittiez, I. (2020). *Meer meedoen: Inzicht in de onderwijs- en arbeidsmarktdeelname van mensen met een licht verstandelijke beperking*. Sociaal Cultureel Planbureau. SCP-publicatie 2020-10.
- Reerink, A., The, A.M., & Roelofsen, E. (2017). Van burger-client naar perspectief van waardigheid. *Nederlands Tijdschrift voor de Zorg aan verstandelijk gehandicapten*, 43(3), 53-63.
- Ritchie, H., & Roser, M. (2018). *Urbanization*. Our World in Data. <https://ourworldindata.org/urbanization>
- Roos, J. L., Korpershoek, J. E., Mueller-Schotte, S., Dijk, E., & Huisman, E. R. C. M. (2022). *Fysieke leefomgeving; een beschrijving van de omgevingsfactoren*. ZonMw; 'Gewoon Bijzonder, Nationaal Programma Gehandicapten'.
- Sien (n.d.). *Verschillende woonvormen*. Retrieved 26 November 2023, from <https://www.sien.nl/levensfasen/regels-na-je-18e/14892-wonen.html>.
- Thomashuis. (n.d.) *Wonen in een Thomashuis*. Retrieved 14 December 2023, from <https://www.thomashuis.nl/wonen-in-een-thomashuis>
- Van den Bos, K. P., Nakken, H., Nicolay, P. G. & van Houten, E. J. (2007). Adults with mild intellectual disabilities: Can their reading comprehension ability be improved? *Journal of Intellectual Disability Research: JIDR*, 51(11), 835–849. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2788.2006.00921.x>
- Visitaal (n.d.) *Begrijpelijke communicatie met Visitaal-pictogrammen*. Retrieved 5 January 2024, from <https://www.visitaal.nl/>
- Woittiez, I., Eggink, E., & Ras, M. (2019). *Het aantal mensen met een licht verstandelijke beperking: een schatting*. Sociaal Cultureel Planbureau. SCP-publicatie 2019-6.
- Zorgboeren. (n.d.). *Zorgboerderij zoeken*. Retrieved 14 December 2023, from <https://www.zorgboeren.nl/zorgboerderijen>.

**Interview MID
Location A
'Femke'
(pseudonym)**

Appendix A

INHOUD

- Algemeen
- Controle/invloed op de omgeving
- Privacy
- Sociale interactie
- Ruimtelijke organisatie
- Verankering
- Buitenruimte
- Voorzieningen
- Verankering (deel 2)
- Afronding

Algemeen

Hoe lang woon je hier?

Nog niet zo lang, ik denk... 6 weekjes nu.

Oh dat is inderdaad pas kort. Ben je blij met hoe je nu woont, is het een fijne plek?

Ja heel fijn! Want je hebt nu ook echt je eigen plek. Ik zat eerst in een groepswooning dus dat is even schakelen.

Met hoeveel woonde je eerst?

Zeven. Iedereen leerde daar om zelfstandig te wonen, zover dat kon, of die gingen naar een andere woongroep. Voor mij kwam hier opeens een plekje vrij. Toen ik het zag was ik zo van: ja, als deze kans er is, waarom pak ik hem dan niet?

En het gaat hier goed?

Ik ben nu bezig met verhuizen.

Ah ja dat is altijd wel veel gedoe haha.

Ja, als je ziet hoeveel dozen je hebt!

Begeleiding: En dat uit zo'n klein hokje hè Femke?

Ik ga er een kledinghok van maken.

Begeleiding: Ohja?

Want je hebt drie kamers nu toch? Woonkamer, slaapkamer en dan nog een extra kamertje?

Ja, daar ga ik een kledinghok van maken. Mijn vader zei dat ik van die kleine kamer ook een logeerkamer kon maken maar ik zei: pa, dat is zó klein! Daar wil je niet iemand in laten slapen, lijkt mij haha. Ik doe daar gewoon al mijn kleding in, dan kan ik daar ook mijn kast neerzetten. Als ik een kledinghok heb, dan wil ik de kleding die ik vouw ook allemaal daar hebben, want dan is het eenheid.

Ja, dan heb je dus één duidelijke plek voor al je kleding?

Dat ben ik langzaam aan het uitzoeken. Van sommige dingen denk ik: heb ik dat serieus meegenomen? De helft is gewoon foetsie.

Controle/invloed op de omgeving

Je heb dus wel zelf gekozen om hier te komen wonen, toch?

Ja ik kreeg een telefoontje. Toen dacht ik van: huh, nu al? Okay, toen ben ik gaan kijken.

Begeleiding: Ja dat klopt.

Ja, echt vrij snel al. Ik was zoekende en ...

Nu heb je in één keer meteen een plekje.

Ja, dat was wel even wennen.

Want hoe lang heb je hiervoor in de groepswooning gezeten?

Twee jaar.

En daarvoor? Kwam je van je ouders?

Ja, klopt vanuit mijn ouders.

Waar ga je heen als je wilt ontspannen? Misschien moet dat nog een beetje wennen en weet je dat nog niet zo goed, maar wat lijkt je een fijne plek hier?

Hoe bedoel je?

Stel dat je het hier druk hebt of je hebt even wat rust nodig, waar ga je dan naartoe?

Mijn eigen appartement.

En heb je dan nog een specifieke kamer waar je heen gaat? Ga je bijvoorbeeld even op bed liggen, of zet je de tv aan, of ...?

Ligt er maar net aan waar ik behoefte aan heb. De ene keer zit ik in de woonkamer op de bank. De andere keer zit ik met mijn koptelefoon op.

En als jij hulp nodig hebt, hoe geef je dat aan?

Ik app ze of ik bel ze [de begeleiding die in principe 24/7 binnen het gebouw aanwezig is].

Ga jij dan naar hun toe of komen zij naar jou toe?

Ligt er net aan hoe het uitkomt. Het is maar net wanneer de begeleiding tijd heeft. Soms zitten ze net in het steunpunt, soms moeten ze naar mij toe komen. Ligt er maar net aan, dat ligt meestal aan de begeleiding zelf.

Want meestal zitten ze dan hier [in het kantoor] en als je dan naar binnen gaat ...?

Nee, we moeten eerst vragen of we naar binnen mogen. Dat is de regel.

Staat de deur wel vaak open?

Nee, helemaal niet.

Want nu staat hij bijvoorbeeld wel open.

Normaal gesproken niet. Dan moet je aanbellen.

Doe je dat dan ook wel eens? Of loop je meestal gewoon direct naar binnen?

Ik bel meestal van tevoren of ik stuur een appje of ik langs mag komen of ik bel gewoon aan.

Privacy

Voel je je op je gemak hier, vind je dit een fijne plek om te wonen?

Ja het is veel rustiger. Die groep waar ik zat, dat was bijna tegen de binnenstad aan. Daar hoorde je veel brandweer, ambulances, en zo kom je niet aan je nachtrust. Hier is dat veel beter.

Want dat is dus wel belangrijk, dat het niet te druk is op straat?

Zeker is dat belangrijk! Dat zorgt voor rust in je hoofd. Als je de volgende dag moet werken en je hebt de hele tijd geluiden om je heen dan slaap je niet. Dan kom je als een zombie op je werk aan.

Want deze locatie ligt toch ook nog best wel in een woonwijk?

Ja, maar het is wel rustig hier. Geen ambulances die je continu hoort.

Je hebt dus echt je eigen plek. Wie kunnen daar nog meer komen, in je eigen appartement? Hoe vaak komen die mensen daar?

Op uitnodiging. Je mag mensen uitnodigen.

Je mag gewoon bezoek ontvangen?

Ja, als je een logé hebt dan moet je dat even aan de begeleiding doorgeven. Want dan weten ze dat, stel de boel brand af ofzo, dan moeten ze wel weten dat er een extra persoon is.

Ja, dat is wel belangrijk inderdaad.

Niet dat het voorkomt, want ik heb het brandalarm nog niet gehoord!

Nou dat is heel fijn.

Begeleiding: Dat is zeker fijn, want dat is ook echt een heel naar geluid!

Op mijn vorige woning hebben we een brand gehad.

Begeleiding: Ohja?

Ja, ik werd helemaal hectisch van dat geluid. Iemand was op zijn kamer met vuur aan het spelen en toen ging het alarm af. Die had bijna zijn hele kamer in de fik gestoken.

Oei, nou ja fijn dat uiteindelijk iedereen door het alarm toch snel naar buiten kon.

Nou het had niet veel gescheeld of de boel was afgebrand! Er stond een invaller op de groep. Die wilde het alarm al uitzetten voordat de brandweer er was.

Sociale interactie

Wie zie je elke dag?

Hoe bedoel je?

Nou over het algemeen zie je mensen om je heen wel regelmatig.

Oh, ik ben juist heel erg op mezelf.

Jij vindt het wel fijn om je eigen ding te kunnen doen?

Soms wel ja. Het steunpunt is best klein. Als je dan met zeven man of meer zit dan is dat niet te doen.

Je zou meer ruimte nodig hebben om met meer mensen daar te kunnen zijn?

Ja, want het galmt heel erg. Omdat het een klein oppervlak is.

En buiten? Want jullie hebben ook een gemeenschappelijke tuin. Het is nu natuurlijk niet zo mooi weer en je woont hier pas zes weken, maar jullie hebben wel een mooie binnentuin waar je misschien naartoe zou kunnen of niet?

Dan moet het inderdaad wel beter weer zijn. Anders zit je daar zo van: koud, koud.

Waar ontmoet je mensen, als je anderen ziet?

Buiten hier?

Ja, binnen deze locatie en daarbuiten

Ik werk in een winkel dus daar zie ik altijd heel veel mensen.

Ah wat leuk! Waar werk je precies?

In een kringloopwinkel. Daar zie ik iedere dag mensen.

En als je met iemand afspreekt bijvoorbeeld, doe je dat dan hier of doe je dat ergens anders?

Dan ga ik naar buiten met hen. Ik ga weleens wat ondernemen.

Waar ga je dan naartoe?

Waar ik zin in heb op dat moment en waar diegene dan ook zin in heeft.

Heb je een voorbeeld?

Bijvoorbeeld naar de Ikea want daar kun je goedkoop avondeten.

Ja lekker, ik ga ook wel eens naar de Ikea, dat is heel nice.

Ja die zit hier om de hoek dus dat is makkelijk.

Ruimtelijke organisatie

Mis jij een plek in huis of in dit gebouw? Is er iets waarmee deze plek helemaal perfect zou zijn?

Dat is even een denkertje hoor.

Dat snap ik.

Begeleiding: Daar moest ik zelf ook even over nadenken dus dat is helemaal niet gek.

Ik denk dan toch een steunpunt met minder prikkels.

Een rustig steunpunt?

Ja.

Zou dat dan naast de ruimte die er nu is een andere plek moeten zijn?

Dat past niet eens denk ik!

Maar als het wel zou passen, zou het dan een losse kleine ruimte extra moeten zijn waar je met minder mensen samenkomt of zou je de ruimte die er nu is groter maken zodat je daar makkelijker met meer mensen in kan?

Ligt eraan wat past haha. Je moet ook denken aan de ruimte!

Dat snap ik. Het idee is dat ik misschien iets nieuws ga ontwerpen. Niet voor hier maar ergens anders en staat er nog niks dus dan kan ik kiezen. Wat zou jou dan een goed idee lijken, wat is het allerbeste?

Een ruimte waar je doorheen kan lopen. Dat is het belangrijkste.

Een ruimte waar je kan ...?

Kan zitten, kan chillen, gewoon je ding kan doen met zo min mogelijk geluid maar toch samen.

Dat is wel een hele goeie om te onthouden voor mij. Dankjewel!

Begeleiding: Nou, dat vind ik ook wel een goeie ja.

Kun jij makkelijk overal naartoe in dit gebouw?

Ja zeker, maar ik heb wel een aantal keer een probleem met die deur hier gehad.

De algemene voordeur van het gebouw?

Ja, dan konden we er niet doorheen. Dan moet je helemaal omlopen. Maar voor de rest is alles gewoon makkelijk te bereiken. De bus is ook op loopafstand, dus dat is chil.

Ja, want heb je verder nog een fiets?

Ik doe altijd alles lopend en met het openbaar vervoer. Of ik kijk mijn vader lief aan.

Haha ja ook wel makkelijk. Wonen die in de buurt?

Ja in [dorp in de buurt].

Verankering

Ken je mensen in de buurt al? Je woont hier nog maar kort natuurlijk dus ik kan me voorstellen van niet, maar misschien...?

Ja, ik ken wel wat mensen, maar dat komt omdat mijn werkgever in [deze stad] heeft gewoond en zijn ouders wonen hier heel dichtbij.

En als je mensen tegenkomt op straat, hoe reageren die dan meestal? Maak je daar contact mee?

Ik zeg weleens goeiedag en dan krijg ik goeiedag terug. Maar er zijn ook heel veel jongeren hier dus die zitten af en toe van [trekt raar gezicht].

Die zijn een beetje chagrijnig soms of ...?

Die kijken je dan raar aan van: jij woont in dat huis? Oké. Dan denk ik dat ze vooroordelen hebben.

Daar heb je wel last van?

Ja, want ze kijken me echt aan van [trekt opnieuw raar gezicht] als ik met mijn koptelefoon op zit en dan helemaal in mijn eigen bubbel zit. Dan denken ze: wat is die aan het doen? Eigenlijk zou je bijna willen zeggen van: laat hun ook eens zien hoe het is om te leven met een beperking.

Ik denk dat dat inderdaad heel belangrijk is en dat daar veel te weinig ...

Aandacht voor is.

Ja aandacht voor is inderdaad. Daarom vind ik het ook belangrijk om dit onderzoek te doen. Dus ik ben ook heel blij dat je me hier mee wilt helpen!

Aan mij heb je heel veel.

Ja, precies, dat klopt! Heel fijn.

Buitenruimte

Je kunt dus in principe altijd zelf naar buiten? Loop je weleens een rondje in de wijk?

Ja, als ik boodschappen doe, zeker. Dan loop ik overal langs. Of als ik naar werk moet dan moet ik lopen naar de bus, dus dan loop ik ook langs.

Maar wel altijd met een doel dus, je loopt niet zomaar even een rondje als je nou ja ik weet niet ..?

In dit seizoen? Nee.

In de zomer wel?

Ik houd van de lente.

Oh de lente, als er bloemen en allerlei nieuwe dingen opkomen?

[Knikt ja] Ja, in de winter, ik weet niet... Het is grauw en dat nodigt niet uit om naar buiten te gaan. Of op het balkon te gaan zitten, dat doe ik dus ook niet echt nu.

Maar je bent dus wel van plan dat in de lente te gaan doen?

Ja! Dan komen ook allemaal die kleine beestjes, dat vind ik dan helemaal leuk. Die dan opgroeien.

Ja, lief hè, al die jonge dieren. Ben je een dierenvriend?

Jaaaa.

Want je mag hier geen huisdieren houden toch?

Kooldieren mogen wel, maar je mag geen hond of een kat.

Wat vind je het allerleukste om te doen als je buiten bent, in de lente bijvoorbeeld?

Vooral foto's maken. Dat vind ik erg leuk om buiten te doen, in de lente. En dan gewoon zien hoe die plantjes zich ontwikkelen, zeg maar, hoe ze groeien. Dat ze eerst heel klein zijn en dan groeien ze helemaal op.

Snap ik, dat vind ik ook heel leuk om te zien altijd.

Of die diertjes, bijtjes die bijvoorbeeld voorbij zoomen ofzo.

Voorzieningen

Heb je nog andere hobby's waar je naartoe gaat?

Ja, ik ga meestal naar yoga.

Begeleider: Kijk, ik hoor ook allemaal dingen die ik nog niet weet! Haha, dus dat is heel leuk.

Alleen vorige keer stond ik op een wachtlijst. Toen kon ik me dus niet meer aanmelden. Nou ja ik had me dus aangemeld, maar toen hadden ze me op een wachtlijst gezet dus toen kon ik niet. Dus toen ben ik maar zelf in mijn eigen appartement yoga gaan doen.

Maar dat is dus nog wel iets wat je graag wilt doen?

Ja, ik meld me regelmatig aan, maar dan sta ik op een wachtlijst. Dan denk ik, dan kan ik het beter thuis doen.

Want je vindt het dus wel leuker om het buiten de deur te doen met andere mensen?

Ja het is wel mooi, want het zit hier ook in [deze stad] en het is nog niet zo oud, het heet [naam], ik weet niet of je dat wat zegt?

Ja! Ik doe het zelf bij [naam] vanuit [organisatie], lekker ontspannen.

Ik mocht op het studententariaf dus ik was blij!

Nice!

Ja, anders is het niet te betalen.

Maar leuk, zijn er nog anderen dingen waar je naartoe gaat?

Af en toe naar mijn ouders, want ik vind het ook belangrijk dat ik hun af en toe zie.

Want waar wonen die?

Dat had ik net gezegd toch? In [naam].

Ohja klopt, sorry dat had je inderdaad al gezegd haha.

Maakt niet uit. Herhaling is de kracht van de boodschap! Of anders ga ik naar mijn broer toe, maar die woont hier niet dichtbij, dus die zie ik ook niet veel. Die woont in [stad in andere provincie].

Dan moet je inderdaad wel echt met de trein.

Niet alleen met de trein. Als je ongeluk hebt met meer. Op zaterdag heb je een directe verbinding, maar zondag rijdt de trein niet rechtstreeks.

Dan moet je nog overstappen? Ja dat is wel meer gedoe.

En dan moet hij ook nog kunnen, want hij werkt vijf dagen in de week.

Druk?

Ja, net afgestudeerd hè. Hij moet veel werken.

Verankering (deel 2)

Ken je al veel mensen in het gebouw?

Ja ik ga al wel om met een huisgenoot hier. Volgende week zaterdag gaan we naar Ikea. Dan ga ik daar avondeten met Nadine.

Ah leuk, ik heb eerder ook met Nadine kennis gemaakt. Wat gezellig!

Ken je ook al mensen uit de straat?

[Schudt nee]

Niet echt?

Nee, want die praten niet echt. Sommige mensen die hier wonen die praten wel tegen je, maar die studenten, nee echt totaal niet. Dan zeg je wel eens goeiedag en dan is het van: [trekt chagrijnig gezicht].

Dat is jammer.

Dan ben ik vrolijk en laat ik zien dat ik vrolijk ben en dan ... niks.

Nou ja, het zal dan zeker niet aan jou liggen.

Nee, of dan zitten ze bier te drinken weet je wel. 'Gezellig' [zegt ze sarcastisch] die houden dan van die studentenfeestjes. Dan zitten ze met zo'n doos, zo'n heel krat bier.

Ja die zijn meestal niet heel gezellig, nou ja met elkaar, maar...

Ja, met elkaar! Maar daarbuiten, dat interesseert hen dus helemaal niks. Helemaal in hun eigen bubbel.

Jammer ja.

Afronding

Volgens mij heb ik veel vragen die ik wilde stellen al wel gevraagd. Nou ja, tot slot dan misschien: ben je blij met hoe je nu woont, ben je tevreden?

Ja, zeker in vergelijking met wat ik eerst had. Ik had echt een kleine kamer.

Zou je hier langer willen blijven wonen?

Als dat kan, ja zeker.

Het is wel een plek waar je je thuis kunt voelen?

Ja, ik kwam hier binnen en ik dacht: wow dit is groot!

Vooral de ruimte is dus heel erg fijn? En de plek binnen de buurt?

Ja gewoon lekker rustig. Geen herrie.

En stel dat je nog rustiger zou kunnen wonen? In de natuur bijvoorbeeld?

Ik zou het wel leuk vinden als [organisatie] van die Tiny Houses zou bouwen ja. Dat lijkt me echt gaaf. Maar dan moet je wel weer gaan minderen in spullen haha. Maar dat lijkt me echt super leuk. Aan de waterkant ofzo.

Oh ja, water is altijd wel mooi om over uit te kijken.

Ja.

Nou dan waren dat al mijn vragen, heel erg bedankt Femke!

Graag gedaan.

Begeleiding: Ja heel fijn Femke, en knap van jou dat je wilde komen vertellen over hoe je het hier vindt terwijl je nog druk aan het verhuizen bent. Dankjewel!

**Interview MID
Location A
'Nadine'
(pseudonym)**

Appendix B

INHOUD

- Algemeen + Typologie & vorm
- Controle/invloed op de omgeving
- Privacy
- Sociale interactie
- Verankering
- Voorzieningen
- Buitenruimte
- Ruimtelijke organisatie + Overig
- Afronding

Algemeen + Typologie & vorm

Hoe lang woon je hier?

Ik woon hier nu ongeveer 1,5 jaar.

Waar woonde je hiervoor?

Hiervoor woonde ik op [locatie]. Dat was een verzorgingstehuis.

Verzorgingstehuis?

Ja.

Dat is een beetje gek of niet?

Nee, in het begin wel, maar ja ... later was het toch gewoon soort van thuis. Het kwam zo: de woning waar ik daarvoor zat, dat was op [straat], maar die ging dicht. Dus toen werd er gezegd voor diegene die toch wat meer zelfstandig wilden en konden wonen dat er een plek gevonden was op [locatie] en dat was toen dat verzorgingstehuis. Dat was dan een studiotje, dus als je binnenkwam had je dan aan de ene kant het euh ... aanrecht en aan de andere kant had je de wc en de douche, dat zat ineen. Als je daar binnenkwam had je je bed in je woonkamer staan.

Eén ruimte?

Eén ruimte inderdaad ja.

Begeleiding: Net als de oudjes hè? Tussen de ouden van dagen.

Ja.

Was het ook echt gemixt? Woonde je ook echt naast oudere mensen?

Nou, waar ikzelf woonde niet. Want je had dan [verdieping] en op [verdieping] woonde vooral jongeren van [organisatie voor mensen met een verstandelijke beperking]. In het begin woonden er wel ouderen, maar ja toen die uiteindelijk overleden waren, bleef het leeg of kwamen er anderen jongeren [met een verstandelijke beperking] in. Er woonden wel één of twee wat oudere mensen op [verdieping] en op [verdieping] zaten ook jongeren van [organisatie], die zaten dan ook echt gemengd met de ouderen.

Ben je blij met hoe je nu woont of vond je dat leuker?

Nee, dit vind ik veel leuker! Toen dit kwam, dat hadden we in eerste instantie niet verwacht, was dit wel echt een cadeautje.

Want jullie hebben nu veel meer ruimte of niet?

Jaaa, ja. Als ik het zou moeten omschrijven, was het daar ongeveer 24m², zoiets.

Begeleiding: Ja, nog kleiner dan dit [we zitten in de woonkamer van het appartement waar Nadine nu woont]

Ja.

Nu is dit alleen de woonkamer en dan heb je ook nog een slaapkamer

Ja, nog een slaapkamer en een knutselkamer of een studeerkamer en douche/wc apart.

Begeleiding: Echt een vooruitgang.

Dit is 64m², dus dat is wel een stuk groter dan waar we voorheen zaten.

Controle/invloed op de omgeving

Heb je zelf gekozen om hier te wonen of was dat omdat dat andere dus stopte?

Nou ja we gingen dus als groep.

Allemaal?

Ja, ja sommigen die zijn wel naar een andere groep gegaan uiteindelijk.

Dat is wel grappig, want de buurt waar ik dan nu terecht gekomen ben, dat is mijn oude buurt.

Je woonde hier als kind?

Ja, als kind. Vanaf mijn derde heb ik hier gewoond.

Wat leuk, dat voelt vast heel fijn?

Ja, en dat voelt ook wel heel gek, vooral in het begin. Toen waren we [Nadine met haar ouders] bij de bijeenkomst waar uiteindelijk werd verteld dat we gingen verhuizen. Toen werd er gezegd: jullie gaan verhuizen naar de [straat]. En mijn moeder die keek echt zo van huh? [straat]? Maar dan kom je bij ons, dan kom je terug naar je oude buurtje! Ja, uiteindelijk wel.

Maar ik denk dat dat op zich wel heel prettig is dat iedereen zo dichtbij is?

Ja, ja zeker, mijn ouders wonen 5 minuten hiervandaan. Nee, ik heb absoluut geen reden om te klagen.

En als je wilt ontspannen in je woonomgeving, waar ga je dan heen?

Dan ga ik, nou ja dat is niet zozeer een plek waar ik kan ontspannen, maar meer als ik echt even wil relaxen, dan ga ik naar mijn studeerkamer en dan ga ik daar uit mijn bijbeltje lezen.

Lekker, fijn dat je die plek hebt.

Ja daar ben ik wel heel blij mee, dat is echt een rustpunt.

Begeleiding: En je wandelt veel hè?

En ik wandel veel. Ik loop nu geen anderhalf uur meer, maar ik loop nu elke dag, als het even mee zit ook qua weer, een uurtje.

Leuk, en waar ga je naartoe? Heb je een doel?

Nee, ik heb een vaste route. En dat is gewoon lekker een stukje lopen, even mijn gedachten leeg maken en gewoon even lekker naar buiten.

En dat doe je dan elke dag? Op een vaste tijd?

Nou ja, ik werk drie dagen per week. Ik werk drie dagen per week in de kinderopvang. Want ik ben dan woensdag en vrijdag altijd vrij en zaterdag natuurlijk ook, dus dat zijn dan de drie dagen dat ik een stukje ga lopen.

Is dat dan vooral door de stad of is dat vooral door de natuur?

Nou ja, het is een beetje lastig uit te leggen. Ik ga dan voorbij [gebouw] en dan ga ik zo een stukje langs de stad, een stukje langs [herkenningpunt] en dan loop ik zo weer terug via de, ik weet even niet hoe die straat heet, loop ik zo weer terug. Dan ben ik een uurtje ongeveer onderweg.

En kom je dan nog mensen tegen of vind je het vooral fijn om dan even voor jezelf een momentje te pakken?

Ik hoop altijd dat ik niemand tegenkom, omdat ik zoiets heb van: ik wil gewoon lekker op mezelf zijn. Als je iemand tegenkomt dan denk ik wel eens: nou dan neem ik een andere route, maar dan kom je diegene weer tegen en dan denk ik: oh... Niet dat ik diegene echt wil ontwijken, maar dan wil ik gewoon even mijn rustmomentje. Dan wil ik gewoon even geen bekenden zien, maar daar ontkom je toch niet aan.

Privacy

Dit [appartement] is dus echt je eigen plek?

Ja.

Hier kan in principe alleen jij komen of als je mensen uitnodigt?

Ja, precies.

Kun je ook iedereen uitnodigen die je wil?

Ja, het is alleen wel zo dat als je bijvoorbeeld iemand wil laten logeren, dan kan dat, maar dan moet je dat wel doorgeven aan de begeleiding in verband met brandveiligheid.

Ah ja dat is wel belangrijk, dat ze weten dat er iemand extra aanwezig is.

Dat is ook wel logisch natuurlijk. Dat is voor hen ook handig om te weten als er iets gebeurt, brand of iets, dan denken zij waarschijnlijk dat we alleen zijn als ze het niet weten en als er dan nog iemand in het huis is, dat is niet handig als dat dan niet wordt verteld.

Sociale interactie

En als jij mensen op bezoek hebt, ontmoet jij ze dan meestal hier of ga je ook wel eens in de tuin zitten?

Ik heb geen tuin, wel de algemene plek, maar we kunnen wel op het balkon zitten. Maar ik zit daar eigenlijk bijna nooit omdat ik liever dan lekker een stuk ga lopen, dan dat ik op mijn balkon zit. Dus het balkon gebruik ik eigenlijk bijna nooit.

Begeleiding: Je hebt ook niet heel veel mensen op visite hè?

Nee.

Begeleiding: Je bent altijd wel lekker op jezelf?

Ja.

Ken je wel iedereen in het gebouw?

Ja, ja iedereen die hier woont daar ben ik ook soort van wel mee bevriend. Alleen ik heb niet heel veel behoefte aan dat mensen op bezoek komen of dat ik bij hun op bezoek ga. Maar even een praatje maken vind ik geen punt, dat vind ik hartstikke gezellig.

En het steunpunt, daar ga je ook af en toe naartoe?

Ja, zeker zeker, als het even kan, ligt eraan welke begeleiding er is, als [naam begeleiding] er is dan ga ik sowieso wel of [nog twee namen]. Dat zijn wel begeleiders waarvan ik denk: ja, daarbij voel ik me echt op mijn gemak. En sommige begeleiding dan heb ik zoiets van: leuk dat je er bent, maar daar ga ik niet extra voor naar het steunpunt komen.

Verankering

Ken je ook mensen uit de buurt, behalve dan dus je familie? Zijn er nog andere mensen die je ziet of herkent of die jou kennen?

Nou ja, het is niet zozeer kennen maar meer zo van: 'Hallo! Hi!'. Weet je wel, op die manier. Niet dat ik een oom of tante in de buurt heb wonen ofzo of m'n zus nee, dat allemaal niet.

Vind je het fijn als ze hallo zeggen?

Ja! Ik vind dat altijd wel gezellig. Ik vind het zelfs een beetje onbeleefd als ze niks terug zeggen.

Voorzieningen

Ik ben benieuwd, ga je zelf ook naar de supermarkt?

Ja.

De Coop zit hier in de buurt toch?

De Coop zit inderdaad hier in de buurt. Ik ben vandaag ook naar de Jumbo geweest en de Albert Heijn. Ik heb zo'n trolley, zo'n loopkarretje en dan neem ik dat mee en dan ga ik naar de Jumbo of naar de Albert Heijn en dan doe ik mijn boodschappen.

Dat doe je dan allemaal lopend of ga je ook met de fiets?

Ik kan niet fietsen. Door mijn beperking kan ik niet fietsen. Dus daarom is het wel ideaal dat de bus zo dichtbij is. Maar als ik met de trolley loop dan ga ik gewoon lopend, want dat vind ik niet fijn met zo'n zware trolley in de bus te moeten sjouwen. Dan ga ik liever gewoon een stukje lopen.

Dus dan ga je heen met de bus en terug lopend?

Nee, heen en terug lopend.

Waar werk je precies?

Ik werk in de kinderopvang.

En is dat in de buurt?

Ja, ik weet niet hoe bekend jij bent met [stad]?

Een beetje.

Ken je de [straat]?

Oh ja leuk.

Daar werk ik nu al ruim 13 jaar. Moet ik het goed zeggen, ik werk er 12,5 jaar en met stage erbij 13 jaar. Ik heb het heel erg naar mijn zin en ik zeg ook altijd dat is mijn tweede thuis.

Begeleiding: En zij zijn met jou ook heel blij hè?

Ja.

Ik zie je ook helemaal glunderen, wat fijn!

Ja, helemaal blij.

En heb je nog andere hobby's waar je naartoe gaat of die je hier doet?

Ik heb niet zo zeer hobby's maar ik vind het gewoon heel erg fijn om uit mijn bijbeltje te lezen en lekker stukken te lopen. Knutselen doe ik op zijn tijd ook wel eens, dat is leuk. En voor de rest ja...

Begeleiding: En de kerk toch?

Dat is niet echt een hobby ofzo.

Nee, maar het is wel een plek waar je naar toe gaat.

Ja, maar niet echt dat het een hobby is ofzo.

Ga je naar een kerk in de buurt?

Nee, in [nabijgelegen stad]. Met mijn ouders ga ik altijd naar [nabijgelegen stad] en op woensdag ga ik met mijn ouders ook naar een soort van kerkbijeenkomst. Dat is dan in [dorp verder weg], maar ook wel eens in [stad verderop].

Ah ja, heel veel verschillende plekken.

Ja, ik ga eigenlijk overal wel een beetje naartoe eigenlijk.

Begeleiding: Want wat was het onderwerp van het interview nu precies?

Het gaat vooral over sociale interactie, hoeveel mensen je ziet, waar je die dan ontmoet. En hoe je woont en of je dat prettig vindt. Volgens mij ben jij heel wel tevreden of niet?

Ja.

Met alle ruimte die je hebt?

Ja zeker weten.

Zeker ten opzichte van waar je vandaan komt hiervoor?

Ja.

Buitenruimte

En dan over de buitenruimte hoe je die gebruikt. Het balkon dus niet echt?

Nee inderdaad.

Vind je het fijn dat je in de stad woont? Want het is wel echt in een woonwijk.

Ja, ik zeg altijd het is "ons kent ons". Iedereen kent elkaar wel een beetje. Mijn ouders wonen hier nu al 27 jaar en ik heb hier ook vanaf mijn derde gewoond. De helft van de straat van mijn ouders, die ken ik gewoon.

Je vind het dus wel leuk om in zo'n buurt te wonen, met zo veel huizen bij elkaar?

Ja.

Je zou niet liever in de natuur willen wonen?

Nee, kijk als je de natuur opzoekt, daar kun je gewoon naartoe. Je hoeft er niet per se, voor mij tenminste, niet per se te wonen.

Wat vind je van het uitzicht van je appartement? Je zit wat hoger.

Ja, leuk om af en toe een beetje mensen te kijken. Je ziet niet gek veel, maar ik zie genoeg. Het is rustig, dat vind ik ook wel heel fijn.

Begeleiding: Fijne buurt hè?

Ja.

Jullie zijn hier pas kort geleden komen wonen, maar het klinkt wel alsof jullie met open armen zijn ontvangen, klopt dat?

Begeleiding: Nou ja aan het begin niet echt met open armen.

Nee, want ze hadden hele andere verwachtingen van het soort mensen dat hier kwam wonen.

Ja ik had gehoord van [naam begeleiding] dat ze jonge moeders hadden verwacht, toch?

Ja. Dat was ook de reden van de bouw van dit gebouw. Het was eigenlijk voor [organisatie] bedoeld, daardoor was het een des te grotere verrassing voor ons dat we hier mochten komen wonen.

Ruimtelijke organisatie + Overig

Want jullie hebben inderdaad wel echt veel ruimte met een eigen wasmachine enzo. Ik kan me voorstellen dat dat super fijn is, maar zijn er nog ruimtes die je mist? Of zijn er dingen waarvan je denkt, als ik dát nou eens had in mijn huis of in het gebouw dan was het helemaal perfect?

Nou ja, je hebt natuurlijk altijd wel dingetjes waarvan je denkt nou als ik dát zou kunnen hebben zou dat wel relaxed zijn, maar over het algemeen ben ik wel gewoon heel tevreden.

Maar noem eens iets wat je nog zou willen?

Ja, nee ik heb niet zo specifiek zelf iets. Ja ik ben wel echt tevreden. Iedereen heeft wel eens van dit of dat, maar ik heb dat zelf niet. Nog een extra ruimte ofzo, weet je wel.

Dat is altijd fijn.

Ja, maar ik ben oprecht gewoon tevreden met wat ik heb.

In principe ben jij de enige die hier komt toch, de begeleiding kan in principe naar binnen, want ze hebben een sleutel, maar die gebruiken ze echt alleen als het moet.

Ja, echt alleen in nood. En er komt hier ook wel eens een glazenwasser en die hebben dan ook een eigen sleutel, dat zijn de enige mensen die hier binnen kunnen komen.

Als je hulp nodig hebt, stel je hebt een vraag of iets, hoe geef je dat aan?

Als er iets aan de hand is, of als ik iets nodig heb, of wat dan ook, iets wat praktisch bijna nooit gebeurt, dan stuur ik een appje of dan bel ik even de begeleiding over dit of dat. Of even iets doorgeven, via sms, haha sms hoor mij eens, via whatsapp bedoel ik of via bellen.

Want ze zitten natuurlijk ook in het gebouw. Loop je wel eens langs?

Ja zeker, ja hoor. Elke dag moet ik mijn medicijnen ophalen, dus loop ik even naar beneden, naar het kantoor en dan haal ik het op.

Begeleiding: En dan maken we ook altijd een klein kletspraatje.

Ja.

Begeleiding: Hoi Meis, hoe is het? Weet je wel.

Ja, precies.

Begeleiding: En 's ochtends vroeg komt ze vaak hè?

Ja, maar dat ligt er ook aan wie er staat van de begeleiding.

Begeleiding: Gezellig ontbijten en een kopje thee drinken.

Ja precies, dat doe ik dan wel. Er is ook tegen mij gezegd dat ik medicijnen in eigen beheer mag hebben, maar ik denk dat je me dan helemaal niet meer ziet.

Dat heb je zelf dan ook aangegeven, dat je het graag ophaalt?

Ja, ik heb liever dat het bij de begeleiding blijft, dat ik ze nog blijf zien.

Begeleiding: Ja, zij doet het echt heel goed gewoon.

Super, leuk om te horen! Ook fijn dat je het toch wel belangrijk vindt om de begeleiding af en toe nog even te zien.

Ja, want anders word ik echt lonely, dat wil ik niet.

Begeleiding: Ja we hebben bij een paar cliënten twee begeleidingsmomenten per week en als er dan flexers staan ofzo dan is het heel rommelig en dan werd er altijd gezegd, oh nou ja dan slaan we Nadine wel even over, weet je wel, want die is zo makkelijk, die doet het zo goed, maar toen nou ja waren we al een aantal keer niet naar Nadine toe geweest en toen hebben we wel tegen elkaar gezegd: zij heeft er net zo goed recht op, dus dat gaan we niet meer doen. We gaan gewoon ook naar haar, ook al heeft ze niks, dan gaan we lekker wandelen.

Of even kletsen, dat vind ik altijd sowieso leuk. Of wandelen. Dinsdag en donderdag zijn mijn begeleidingsmomentjes en als het dan een beetje lekker weer is dan wil ik een stukje wandelen.

Je hebt ook vaste momenten dat je de begeleiding ziet?

Ja, in de avond.

Begeleiding: Anders zagen we haar niet. Je hebt bewoners die komen elke dag, dan hebben ze een probleem of ze komen drie keer per dag naar het steunpunt omdat ze een probleem hebben, maar haar hoor je niet, Nadine doet alles zelf, heeft eigenlijk nergens hulp bij nodig.

Ideaal, maar wel goed om af en toe even contact te houden neem ik aan, dat is wel fijn? En voor jou is het dan belangrijk dat dat iemand is die je kent, die je al wat vaker hebt gezien, dat jij weet wie dat is of niet?

Ja want aan het begin had ik maar één begeleidingsmomentje en toen zei [naam begeleiding] ook: zou je het niet fijn vinden om er nog een dag bij te hebben? En toen was ik zo van: ja eigenlijk wel. Dus eerst was het alleen dinsdag, nu heb ik ook de donderdag erbij gekregen, dus dat is wel lekker. Om even te kletsen. Als ik donderdag klaar ben met werken, dan is het voor mij weekend, dus dan is het altijd wel lekker om de week te bespreken of als er iets op het werk zou zijn, wat eigenlijk praktisch nooit voorkomt, maar als er iets zou zijn dan kan ik dat op dat moment bespreken.

Als je mensen in dit gebouw ontmoet, is dat dan in het steunpunt?

Ja, dat is wel echt de plek. Op de galerij ontmoet je ook wel eens mensen en dan maken we ook wel eens een praatje, mijn buurvrouw [naam] die ken ik ook best wel goed nu en daar heb ik ook wel gewoon goed contact mee, even kletsen. Soms dan gaan we ook op pad, want zij heeft een auto, dus dan gaan we samen naar de stad of we gaan wel eens eten samen bij de McDonalds, of ik zeg maar wat ..., dus zij is ook wel iemand die mij een beetje op sleeptouw neemt soms en dat vind ik ook wel heel gezellig.

Ja, fijn dat dat kan.

Begeleiding: En je eet een paar keer per week mee hè?

Vandaag at ik dan niet mee, want ik lust geen preischotel, ik lust überhaupt geen prei, dus ik heb niet meegegeten, maar normaal gesproken eet ik in de avond altijd op vrijdag, zaterdag en zondag met de groep mee.

Begeleiding: Dat is altijd heel gezellig.

En als ik dan moet werken, dan eet ik op mijn werk altijd warm. Dus maandag, dinsdag, donderdag eet ik op mijn werk warm, dus dan eet ik thuis geen warm. In het begin deed ik dat wel, op mijn werk aten we dan bijvoorbeeld andijviestamppot en thuis aten we dan boerkoolstamppot, maar dat werd een beetje veel, dus nu heb ik afgesproken om uiteindelijk op die dagen dan gewoon lekker brood te eten als ik thuis kom.

Ja want dan eet je 's middags dus warm.

Ja, om half twaalf.

We hadden het net al even over je favoriete plekje in huis, heb je ook een favoriet plekje buiten, waar je graag naartoe gaat? Is er een plek waar je vaak even gaat zitten bijvoorbeeld of waar je altijd even pauze neemt?

Nee, nee, het is meer dat ik een stukje wandel. Ik ga niet speciaal daar naartoe om dan daar te chillen.

Geen bankje of iets waarvan je denkt daar zit ik graag?

Nou ja, als ik een bankje tegenkom en ik ben moe dan ga ik zitten haha. Maar niet echt een plek waar ik bewust... nou ja wacht nu moet ik mezelf even corrigeren, dit is niet helemaal waar wat ik nu zeg, want je hebt in de buurt de begraafplaats. Daar ga ik wel eens heen als ik niet zo lekker in mijn vel zit ofzo.

En wat is er zo fijn aan die plek?

Het is misschien een beetje gek, sommige mensen vinden het vast raar, want het is natuurlijk een begraafplaats, maar het is er heel rustig. Het klinkt raar om te zeggen maar het is er doodstil. Het is gewoon een hele rustige plek!

Begeleiding: Alleen vogeltjes hoor je daar.

Ja, alleen vogeltjes en je hebt daar ook een boom met kleine baby koolmeesjes of pimpelmeesjes, het is gewoon heerlijk, vooral als het zonnetje schijnt en er is bijna nooit iemand als ik daar dan kom. En mijn opa en oma liggen er ook begraven dus dat is een goede reden om daar heen te gaan. Even gedag zeggen.

In welke ruimte in je huis breng jij de meeste tijd door?

Het wisselt wel een beetje. Mijn slaapkamer ben ik best redelijk vaak, en mijn studeerkamer om in mijn bijbeltje te lezen en hier [de woonkamer] om tv te kijken. Dus die drie plekken ben ik eigenlijk het meest.

En dan heb je dus voor elke kamer dus een andere activiteit?

Ja, klopt.

Dat is wel fijn dat je dat op verschillende plekken kunt doen. Ik kan me voorstellen dat dat lastig was in die vorige woning dat alles in één ruimte was.

Ja, alles wat je deed moest je in één ruimte doen, dat is niet erg, maar dit is fijner, dan kun je je ook makkelijker even terug trekken in je eigen huis.

Je zei net al dat het openbaar vervoer een goede verbinding vormt. Kun je ook echt overal naartoe waar je heen wilt?

Ja! Het is voor mij alleen wel fijn om een bepaalde route te hebben die ik ook ken. Dus het is niet zo van: ik stap eens op de bus en we gaan daar wel even naartoe. Dan zou ik echt niet weten waar ik naartoe moet. Dat zou ik wel eng vinden. Maar ik ken nu de route naar [stad verderop], naar het centrum, en [andere stad] ken ik, daar zit mijn dokter, dat is wel makkelijk. En [deze stad] natuurlijk uiteraard, dat ik daarnaartoe kan lopen, dat is makkelijk, naar mijn werk.

Als ik de weg niet weet vind ik het ook lastig om soms ergens naartoe te gaan. In het begin dan verdwaalde ik altijd hier in de binnenstad. Het lijkt allemaal best wel op elkaar, die straatjes?

Ik heb altijd zoiets van ik loop gewoon een straat in of een steegje in en ik zie wel waar ik uitkom. Alles leidt uiteindelijk wel een keer naar [herkenningpunt] dus dan weet ik het wel weer.

Afronding

Dan denk ik dat we alle vragen wel hebben gehad. Is er nog iets dat jij kwijt wil over hoe je woont?

Ik ben wel heel tevreden en ik hoop dat ik hier kan blijven wonen. Daar ga ik ook wel vanuit, maar ja je weet niet wat de toekomst brengt. Voor zover ik het nu kan zien ben ik heel blij en wil ik niet weg.

Fijn, heel erg bedankt voor je tijd!

**Interview MID
Location A
'Roan'
(pseudonym)**

Appendix C

INHOUD

- Algemeen
- Controle/invloed op de omgeving
- Privacy
- Sociale interactie
- Ruimtelijke organisatie
- Verankering
- Buitenruimte
- Voorzieningen
- Afronding

Algemeen

Hoe lang woon je hier?

Iets meer dan 2 jaar.

Ben je blij met hoe je nu woont? Is het een fijne plek?

Beter dan wat we hiervoor hadden.

Wat is er nu beter?

Meer ruimte sowieso. Het is nu een echt huis in plaats van een kamer/studio.

Controle/invloed op de omgeving

Heb je zelf gekozen om hier te wonen?

Uiteindelijk wel. We zaten eerst op [locatie] en we gingen verhuizen hierheen. Ik had nee kunnen zeggen, maar ik heb ja gezegd want het is gewoon een huis en ik had een plek nodig. En ik zag een 3-kamer woning en dat is mooi.

Waar ga je heen als je wilt ontspannen?

Meestal ben ik dan in mijn kamer, dan zit ik achter mijn computer of ik lig op de bank en dan kijk ik tv.

Want jullie hebben 3-kamers, wat voor verschillende ruimtes zijn dat?

Een woonkamer en keuken ineen en twee slaapkamers.

Hoe gebruik je de extra slaapkamer?

Dat is mijn gamekamer. Daar staan mijn laptops, tv en een tweede x-box. De grootste x-box staat in de woonkamer, dat is de nieuwste.

Dat is dus een kamer voor je hobby?

Ja daar kan ik mijn eigen ding doen of met een vriend.

Kunnen jullie zelf bezoek ontvangen?

Ja.

Waar ga je naartoe als je verdrietig of boos bent?

Meestal krop ik het op, maar als het teveel wordt dan breek ik en dan bel ik vaak de begeleiding. Dan gaan we een stukje wandelen.

Dus je gaat dan vaak naar buiten?

Ja of ik bel met mijn moeder, dan blijf ik binnen.

Dus je kunt wel bij mensen terecht?

Ja.

Hoe laat jij weten dat je hulp nodig hebt?

Ik bel altijd even of ik app, maar bellen werkt vaak het snelst.

Waar spreek je dan af voor hulp? Komen zij naar jou of loop jij naar hen toe?

Meestal komen ze naar mij, maar als het opgelost kan worden dan loop ik ook vaak naar beneden.

Want er is een steunpunt op de eerste verdieping en de begeleiding zit vaak hier in het kantoor op de begane grond?

Ja klopt. Afhankelijk van waar de begeleiding is, ga ik daar naartoe.

Privacy

Voel je je thuis helemaal fijn en op je gemak?

Ja, dit is gewoon mijn eigen plek. Ik heb mijn eigen spullen hier.

En in het steunpunt?

Ik kom daar niet zo vaak. Ik ben hier voor mezelf. Of ik ben met [vriend 1] op stap, maar die gaat verhuizen.

Sociale interactie

[Vriend 1] woont ook hier in het gebouw?

Ja die woont hier nu nog wel, maar hij wil weg. Ik snap niet waarom.

Waar gaan jullie dan samen heen als jullie erop uit gaan?

Naar de winkel, de Albert Heijn ofzo.

Even boodschappen doen?

Ja en 1x per maand mogen we van de vriend van mijn tante uiteten bij zijn restaurant. Zijn zoon is de eigenaar.

Wat leuk! Waar is dat restaurant, in de binnenstad?

Nee, in [nabijgelegen stad]. [Restaurant] op de van [straatnaam], een Italiaans restaurant. We gaan ook samen met [vriend 2], maar die heeft de laatste tijd geen tijd meer, dat is wel jammer.

Woont die ook in dit gebouw?

Nee, die woont met zijn vriendin ergens anders in [de stad].

Wie zie je elke dag?

Eigenlijk altijd wel [vriend 1] en verder ligt het eraan waar ik ben. Ik zie natuurlijk de collega's dagelijks als ik werk.

Waar werk je?

Dit is mijn laatste week op een school, maar ik heb een aanbieding gekregen ergens anders via mijn baas op de grens met [nabijgelegen stad]. In de kantine daar staat een stoel om te gamen, een pooltafel en er hangt ook een dartbord, dus ik zal me daar niet vervelen als ik tijd over heb. Ze doen daar ook filmavonden, er hangt een groot doek met een beamer, dus het lijkt me leuk om daar naartoe te gaan.

Wie zie je soms?

Andere cliënten.

Wel binnen dit gebouw dus?

Nou ja, mijn moeder zie ik niet zo heel vaak, die woonde twee straten verderop, maar die woont nu in [stad verder weg]. Een week nadat ze dat huis had gekregen, hoorden we dat we hier gingen wonen. Ik zie haar dus niet zo heel vaak, maar wel vaak genoeg.

Zou je graag vaker mensen willen zien?

Soms wel, soms niet. Licht eraan hoe mijn dag is. Als ik werk, kom ik meestal thuis en dan ga ik op de bank hangen, zet ik de tv aan en wacht ik tot het zes uur is, dan beginnen de sitcoms. Daarna gaat vaak Netflix of de X-box aan of ik verkas naar mijn game-kamer.

Maar je vind het wel gezellig om wat samen te doen?

Ja, ik heb woensdag altijd begeleidingsmoment en vrijdag heb ik kook-moment. Ik kook niet heel vaak gezond, en als ik kook dan maak ik iets wat ik al ken. Ik ben niet iemand die snel iets nieuws wil koken.

Game je ook wel eens met andere mensen, online bijvoorbeeld?

Ja online wel. GTA online vooral of Dragon Ball Xenoverse 2, dan help je elkaar of je speelt tegen elkaar.

Praat je dan ook?

Heel veel mensen praten niet meer tegenwoordig, maar ik heb wel een headset en soms heb je geluk dat iemand anders ook een headset heeft. Sommigen hebben er ook gewoon geen zin in.

Game je met vaste groepjes mensen of wisselt dat?

Ligt eraan wat je speelt. Als ik in een groep zit dan is dat meestal een groep van [vriend 3], mensen die hij kent en die ik dan ook een beetje ken.

Zou je in het algemeen graag ook andere mensen willen zien? Heb je daar behoefte aan?

Ik heb geen vriendin. Dat zit er niet in... Ik ben wel op zoek, maar dat lukt niet echt.

Maar dat zou je dus wel leuk vinden?

Jaaa, en ik heb wel gewoon een vriendin met benefits, dat wel. Die woont in [nabijgelegen stad] maar die is sowieso héél druk met haar werk, dus die zie ik ook niet heel vaak. We bellen wel af en toe en er is ook iemand anders die ik altijd kan bellen, die ken ik nog van school.

Nou ja dat is wel fijn toch?

Ja daarom.

Waar ontmoet je mensen over het algemeen? Voornamelijk hier of ..?

Als ik mensen ontmoet, is dat meestal gewoon buiten.

Oh buiten?

Ja, met Pokémon Go dan kom je mensen tegen.

Ah ja dat is wel leuk! Want met Pokémon Go, dat speel je op straat toch?

Ja klopt, en je hebt ook een ander spel dat ik buiten doe. Dat is nog iets moeilijker omdat je moet schieten.

Ruimtelijke organisatie

Wat is je favoriete plekje in huis als jij thuis bent?

Mijn bed.

Haha ja toch wel?

Ja en mijn bank, want ik zit meestal op de bank.

Dus in welke ruimte breng jij de meeste tijd door, dat is dan ...?

De woonkamer.

Mis jij een plek in huis? Wat mis je?

Een bad. Je kan ook gewoon douchen, maar een bad is fijner.

Hoe ver weg is iemand die jou kan helpen als je hulp nodig hebt?

Naja, meestal gewoon twee verdiepingen haha.

Dat is wel fijn?

Jaa, je kan altijd wel iemand vinden. Alleen de deur [van het kantoor van de begeleiding] zit vaak dicht, vaker dan vroeger. Vroeger was de deur vaker open.

Want dat vind je dus ook wel fijn als je gewoon even binnen kunt lopen?

Nou ja, hij zit gewoon heel vaak dicht. Dan hangt er een plaatje met aanwezig, maar dan zijn ze er niet.

Oh ik kreeg het idee dat er wel altijd mensen zijn?

Ja, maar dan zijn ze er niet.

Begeleiding: Ja dat komt wel eens voor

Ja, negen van de dertig keer. Vaker zelfs.

Verankering

Ken je iedereen die in dit gebouw woont?

Euh... Ja, ik ken ze wel van naam, maar ik heb niet de behoefte om iedereen te kennen. Er zijn mensen waarvan ik dan denk: nee daar hoef ik niks mee.

Dat is ook oké, ik ken ook niet iedereen om me heen even goed.

Ken je andere mensen uit de straat?

Gedeeltelijk wel ja. Ik ben opgegroeid in deze wijk. Ik woonde op de [straatnaam], daar ken ik een paar mensen. Dus ja, ik ken wel aardig wat mensen uit de wijk

Dat is wel leuk, denk ik?

Ja sommigen wel, sommigen niet. Iemand praat altijd heel hard, dan denk ik van: 'oeh doe maar niet'.

En als jij mensen tegen komt op straat of buiten, zeg je dan hoi?

Dat ligt eraan. Af en toe heb ik daar geen behoefte aan, maar als zij het zeggen dan zeg ik het wel gewoon altijd terug, ook uit beleefdheid. En als ze doorlopen dan loop ik ook door. Soms praten we even. Er is een vrouw hier met een man en die hebben een dochter en een zoon en mijn zusje is heel lang vriendinnen geweest met die dochter. Ik heb vorig jaar ook op hun konijn gepast.

Ah wat leuk!

Dus als ik hen zie dan praten we vaak wel even met elkaar.

En dat vind je wel heel fijn, denk ik?

Ja, het is een Surinaamse man en hij is wel in een hele goeie bui altijd.

Hij is vaak vrolijk?

Ja, dan is het altijd fijn om met hem te praten.

Buitenruimte

Je gaat dus zelf naar buiten?

Ja, 's nachts ook. Niet vaak, maar af en toe.

Waar ga je meestal naartoe?

Ligt eraan wat ik dan ga doen. Er is een park, daar loop ik wel eens doorheen. Of ik ga gewoon even kijken.

Om de begraafplaats heen bedoel je?

Nee, echt een park.

[naam van een stadspark]?

Nee, ik weet niet hoe het heet. Als je [straatnaam] uitloopt dan bij het viaduct heb je twee kanten. Als je dan die kant op gaat en de wijk uitloopt dan heb je daar een park.

Je vindt het dus wel fijn om af en toe de natuur in te gaan?

Ja, ik vind het bos en zo altijd wel leuk. Meestal als het echt een dicht bos is, dat het ook donker is. Bij mijn moeder hebben ze niet echt een bos, wel veel renvelden. Dan gaan we vaak met de honden. Mijn andere hobby is fotografie.

Ah leuk!

Ja ik heb een grote camera liggen. Die kan ik om mijn nek doen, omdat hij zo zwaar is, met een grote lens erop.

Waar maak je dan graag foto's van?

Van de honden als ze naar me toe rennen. En in het park bij mijn moeder zijn er twee flamingo's, die komen ieder jaar terug. En mooie planten, bloemen, vogels of boten op het water. Of als de zon op het water schijnt. Ik kan het zo wel aan je laten zien.

Is goed, ik ben zo meteen wel benieuwd.

Zijn er ook plekken waar je niet heen kan of mag?

Pff.. nee, niet dat ik weet.

Nou ja alleen maar fijn toch?

Waar ik niet heen ga, is waar ik niet hoor te zijn.

Dat klinkt wel verstandig.

Nou ja, vroeger, als je jong bent, dan klim je nog wel eens ergens overheen.

Voorzieningen

Jullie hebben een bushalte hier heel dichtbij, maak je daar veel gebruik van?

Ja, voor mijn werk op dit moment wel. Voor mijn nieuwe werk ook nog wel, maar ik ga een fiets krijgen. Mijn oom is overleden dus misschien kan ik zijn fiets overnemen. Hij is overleden dus hij heeft hem niet meer nodig en anders ga ik sparen voor een fiets.

Want nu loop je in principe overal heen? Of je pakt de bus?

Ja, ik heb ook wel een fiets, maar die remt continu aan de voorkant en ik zweet best snel. Ik transpireer heel veel, dus dat is voor naar werk niet handig.

Maar je gaat wel op de fiets naar werk?

Nee, nog niet. Als ik een goeie fiets heb dan wel.

Oké ja, duidelijk.

Wat vind je het leukst om te doen als je buiten bent?

Meestal speel ik Pokémon Go of ik luister naar verhalen, enge verhalen, die waar zijn gebeurd. Sommige zijn wel vergezocht.

Zijn dat dan luisterboeken?

Nee, ik krijg het via e-mail.

Ga je zelf naar de supermarkt?

Jaja.

En heb je nog andere hobby's waarvoor je naar buiten gaat?

Nee, niet bepaald. Als ik vrij ben, vind ik koken ook wel leuk. Ik heb een keer zelf chips gemaakt. Ik maak ook andere dingen, taco's bijvoorbeeld of nacho's.

Doe je dat dan in je eigen appartement?

Ja, ja dat maak ik bij mezelf en dat houd ik ook voor mezelf.

Afronding

Dat waren eigenlijk wel alle vragen die ik had. Ik ben vooral benieuwd of je tevreden bent met hoe je woont.

Ja, tot nu toe wel. Dat wordt natuurlijk beïnvloed door de mensen die ze hier binnenlaten, qua nieuwe bewoners of mensen die hier werken. Nu is dat goed, maar ik had bij mijn vorige woning [naam begeleider] en daar kon ik niet altijd even goed mee door één deur.

Vind je het fijn dat het over het algemeen vaste mensen zijn?

Dat maakt niet echt uit. Nou ja, er is één flex-medewerker en die komt wel erg vaak, dat vind ik iets minder.

Je zou eigenlijk liever meerdere mensen zien?

Ja verschillende flex-medewerkers.

Nou bedankt voor dit gesprek! Heel fijn dat je even met me wilde praten.

Geen probleem.

**Interview caregiver
Location A
'Mirjam'
(pseudonym)**

Appendix D

INHOUD

- Algemeen
- Werkomgeving
- Verankering
- Voorzieningen
- Typologie & vorm
- Ruimtelijke organisatie
- Buitenruimte
- Sociale interactie + Controle/
invloed op de omgeving
- Privacy

Algemeen

Wat zijn de overwegingen van cliënten om op deze locatie te komen wonen? Hoe komen ze hier bij jullie terecht?

Dit is wel een bijzondere plek, want hiervoor zaten ze op [locatie] in [deze stad] en daar zaten ze tussen de oudjes. Daar hadden ze een studiootje, een hele kleine kamer. Dit gebouw is eigenlijk gebouwd voor tienermoeders, maar dat ging op het laatste moment niet door, daarom konden we [als organisatie voor mensen met een verstandelijke beperking] hiernaartoe verhuizen. Heel veel cliënten die daar eerst in een klein kamertje zaten, die zijn toen automatisch hiernaartoe meeverhuisd.

Hoe lang is dat geleden? Dit pand ziet er namelijk vrij nieuw uit.

Ik ben hier [op deze locatie] pas kort aan het werk, maar volgens mij is dit gebouw [ongeveer 2 jaar geleden] opgeleverd.

Oh, echt heel recent!

Ja klopt, ze zitten hier nog niet zo heel lang.

Want die vorige locatie dat waren studio's van ... hoeveel vierkante meter?

Dat weet ik niet precies, maar ik heb daar wel eens binnen gekeken en je bed stond zeg maar ook echt in je woonkamer. Ze hadden geloof ik wel nog een klein keukenblokje, maar ik heb daar zelf nooit gewerkt, dus dat is lastig om te zeggen. Maar ze hadden daar bijvoorbeeld geen eigen wasmachine en geen eigen droger, dat moesten ze allemaal delen. Dus ze zijn allemaal automatisch meeverhuisd hiernaartoe. En de rest die hier is komen wonen, dat zijn vaak doorstromers, dus die zitten eerst bijvoorbeeld in een trainingshuis en stromen dan door hiernaartoe, omdat dit wel weer de volgende stap is.

Op jullie website staat specifiek 'ben je jongvolwassen, boven de 18 jaar, en wil je graag leren zelfstandig te wonen, kom vooral naar [deze locatie] en toen vroeg ik me af of dit een vaste woonplek is? Of is het idee dat de bewoners hier leren om nog weer naar een andere plek door te kunnen verhuizen, wat uiteindelijk helemaal zelfstandig is, dus zonder steunpunt in het gebouw zelf?

Dat verschilt een beetje per persoon. Voor sommigen is dit wel echt het einddoel. Dat weten ze zelf ook wel van: 'dit is wat we kunnen'. Maar we hebben er ook wel een paar ... [waarvoor dit niet geldt]. Laatst is er bijvoorbeeld iemand doorgestroomd naar een ambulante woning. Hier hebben we echt 24-uurs begeleiding, dus er is altijd iemand aanwezig.

Ja, ook 's nachts toch?

Ook 's nachts inderdaad. En laatst is er dan dus iemand doorgestroomd naar een ambulante woning, die krijgt dan maar twee keer in de week begeleiding. Dus dat is gewoon een beetje per persoon verschillend of ze door kunnen groeien of niet.

Maar het zou dus wel kunnen, stel ze komen hier op hun vijftiengste wonen, dat ze hier heel lang blijven?

Ja, ja dat is heel goed mogelijk.

Zijn er wachtlijsten om hier te komen wonen? Want [ongeveer 25] appartementen dat zijn er niet heel veel.

Ja, we werken wel met een wachtlijst, maar toen we hier naartoe gingen dachten we: 'we kunnen wel een wachtlijst maken, maar als je de appartementen ziet, dan snap je wel dat de bewoners hier nooit meer weg willen, want het zijn gewoon hele mooie appartementen'. Zo stonden we erin: we kunnen wel met een wachtlijst werken, maar de kans is zo klein dat iemand dit gaat opgeven. Maar toevallig is er dan dus laatst iemand verhuisd en er is nog iemand weggegaan en nu gaat er weer iemand verhuizen, dus komt er weer een woning vrij. We hebben dus wel een wachtlijst, maar het moet ook schikken hier. Soms krijgen we [verzoeken van] cliënten binnen waarvan we weten dat die te veel zorg nodig hebben, en dat kunnen wij niet bieden. Iemand moet dus ook de juiste persoon zijn om hier terecht te kunnen.

Ja, want wie bepaalt dan van die wachtlijst wie hier mag komen wonen? De begeleiding?

Nou, ook wel de begeleiding, maar ook vanuit hoger af. Wij werken met een zorgbemiddelingsbureau. Zij hebben van iedereen een dossier en kijken die helemaal na en checken dan of de persoon hier zou passen. Uiteindelijk bij een intakegesprek zit er ook een gedragsdeskundige bij om te kijken of

de persoon geschikt is om hier te komen wonen. Dus er zijn wel meerdere partijen die dat beslissen, niet alleen wij, maar ook van hoger af en de gedragsdeskundige.

Hebben de huidige bewoners nog een stem in dit proces? Weten ze van tevoren wie er komt wonen en kunnen zij daar nog iets van vinden? Aangezien ze toch ook een aantal ruimtes met elkaar delen en naaste burens worden.

Nee, daar hebben ze eigenlijk niet zoveel over te vinden. Nou kijk, wij houden er natuurlijk wel rekening mee, want sommigen hebben bijvoorbeeld een ex en dan kijken wij wel of het handig is om die hier te laten wonen. Maar in principe hebben zij daar niks over te zeggen en beslissen wij dat gewoon.

Hoe zit het met verschillende leeftijden van cliënten, wordt daar specifiek naar gekeken? Is er een minimum en maximum leeftijd dat je hier terecht kan?

Minimum is 18 jaar maar verder zit er geen maximum aan. De jongste hier is [rond de 20] en de oudste bewoner is [tussen de 50 en de 60 jaar] op dit moment.

Stel dat ze met pensioen gaan, of niet meer naar de dagbesteding, en ze zouden veel meer thuis zijn, maakt dat uit voor de woning hier?

Nee, nee dat maakt in principe niet uit.

Ze kunnen hier gewoon gelukkig oud worden?

Ja, ja.

En stel dat ze meer ouderenzorg nodig zouden hebben, is dat mogelijk om hier te organiseren, zijn daar voorzieningen voor?

Nou, wij hebben wel een hele nauwe verbinding met het medische team. Wij doen bijvoorbeeld zelf geen wondverzorging en dat soort dingen. Laatst had iemand een steekwond, dan komt er iemand uit dat medische team hiernaartoe om dat te verzorgen, maar ik moet heel eerlijk zeggen dat ik niet goed weet hoe dat gaat als iemand echt huishoudelijke hulp nodig heeft bijvoorbeeld.

Ja of dementie bijvoorbeeld, dat is wellicht wel weer een andere tak van zorg?

Als dat het geval is, denk ik dat ze wel ergens anders heen moeten omdat ze hier best wel vrij gelaten worden eigenlijk en mensen met dementie die hebben vaak veel meer zorg nodig.

Dus jullie kunnen maar tot een bepaalde hoogte die extra zorg leveren?

Ja, klopt inderdaad.

En jullie kunnen geen specifieke ouderenzorg bieden?

Nee, dat doen wij niet.

Weet u of dat wel mogelijk is ergens anders? De woonvorm die jullie hier hebben, maar dan specifiek voor ouderen?

Dat weet ik niet, dat durf ik niet te zeggen.

Wat gebeurt er als iemand toch niet zelfstandig genoeg blijkt te kunnen wonen of binnen de groep past of hier om een andere reden niet op zijn/haar plek is?

Nou, dat is wel echt heel lastig, want voor de mensen die wij eenmaal binnenlaten is het wel heel moeilijk om die weer een ander plekje te geven. Dan moeten er wel echt gesprekken gevoerd worden met de cliënt en als diegene zelf niet weg wil dan hebben ze ook een wettelijk vertegenwoordiger waar we gesprekken mee hebben. Maar dat gaat niet zo makkelijk, dus als ze eenmaal hier zitten ...

De toelating is dus eigenlijk de enige 'barrière' waar ze doorheen moeten en als dat eenmaal gelukt is ...

Dan is het heel moeilijk om iemand hier weg te krijgen of het moet echt een crisisverhaal worden, maar het is niet dat we zomaar kunnen zeggen van: nou je bent toch niet passend dus je moet weg. Nee, dat gaat niet.

Werkomgeving

Je werkt hier dus nog niet zo heel lang?

Nee, pas ongeveer anderhalf jaar.

Is dit een prettige fysieke werkomgeving? Dus niet zo zeer het werk wat je hier doet maar de werkplek zelf. Is het kantoor fijn, is alles makkelijk te bereiken?

Ja, we hebben natuurlijk een super groot kantoor haha [wijst om ons heen want het interview wordt daar afgenomen]. Dus ja, dit is echt heel fijn en we hebben dan boven ook een eigen slaapkamer met een bed, omdat we ook slaapdiensten draaien [met 'eigen slaapkamer' wordt bedoeld: een gedeelde slaapkamer specifiek voor alle begeleiders]. Eigenlijk is het gewoon perfect.

Want die voldoet ook aan alle wensen?

Ja.

Want dit pand is dus niet gebouwd voor dit doel?

Nee.

Maar alles zit er dus wel in?

Alles is gewoon super goed geregeld, dus dat is heel fijn ja.

Hoeveel begeleiders zijn hier actief? Met hoeveel mensen vormen jullie een team?

[Met ongeveer tien].

Is dat standaard of groeit/krimpt dat?

Soms krimpt dat wel, want er waren laatst een aantal collega's weggegaan, dus toen waren we een beetje onderbezet, dan draaien wij als vast personeel meer uren. En we hebben ook een flex-groep, daardoor werken we ook wel met veel 'vaste flexers'. Zeker voor onze cliënten is het wel fijn als er vaste gezichten aanwezig zijn.

Hoe groot is die flex-groep?

Dat zijn er wel echt een heleboel, maar we hebben er een [aantal] die we standaard als eerste vragen. En als zij niet kunnen dan komt er pas iemand anders.

[Korte pauze omdat er een bewoner aanbelt bij het kantoor van de begeleiding met een vraag.]

Verankering

Hoeveel interactie hebben cliënten met de buurt en hun omgeving? Kennen ze hun burens?

Toen wij hier kwamen, hebben we een BBQ georganiseerd en daar hebben we ook de burens voor uitgenodigd, dus toen zijn er wel een aantal burens langsgesproken. Maar ja, niet iedereen staat daar natuurlijk voor open. Maar over het algemeen is het contact wel gewoon ... goed. Zeker met de naaste burens hier omheen. Wij hebben bijvoorbeeld ook een cliënt die doet zelfs de tuin van iemand uit de straat.

Wat leuk!

Ja, dus dat contact is wel echt heel goed.

Ja, want ik zie ook een stukje, hiernaast het pand, dat lijken nieuwe huizen. Zijn die tegelijkertijd gebouwd?

Ja.

Die zijn hier dus op hetzelfde moment naartoe verhuisd, maar de rest woonde hier natuurlijk al, hoe reageerde zij op het feit dat deze groep hier kwam wonen?

Nou ja, daar is toentertijd ook wel een heel artikel over geschreven volgens mij.

Oh interessant, daar zal ik na het interview dan nog wel even naar op zoek gaan.

Ja zou ik doen. [Ik heb uiteindelijk het volgende artikel gevonden: Flieger, 2022]. Daarin stond geloof ik dat de buurt eerst best wel negatief reageerde, maar ze zeiden dan vooral dat er gehandicapten kwamen wonen [in het gevonden artikel gaat het om daklozen, verslaafden en mensen met psychiatrische problemen], en daar worden onze bewoners ook wel heel boos van, want ze zijn niet echt gehandicapt, ze hebben alleen een licht verstandelijke beperking. Maar in het artikel stond ook dat het uiteindelijk heel erg meevalt en dat ze blij zijn met ons als burens, dus dat is wel fijn.

Fijn dat de uitkomst goed is, jammer dat dat niet direct hun houding was, maar goed.

Ja, ze hebben toch snel hun oordeel klaar. Ze gaan er dan hun eigen verhaal van maken.

Wat ze niet kennen wordt dan gelijk gezien als iets vervelends of niet?

Ja, maar het gaat nu eigenlijk wel super goed, we hebben wel fijn contact met de burens.

Iedereen uit de buurt weet dus wel dat jullie hier zitten, neem ik aan? Zelf had ik bijvoorbeeld niet geweten dat dit een locatie was voor mensen met een LVB, maar de buurt weet dat ondertussen dus wel?

Ja, die weten dat.

Zijn er plekken binnen de buurt die cliënten mijden of waar ze niet zouden mogen komen?

Nee, ze zijn hier allemaal zelf bekwaam, dus ze mogen eigenlijk gewoon doen en laten wat ze willen.

Maar horen jullie dan wel eens van: daar is het niet fijn of daar zijn de mensen altijd een beetje boos of daar moet je uitkijken?

Nee, kijk we hebben hier wel heel veel jongeren en die gaan ook nog wel eens stappen in de binnenstad. Ja en daar is wel een keer ... Ja daar loopt het wel eens een keer uit de hand zeg maar. Maar over het algemeen zijn er niet echt plekken waarvan ze zeggen daar willen we niet komen of dat vinden we niet fijn.

Oké, nou ja op zich alleen maar positief denk ik, dat dat zo is.

Ja, wel echt een hele fijne wijk. Zo ervaren ze dat ook allemaal wel.

Voorzieningen

En qua voorzieningen, liggen die allemaal in de buurt, of zijn er voorzieningen waarvoor ze toch wel een stuk moeten reizen?

Nou ja, boodschappen doen ze in principe hier dichtbij in de Coop, maar dat is best een dure supermarkt. Maar ze hebben ook bijna allemaal wel een fiets of ze kunnen met het openbaar vervoer, dus ze gaan dan zelf wel naar de binnenstad om daar bijvoorbeeld bij de Jumbo boodschappen te doen. Dus eigenlijk zit alles wat ze nodig hebben wel in de buurt en er stopt hier natuurlijk ook een bus dus dat is ideaal.

Dit pand ligt dus inderdaad midden in een woonwijk, wat zijn de grootste voor- en nadelen van deze omgeving?

Nou de voordelen ervan zijn denk ik vooral voor de cliënten zelf dat ze zich meegenomen voelen in de maatschappij. Dat ze niet ergens afgelegen zitten, maar net als ieder ander mens gewoon in een buurt wonen. Maar de nadelen ervan zijn soms wel eens dat wij hier heel veel mensen hebben met autisme dus die zijn heel snel overprikkeld en we zitten hier natuurlijk ook dicht bij [universiteit] waardoor er veel studenten in de wijk wonen die ook wel van feestjes houden. Hier hebben we ook wel wat studenten wonen hierachter die dan een vuurkorf aanzetten. Dus dan krijgen we reacties van bewoners: 'Heel mijn huis stinkt naar brand want ze hebben weer vuur'. Met al die prikkels is dat eigenlijk wel een nadeel dat je zo middenin de woonwijk zit.

Dat is wel goed om te weten inderdaad, want wat ik hieruit op kan maken is dus ook dat ze een zo normaal mogelijk huis willen eigenlijk, toch?

Ja, ja.

Want in de artikelen die ik tot nu toe zelf over deze doelgroep heb gelezen, is dat vaak wat er staat beschreven, dat ze zo standaard mogelijk willen wonen.

Ja, dat klopt helemaal.

Typologie & vorm

Hoe kijkt u aan tegen woonvormen waarbij mensen met verschillende beperkingsniveaus samen leven? Stel bijvoorbeeld een Thomashuis, daar zitten niet alle cliënten op één niveau, in dit pand lijkt dat wel het geval.

Ja, klopt.

Hoe kijkt u daar als begeleiding tegenaan?

Ik vind het wel héél fijn als ze van hetzelfde niveau zijn. Dat komt omdat wij hier bijvoorbeeld ook wel eens thema-avonden organiseren. De niveaus verschillen natuurlijk toch altijd al wel iets, de één is sociaal-emotioneel al wel verder dan de ander. Daar zit sowieso al wel verschil in, maar ik vind het fijn dat ze elkaar hier in ieder geval allemaal begrijpen. Ik, persoonlijk, zou niet graag ergens willen werken waar alles door elkaar zit omdat ik denk dat dat nog lastiger wordt voor de cliënten zelf.

Voor de cliënten zelf?

Ja, vooral voor de cliënten zelf.

Want ik was inderdaad benieuwd, wat is de wisselwerking tussen de cliënten? Bevorderen verschillende niveaus de sociale interactie of juist niet? Maar u zegt dus van niet?

Klopt, persoonlijk denk ik dat een verschil in niveau niet bevorderlijk is, maar dat is een persoonlijke mening natuurlijk. Anderen zullen hier misschien in verschillen.

Dat is helemaal oké, daarom is het vooral interessant om te horen waarom u dat zo ziet. Zijn daar specifieke redenen voor?

Nou ja, het is vooral dat ik denk dat degene van een lager niveau ook van heel dichtbij kunnen zien dat er ook mensen van een hoger niveau zijn en dat dat heel frustrerend en lastig kan zijn. En ook wat ik hier zelfs nu al zie, terwijl het verschil relatief klein is, is dat de mensen met een hoger niveau graag willen zorgen voor degenen met een minder hoog niveau. Dat zie je hier ook gebeuren terwijl dat verschil nog niet eens zo groot is.

Maar is dat iets negatiefs?

Nou niet per se iets negatiefs, maar ik denk wel dat ze zichzelf daarmee snel overvragen. Omdat ze dat zelf eigenlijk ook niet kunnen, maar dat dan wel graag willen, omdat ze dan wel doorhebben dat ze meer weten dan de ander.

Ah ja, zo had ik er nog niet over nagedacht. Interessant om te horen.

En wat is denkt u het belangrijkste voor mensen met een LVB wat betreft hun woonomgeving? Wat zijn de minimale eisen?

Sowieso heel belangrijk is denk ik dat ze een eigen keuken hebben. Want ja ze willen zo zelfstandig mogelijk zijn, dus dan is het gewoon wel heel fijn als ze zelfstandig kunnen koken, ook dat ze een eigen wasmachine en droger hebben, dat daar gewoon een aansluiting voor is.

Ook een eigen wasmachine? Want dat leek mij wel luxe toen ik het las online van tevoren. Zelf heb ik geen eigen wasmachine in mijn studentenhuis haha. Is dat niet juist een faciliteit die ze makkelijk zouden kunnen delen?

Nou nee, dat is zeker met autisme natuurlijk wel heel lastig. Dan moeten ze werken volgens een bepaald schema, omdat ze over die wasmachine dan wel goeie afspraken moeten maken wanneer iemand zijn/haar was mag doen en dat is voor hun ook heel moeilijk. Iemand met autisme, als die in zijn/haar hoofd heeft 'ik wil vandaag graag wassen' en dat gaat niet want de wasmachine is bezet, dat is dan heel frustrerend, dus ik denk wel echt dat dat een prioriteit is voor mensen met een LVB. Dat ze de was gewoon lekker zelf op hun eigen gemak kunnen doen. Ja en voor de rest, dat zijn denk ik wel de twee grootste dingen. Gewoon een eigen keuken en een wasmachine ... Ja én natuurlijk een eigen badkamer!

En eigen spullen, dat ze het zelf in kunnen richten?

Jaa, zeker dat ook.

Ruimtelijke organisatie

Liggen de gemeenschappelijke ruimtes op een logische plek? Want ik neem aan dat jullie naast dit kantoor ook nog een plek hebben waar de cliënten elkaar ontmoeten?

Ja, ja het steunpunt hebben we.

Ligt die op een logische plek? En de entree? Aangezien het natuurlijk niet gebouwd is voor deze specifieke doelgroep. Is het naar wens?

Ja, dat is zeker naar wens. Het steunpunt zit op de eerste verdieping en nu moet ik heel eerlijk zeggen dat we de cliënten dus ook wel een beetje zo ingedeeld hebben. Dus de mensen die de meeste nabijheid van de begeleiding nodig hebben die hebben we ook op deze verdieping geplaatst en de mensen die wat zelfstandiger zijn die zitten wat hoger. In principe is het gewoon een goeie plek voor het steunpunt, want iedereen weet ons te vinden. Het is natuurlijk in hetzelfde gebouw dus dat is wel fijn.

Is er dan ook een doorschuifstelsel? Dat als er een appartement vrij komt die dichterbij het steunpunt ligt en iemand in het gebouw heeft daar behoefte aan, dat er dan nog binnen het pand verhuurd wordt?

Nee, daar is wel vraag naar hoor, van sommige cliënten dat ze dan graag willen verhuizen, maar intern verhuizen dat doen wij eigenlijk niet.

Waarom niet?

Omdat dat dat te rumoerig wordt, de ene wil dan daarheen en de ander... Dan wordt het te verwarrend voor ze. Dat is gewoon een regel. We gaan niet van boven naar beneden verhuizen.

Maar die regel is er dus wel ook voor de cliënten zelf?

Ja, voor de duidelijkheid.

Want tegenwoordig heb je ook wel een trend in gebouwen dat alles steeds flexibeler moet, en dat je steeds meer moet kunnen wisselen tussen verschillende functies per ruimte, maar dat is misschien dan niet zo wenselijk voor mensen met een LVB omdat dat misschien de duidelijkheid in de weg zit of hoe kijkt u daar tegen aan?

Precies dat ja.

Hoe is het zicht op de appartementen als begeleider? Hebben jullie dat en is dat belangrijk? Of is het misschien juist goed dat jullie géén zicht hebben op de appartementen?

Nou in principe overdag zitten wij hier [in het kantoor]. Dat is naast de hoofdingang waar iedereen naar binnen komt dus dan hebben we wel zicht op wie er binnen stapt. Nu heb ik de deur dicht gedaan, omdat wij hier nu een gesprek hebben, maar vaak als ik dagdienst heb dan staat de deur altijd open, dus dan zie ik ook mensen heen en weer lopen. Maar ja 's avonds hebben we dat natuurlijk niet door, want dan zitten wij als begeleiding ook boven in het steunpunt.

Want jullie verplaatsen dus halverwege? Er zijn momenten dat jullie altijd hier aanwezig zijn en vaste momenten dat jullie boven zijn?

Ja, want als je een avonddienst hebt bijvoorbeeld dan ben je om [tijd] boven. Maar over het algemeen ja ... ik ben even m'n verhaal kwijt...

Het ging erover of het zicht belangrijk was.

Ohja, ja, nou eigenlijk willen ze zoveel mogelijk zelfstandig zijn hier. Ze mogen ook iedereen op zoek vragen die ze willen. Soms is dat natuurlijk... Kijk dat verschilt ook per begeleider, wij hadden er eentje, die ging 's nachts dan heel vaak rondjes lopen om te kijken 'wat gebeurt er dan', best grappig om te zien dat die dan bij die op visite gaat, maar over het algemeen moeten ze dat natuurlijk helemaal zelf weten. Dus is het ook niet per se belangrijk dat wij daar heel veel zicht op hebben.

Zijn er ruimtes of faciliteiten binnen het gebouw die u mist? In een ideale situatie als het echt helemaal perfect zou zijn, wat zou er dan nog toegevoegd kunnen worden?

Ik zit even te denken. Ik denk dat ze hier echt boffen met wat ze hebben. We hebben een onwijs grote binnentuin waar ze lekker kunnen zitten.

Want dat is wel openbaar toch? Ik had zelf al een rondje gefietst om te kijken hoe je dit gebouw kunt benaderen en toen kon ik daar gewoon heen.

Ja maar in principe is dat wel echt onze binnentuin. Als daar 'vreemde mensen' zitten dan gaan ze al gelijk bellen: 'er zitten mensen in onze tuin', omdat iedereen inderdaad denkt dat is een openbare tuin.

Oh oeps ik heb mijn fiets er inderdaad ook neergezet uiteindelijk haha

Dan zullen ze me straks wel appen haha met 'er staat hier een fiets' dat doen ze dan wel echt haha. Maar er is eigenlijk niks wat ik nu kan bedenken waarvan ik zou zeggen dat ontbreekt. We hebben echt alles wel hier.

Want die autoplekken achter zijn dan van jullie ook?

Nee, alleen de eerste vier.

Hebben cliënten ook zelf een auto, kunnen ze autorijden?

Ja, nou ja, wij hebben nu twee cliënten die zelf een auto hebben.

Want dan halen ze zelf gewoon hun eigen theorie en praktijkexamens?

Ja, ja.

Dat lukt dan dus wel, soms, eventueel met wat hulp, maar niet voor iedereen neem ik aan?

Nee inderdaad, niet voor iedereen, wel meer met een rijbewijs ook, maar we hebben er dus twee die echt een auto hebben. Ja en we hebben dan vier parkeerplekken en nu dan toevallig twee die nooit gebruikt worden dus zes in totaal. Als wij als begeleiding een avonddienst draaien met z'n drieën en alle drie met de auto komen of als wij vergadering hebben dan komt het wel eens voor dat er geen plek is en dan moet je de auto in de wijk zetten en dat is betaald parkeren, dus dat zou misschien het enige zijn.

Een extra parkeerplek?

Ja, of gewoon geen betaald parkeren in de wijk haha.

Haha ja dat zou ook al een hoop schelen.

Maar voor de rest kan ik écht niks bedenken dat hadden we anders gewild.

Ook de typologie? Want het zijn relatief smalle galerijen met daaraan de voordeuren naar de appartementen, dat werkt ook goed?

Ja, dat werkt ook goed.

Niet liever een portiek? Zodat ze niet vlak langs elkaars ramen langs hoeven te lopen.

Nee, nee daar horen we ze nooit over. Deze vorm is goed.

Buitenruimte

Ik had al gezien dat ze allemaal een eigen balkon of een eigen buitenruimte hebben, wordt die goed gebruikt? Bij sommige zag ik dat deze ruimte helemaal ingericht was, bij andere totaal niet.

Dat verschilt ook wel een beetje per persoon. De meeste die beneden zitten, dat merk je wel, die gaan aan de voorkant zitten bij de deur in plaats van in hun 'achtertuin' omdat ze dan gewoon aanspraak hebben met iedereen.

Er zaten inderdaad mensen net toen ik aan kwam fietsen, dat was mij ook al opgevallen, wat leuk!

Ja, en boven, vooral in de winter worden die balkonnetjes niet zo heel veel gebruikt, behalve door de cliënten die roken. Die roken daar dan even een sigaretje, maar in de zomer gebruiken ze hun balkon wel echt regelmatig allemaal.

Want ze gaan dus bewust aan de kant van de 'binnentuin' zitten omdat ze dan meer aanspraak hebben, dat is echt iets wat ze actief opzoeken?

Ja!

Maar die binnentuin ligt niet aan de kant die aansluit op de rest van de buurt. Vinden ze het misschien ook prettig om aan die zijde te zitten vanwege de meer omsloten vorm van het gebouw, dat ze meer beschermt zitten?

Ja, dat zou misschien ook wel een ding kunnen zijn, want ze hebben aan de andere kant natuurlijk ook niet echt een schutting of iets dus ze zitten wel echt in het zicht als ze aan deze kant zitten, aan de straat.

Het uitzicht aan die kant is misschien ook wel minder prettig, het uitzicht op de straat en rest van de buurt, dan aan de kant met de binnentuin?

Ja precies, dus ze zitten vaak aan de voorkant. Maar je hebt ook wel cliënten die het heerlijk vinden hoor aan de achterkant! Nu op dit moment hebben we maar één cliënt die daar veel zit, die is echt heel erg betrokken bij de buurt, die zit dan juist wel weer meer aan de buitenkant.

Eigenlijk is het dus vooral fijn dat ze de optie hebben?

Ja, dat ze zowel aan de voor- en de achterkant buiten kunnen zitten is fijn.

Maken jullie veel gebruik van de binnentuin? Het ziet er mooi ingericht uit, je kan er zitten, wat doen jullie er verder nog meer mee?

In de zomer, als ik een dagdienst heb dan willen ze vaak daar lunchen. Nu ga ik boven in het steunpunt zitten, maar in de zomer zitten we ook wel eens in de binnentuin. Dan gaan we lekker buiten zitten. Maar het is niet per se dat we daar activiteiten doen. Nou ja, we doen wel eens een spelletje buiten. Skip-Bo of iets, maar het is niet echt dat we daar een programma hebben, nee.

[Weer een korte pauze, want er wordt opnieuw aangebeld bij het kantoor door een cliënt met een vraag.]

Hoe wordt de buitenruimte door cliënten zelf graag gebruikt, maar ik neem dus aan vooral om te zitten of buiten te zijn?

Ja, ja klopt.

Niet om actief te tuinieren?

Nee, we hebben wel een tuingroep vanuit [dagbestedingslocatie voor mensen met een LVB] die komt iedere donderdag hier de tuin doen.

Oh wat leuk! Ik wist niet dat ze ook langs gingen bij andere locaties om onderhoud te doen. Ik ben daar op de dagbesteding ook even langs geweest, maar toen heb ik niet meegekregen dat ze dit deden. Want ze hebben daar een hele mooie tuin met kippen en zo, maar ze komen dus ook langs?

Ja, ze komen ook hier op locatie en dan doen ze vaak iedere donderdag een middag en dan komen ze ook hierboven eten in het steunpunt en zij doen dan dus al het tuinonderhoud.

Doen bewoners dan ook mee, of zijn die er dan niet? Mogen ze meedoen in het onderhoud?

Nee, dat is wel echt iets wat vanuit de dagbesteding wordt georganiseerd. We hebben dan wel één iemand die hier woont en die is onderdeel van die groep dus die helpt dan wel mee natuurlijk. Ja en we hebben ook iemand en die vind het héél leuk dus die is gewoon altijd bezig hier in de tuin, maar dat is niet verplicht, dat is meer uit zichzelf.

Is dat ook toevallig degene die ook in de buurt actief bezig is met tuinonderhoud van anderen?

Ja, dat is echt onze sociale vlinder.

Hoe belangrijk is groen en water, eigenlijk gewoon natuur in het algemeen voor de woonomgeving van jullie cliënten, want jullie zitten best wel in de stad?

Ik denk eerlijk gezegd dat het hun niet zo heel veel uitmaakt. We hebben er wel een paar die het echt heel leuk vinden, zoals onze sociale vlinder, die heeft ook samen met de buurt geregeld dat er in de boomperkjes hier in de straat ook allemaal van die leuke bloemetjes staan. Maar over het algemeen geven ze er denk ik niet heel veel om of ze nu in de natuur zitten of in de stad.

Oh, als je iemand anders vraagt is dat vaak wel belangrijk, maar vanuit hun is daar dus niet per se behoefte aan?

Nou dan zal je zien, dan ga je ze straks interviewen en dan zeggen ze allemaal dat ze het wel heel belangrijk vinden haha. Maar in mijn beleving maakt het niet zo veel uit.

Sociale interactie + Controle/invloed op de omgeving

Hoe vaak organiseren jullie gezamenlijke activiteiten binnen het gebouw? Is daar een vast programma voor?

Bedoel je met de cliënten of ook met de buurt?

In beiden ben ik eigenlijk wel geïnteresseerd.

Nou met de cliënten doen we dus nu één keer in de maand een thema-avond. Dus daar mogen ze zich dan voor aanmelden en die thema's hebben ze ook zelf bedacht. We hebben nu een creatieve avond gehad, dan mochten ze met z'n allen zo'n moodboard maken over hun leven.

Zijn de moodboards bewaard gebleven?

Ik weet niet of ze die allemaal bewaard hebben.

Oh, die zijn gewoon zelf mee naar huis genomen natuurlijk.

Ja die mochten ze zelf meenemen.

Nou misschien kan ik aan ze vragen of ik hun moodboard misschien mag zien als ik ze later zelf spreek.

Ja dat kun je zeker wel even aan ze vragen. En die thema-avonden mogen ze dus ook zelf bepalen of ze daaraan meedoen of niet dus het zijn vaak wel dezelfde mensen die dan aansluiten en dezelfde mensen die dan denken 'laat mij alsjeblieft lekker met rust, ik heb daar allemaal geen zin in'. We hebben ook een thema-avond over gezonde voeding gedaan, dus dan hebben we bijvoorbeeld een quiz gemaakt.

Was dat ook vanuit hun bedacht: 'gezonde voeding' of was dat wel vanuit de begeleiding aangedragen?

Nee, dat hebben ze ook echt zelf bedacht! Zo van: 'joh, we zouden wel wat meer informatie willen over gezonde voeding'. Toen kregen ze bijvoorbeeld allemaal suikerklontjes en dan was de vraag: 'hoeveel suikerklontjes zitten er in cola?' En dan moesten ze dat voor zich op tafel neerleggen, hoeveel suiker daar in zat. Dan merkte je wel omdat ze het ook écht zien van 'er zit zoveel suiker in een glas cola' dat ze dat beter begrijpen en daar dan ook van schrokken: 'oh, dat is wel echt heel veel'. En de winnaar die kreeg dan een ingepakte banaan haha dat is dan wel grappig. En we hebben dan ook een thema-avond gehad over seksualiteit. Dan gaan we ook praten over soa's en dergelijke, dat is wel goed.

Want qua relaties worden ze dus ook helemaal vrij gelaten?

Ja, ze mogen eigenlijk gewoon alles doen en laten wat ze willen, ja. Dus dat soort thema-avonden proberen we één keer per maand gezamenlijk te doen. En hier in de buurt, we werken met allemaal teamrollen en mijn rol is dan 'relatie met de omgeving'.

Oh wat leuk!

Ja, maar ik moet zeggen dat ik daar hier nog niet zo heel veel mee heb gedaan, want ik ben wel eens bij de snackbar geweest hier en de eigenaresse is ook actief in het buurthuis, dus ik heb toen wel met haar afgesproken dat we een beetje gaan proberen samen te werken om de cliënten daar ook bij te betrekken en zo, maar dat is er nog niet van gekomen. Verder hebben we een wijkagent, waar we wel heel nauw contact mee hebben.

Ah dat is wel heel fijn, dat die ook betrokken is.

Ja, daar zoek ik dan wel contact mee en die is dan ook een avond hier langs geweest om zich voor te stellen zodat de cliënten ook weten wie dat is en zodat hij ook een beeld heeft van dit pand.

Een bekend gezicht is inderdaad altijd fijn.

Ja, zeker.

[Opnieuw een cliënt die aanbelt met een vraag.]

Dus de samenwerking met de buurt dat is nog een beetje in opkomst?

Ja, daar zijn we nog mee bezig.

Wat voor dingen zouden jullie dan graag samen willen organiseren?

Nou ja, ze hebben bijvoorbeeld vorig jaar ook een kerstmarkt gedaan en daar kregen alle cliënten ook een flyer van dus daar hebben wij ook gestaan met een kraampje van [organisatie]. Dus er is zeker al wel iets, maar nog niet genoeg. Maar dat is mijn teamtaak om daar mee aan de slag te gaan. Maar we zijn sinds kort ook gewisseld van teamrollen dus daar moeten we nog even ... [aan wennen].

Want wat voor teamrollen hebben jullie?

Ze staan allemaal hier. We hebben planning & overleg, leef- & werkomgeving, teamontwikkeling & HRM, relatie met de omgeving, kwaliteit van zorg, digitale wereld en geld & budget.

Leef- & werkomgeving klinkt ook wel als een interessante rol voor mijn onderzoek. Wat verstaan jullie daaronder?

Nou, die houden in de gaten of iedereen werk of dagbesteding heeft, een zinvolle dag invulling en dat soort dingen. Maar we hebben hier ook een map liggen met alle teamrollen [staat op om de map erbij te pakken]. Daar staan alle rollen in uitgeschreven.

Want het feit dat er voor deze onderwerpen een aparte rol is gecreëerd betekent dus ook dat daar extra aandacht naartoe moet bij deze doelgroep?

Ja, ja!

Want zonder de rol 'relatie met de omgeving' wat zou er dan 'mis' kunnen gaan of hoe ziet dat er dan uit? Wat voor problemen zien jullie dan ontstaan?

Met wat zei je?

In relatie met de omgeving, stel dat daar niet iemand mee bezig is, dan gebeurt dat bijvoorbeeld gewoon niet?

Nee, dan zouden ze bijvoorbeeld niet weten wie de wijkagent is en dat soort kleine dingen, dus het is wel echt belangrijk dat wij daar voor zorgen.

Ik ken zelf ook mijn wijkagent niet haha maar ...

Hahaha nee.

Maar wellicht is het voor deze doelgroep belangrijker om te weten dat ze bij een wijkagent terecht kunnen?

[Mirjam bladert ondertussen al een tijdje door de map met teamrollen.]

Ja, bij leef- en werkomgeving gaat het bijvoorbeeld ook om brandsystemen. De mensen met die teamrol houden dat ook in de gaten. Dat er een BHV-oefening is.

In principe kunnen ze dus zelf hun bezoek ontvangen op hun appartement toch? Ik had online gelezen dat ze dat bezoek dan wel moesten aan en afmelden vanwege brandveiligheid.

Ja, dat je dan wel weet hoeveel mensen er in het gebouw aanwezig zijn.

Vinden ze dat vervelend? Om hun bezoek aan te moeten melden?

Ze vinden het wel normaal omdat het gewoon een vaste afspraak is, maar soms vinden ze het ook wel lastig. We zeggen namelijk ook als je niet thuis slaapt, dan willen we dat ook graag weten. Maar ja, er wonen hier ook gewoon jongeren dus ja die hebben soms ook een feestje tot 03.00 uur in de nacht en die hebben dan een drankje op en die denken dan ik blijf daar slapen. Dan laten ze het niet weten, maar in principe doen we daar ook niet heel moeilijk over. Het is vooral dat als er iemand hier blijft slapen dat we het dan wel echt willen weten. Als iemand zijn/haar vriend(innet)je laat logeren, zodat mocht er brand uitbreken dat we in dat appartement op zoek moeten naar twee personen in plaats van één persoon.

Maar dat is dan dus vanuit veiligheidsoverwegingen, of is het ook een stukje sociale controle?

Ook een stukje controle vanuit ons denk ik, dat wij het wel fijn vinden om te weten, maar eigenlijk is de hoofdreden vanwege brandveiligheid.

Het is vooral mooi meegenomen dat jullie dan ook iets meer toezicht hebben daardoor.

Ja precies.

[Mirjam pakt de map met teamrollen er weer bij.]

Leef en werkomgeving gaat ook over verantwoordelijke recepten en koken, inrichting van de woning, schoonmaken, ... scheiden van afval, ... houdbaarheid en controle, dat soort dingen.

Wat voor activiteiten doen ze als groep? Want in principe kunnen ze alles zelf krijg ik het idee.

Ja.

Je zou hier kunnen wonen zonder dat je al te veel contact hebt met anderen, maar wat is er wel mogelijk om samen te doen?

Ja, dat ligt er een beetje aan. Het steunpunt is eind van de middag [driekwartier] open. Dan hebben ze de mogelijkheid om gezamenlijk een kopje thee te komen drinken in het steunpunt. En 's avonds door de week is het steunpunt [twee uur] open en in het weekend [drie uur] dus dan hebben ze de mogelijkheid om elkaar op te zoeken. De cliënten die dat liever niet doen die zullen rond dat tijdstip gewoon in hun eigen appartement zijn en de cliënten die wel behoefte hebben aan gezelligheid, die komen dan dus naar het steunpunt.

En gezamenlijk eten, is dat iets wat altijd wordt gedaan?

Ja, maar daar zijn ze ook vrij in. Sommige cliënten die kunnen ook echt zelf niet koken dus die eten gewoon zeven dagen met de groep mee.

Mogen ze dan ook mee-eten in de zin dat ze het eten komen ophalen en in hun eigen appartement op eten, wordt dat wel eens gedaan?

Dat wordt zelden gedaan, maar het mag wel. Ze mogen ook hun bordje ophalen en gewoon in hun eigen appartement eten. Maar van de [ongeveer 25] bewoners zijn er rond de 8 die mee-eten.

Dat valt best mee?

Ja en de rest die kookt eigenlijk altijd wel zelf.

Dat gaat ook altijd goed? Of hebben ze daar nog wel hulp bij nodig?

Nou ja, sommige denken dat koken hetzelfde is als hier beneden naar [de snackbar] gaan voor een kapsalon. Daar gaan we dan wel met ze over in gesprek, van 'joh, het is wel verstandig om ook gezonde dingen te koken en daar kunnen we je ook bij helpen'. Dan zoeken we samen recepten op en dan gaan we samen iets maken. Maar ja dat kunnen wij heel hard roepen het zijn soms ook net pubers, dus als zij denken: 'laat maar, ik heb geen zin om te koken, ik haal een patatje', dan zijn ze daar wel vrij in om dat te doen.

Mensen met een LVB doen vaak minder mee in de maatschappij en zijn vaker eenzaam, hoe zou de fysieke leefomgeving dit kunnen verbeteren volgens u? Misschien gaat het hier al heel goed, maar wat zijn dingen waar je op moet letten als je ontwerpt voor deze doelgroep om te voorkomen dat dit verslechtert of in stand blijft?

Nou ja het enige wat ik zou kunnen bedenken is een gezamenlijke woonkamer waar ze bij elkaar kunnen komen. Het is wel echt fijn als dat er is. Maar ik moet heel eerlijk zeggen dat het hier eigenlijk best wel goed gaat. Er zijn er maar heel weinig die helemaal niet betrokken zijn in de maatschappij. Je merkt natuurlijk wel dat mensen met een LVB, die hebben het vaak het zwaarst omdat je niet aan ze ziet dat ze iets mankeren, waardoor ze heel snel overvraagd worden. Dus dat is wel heel lastig. We hebben cliënten die zitten bijvoorbeeld in een 'normaal' voetbalteam met allemaal 'normale' jongens die gewoon een 'normaal' IQ hebben en die hebben het denk ik het allerzwaarst, want eigenlijk zijn ze zichzelf continu aan het overvragen om erbij te willen blijven.

Maar het is ook wel heel waardevol dat ze in zo'n 'normaal' team mee kunnen doen toch, of niet?

Daar twijfel ik soms ook nog wel aan. Want soms denk ik 'ja, het is heel fijn dat dat kan', maar aan de andere kant denk ik 'ja, je maakt het ook wel weer lastig voor ze'.

Hebben ze behoefte aan een specifieke voorziening voor mensen met een LVB? Misschien zullen ze dat in eerste instantie niet willen want ze willen alles 'normaal' maar wellicht is het soms toch fijn voor ze om dat te hebben, als het er niet met een dikke stempel bovenop wordt geduwd?

Ja, we hebben ook een aantal mensen hier die op voetbal zitten en die zitten in een G-team. Daar zitten dan meerdere mensen in met een licht verstandelijke beperking en daar voetballen ze dan ook tegen. Dat hebben ze ook wel, maar dan merk je inderdaad dat sommige die net iets boven dat niveau zitten denken 'ja, ik ga niet in een G-team, ik ben gewoon normaal'. Dus ja het is wel echt een lastige doelgroep.

Daarom ben ik inderdaad ook erg benieuwd, hoe bouw je nu voor deze groep? Maak je toch een 'speciale voorziening' of maak je het juist zo 'normaal' mogelijk? Dat is iets wat voor deze doelgroep moeilijk te bepalen valt. Half, half is erg lastig.

Ja, nee, dat werkt ook niet inderdaad. Dat is wel lastig soms.

Privacy

Waar ligt de grens tussen privé en gemeenschappelijk/openbaar? Hebben jullie als begeleiding bijvoorbeeld toegang tot de privé vertrekken, en zo ja met welke reden?

Hoe bedoel je?

Mogen jullie de appartementen van de cliënten inkomen en zo ja met welke reden mogen jullie dat doen?

Oh ja, we mogen natuurlijk niet zomaar naar binnen, maar stel voor ... ik heb laatst ook bij iemand de deur open gedaan. Dat is dan toevallig [een wat ouder iemand] die altijd bij het begeleidingsmomentje thuis is. Nu belde ik aan en werd er niet open gedaan en een andere cliënt die zei 'ik heb [hem/haar] net nog gezien, [hij/zij] gooide net nog een afvalzak weg'. Eigenlijk mag ik dan alsnog niet de deur open doen, maar toen dacht ik '[hij/zij] kan gevallen zijn en in de badkamer liggen en het nu heel zwaar hebben' dus dan kies ik ervoor om de deur open te doen. [Hij/zij] bleek toen toch niet thuis te zijn, maar dat is dus uit veiligheid. En we hebben ook afgesproken stel dat ze geluidsoverlast veroorzaken en we hebben twee keer aangebeld en twee keer gevraagd of het zachter mag en het gaat nog steeds niet zachter dan mogen wij de derde keer ook gewoon naar binnen, of als ze überhaupt niet open doen.

Dus veiligheid en overlast zijn de twee belangrijkste redenen voor jullie om een appartement binnen te gaan?

Ja, klopt. En we hebben nu iemand waarbij we werken met de Wet Zorg en Dwang omdat je niet altijd alles zomaar mag doen. Die cliënt gaat niet naar zijn/haar werk als diegene de hele nacht op zijn/haar telefoon zit. Daarom hebben we een WZD ingezet dat zijn/haar telefoon dan in een kluisje moet, en daar is dan ook de afspraak mee dat we twee keer aanbellen en als diegene dan niet opendoet, dan komen we naar binnen om de telefoon te pakken. Maar daar moet dan wel echt een Wet Zorg en Dwang voor zijn, dus daar komt een hoop papierwerk bij kijken, dat mogen we niet zomaar doen.

Bronvermelding:

Flieger, K. (2022). *Buurt blij: Geen 'verslaafden en dealers' maar burens met verstandelijke beperking: 'Jij bent altijd welkom'*. AD.nl. <https://www.ad.nl/delft/buurt-blij-geen-verslaafden-en-dealers-maar-burens-met-verstandelijke-beperking-jij-bent-altijd-welkom-br-a30735bc/>

**Interview MID
Location B
'Max'
(pseudonym)**

Appendix E

INHOUD

- Algemeen
- Controle/invloed op de omgeving
- Privacy
- Sociale interactie
- Ruimtelijke organisatie
- Buitenruimte
- Verankering
- Voorzieningen

Algemeen

Hoe lang woon je hier?

Ongeveer 2 jaar.

Ben je blij met hoe je nu woont? Waarom?

Hij is heel blij met het Thomashuis. De begeleiding is hier meer beschikbaar dan bij zijn vorige woning, wat hij erg fijn vindt.

Waar woonde je voordat je hier kwam wonen?

Hij woonde eerst in een groep met zes anderen. Nu woont hij hier samen met acht andere mensen met een verstandelijke beperking en twee vaste begeleiders. Zij wonen ook allemaal in hetzelfde pand.

Controle/invloed op de omgeving

Heb je zelf gekozen om hier te wonen?

In gesprek met zijn ouders is besloten dat Max hier zou gaan wonen.

Waar ga je heen als je wilt ontspannen?

Dan gaat hij naar zijn eigen kamer.

Verder nog interessant om te benoemen bij dit onderwerp:

Het interview is gestart in de gemeenschappelijke woonkamer aan de grote eettafel, maar Max geeft aan dat hij graag verder wil praten in zijn eigen kamer, omdat het 'te druk' is in de woonkamer. In zijn kamer heeft hij naast zijn bed, kledingkast en diverse andere opbergmeubels ook ruimte voor een zitje met twee gemakkelijke stoelen, een bijzettafeltje en een tv-meubel. Daar nemen we naast elkaar plaats voor de rest van het gesprek.

Privacy

Heb je een eigen plek?

Hij heeft een grote eigen kamer van ongeveer 30m².

Voel je je daar helemaal fijn en op je gemak?

Hij voelt zich overal in huis erg op zijn gemak, ook op zijn eigen kamer.

Wie kunnen daar nog meer komen?

In principe is Max de enige die in zijn kamer komt, maar de deur zit niet op slot. De begeleiding komt hem daar soms helpen. Verder kan hij er natuurlijk altijd bezoek ontvangen mocht hij daarvoor niet de gemeenschappelijke ruimtes willen gebruiken. Andere bewoners komen niet op zijn kamer, die ontmoet hij in de gemeenschappelijke ruimtes.

Sociale interactie

Wie zie je elke dag?

Hij ziet zijn huisgenoten iedere dag en een relatief kleine groep aan vast personeel.

Wie zie je soms?

Hij gaat vier dagen per week naar de dagbesteding in de stad, waar hij ook woont. Daar ontmoet hij collega's. Daarnaast gaat hij om het weekend naar zijn ouders, in een nabijgelegen stad. Het andere

weekend komen zijn ouders bij hem op bezoek in het Thomashuis. Verder vertelt hij enthousiast over een uitje met zijn vader naar een voetbalstadion. Hij is een paar jaar geleden naar de open dag geweest en laat foto's zien van dit bijzondere uitje waar hij zo te horen regelmatig met veel plezier op terug kijkt.

Zou je graag vaker mensen willen zien?

Hij zegt niet specifiek de behoefte te hebben om vaker mensen te willen zien, maar hij vindt het wel erg leuk dat ik, als nieuw gezicht, een aantal keer langs ben geweest en vraagt elke keer als ik weg wil gaan wanneer ik weer langskom. Hij is erg sociaal en wil graag met mensen kletsen.

Ruimtelijke organisatie

Wat is je favoriete plekje in huis? Waarom?

Hij zit het liefst in de woonkamer aan de grote eettafel met de rest van de bewoners. Hij is graag onder de mensen.

In welke ruimte breng jij de meeste tijd door? Waarom?

Hij brengt dan ook de meeste tijd door in de woonkamer/keuken. De rest van de tijd besteedt hij in zijn eigen kamer. Daar kijkt hij graag voetbal op tv.

Kan jij makkelijk overal naartoe in huis?

Aangezien Max in een rolstoel zit, kan hij niet naar de bovenverdieping. Er is (vanwege de monumentenstatus van het pand) geen lift gerealiseerd in het pand. Alle voorzieningen die hij nodig heeft, zijn eigen kamer, sanitair en de gemeenschappelijke ruimtes liggen op de begane grond en zijn op een paar kleine drempels na goed te bereiken. Hij beweegt zich ogenschijnlijk makkelijk door de verschillende ruimtes.

Hoe ver weg is iemand die jou kan helpen als je hulp nodig hebt?

Hulp is altijd dichtbij. Overdag is er in de gemeenschappelijke ruimtes altijd iemand van de begeleiding aanwezig om te helpen. Aangezien er een begeleidingskoppel in het pand woont, is er 's nachts ook altijd hulp in het gebouw aanwezig.

Hoe laat jij weten dat je hulp nodig hebt?

Hulp kan aan de begeleiding in de gemeenschappelijke ruimtes gevraagd worden. In principe is er 's nachts geen ondersteuning nodig, maar mocht er toch iets aan de hand zijn dan is het pand gehorig genoeg om simpelweg om hulp te roepen. Er is geen (digitaal) systeem aanwezig die de begeleiding met de bewoners op een andere manier in contact brengt.

Vind je het niet erg dat je anderen kan horen in huis?

Nee, dat is geen probleem.

Buitenruimte

Ga je zelf naar buiten?

Max heeft vanuit zijn eigen kamer twee openslaande deuren naar buiten. Hij kan dus zelf de tuin in als hij dat wil. Max is rolstoelgebonden, dus hij is beperkt tot het betegelde stuk van de tuin. Hij manoeuvreert zich echter handig over de drempel. Buiten het terrein van het Thomashuis gaat hij niet zelfstandig op pad, dan is er altijd begeleiding of familie die met hem mee gaat. Ze maken vaak een vast rondje door de wijk als er vanuit het Thomashuis met een groep bewoners een wandelingetje wordt gemaakt.

Wat vind je het leukste om buiten te doen?

Ook buiten is Max het liefst met anderen aan het kletsen. Dan zit hij met de rest aan de straatzijde. Verder 'chilt hij in het zonnetje' of hij doet voor zichzelf iets op zijn tablet.

Verankering

Ken je iedereen die in dit gebouw woont?

Die kent hij allemaal erg goed. Ze vormen samen een nieuwe grote familie.

Ken je andere mensen uit de straat?

Niet echt, maar er komt wel wekelijks iemand uit de straat langs op een afgesproken tijdstip om wat tijd met hen door te brengen en bijvoorbeeld een spelletje te spelen. Verder kent hij de mensen in de buurt eigenlijk niet.

Hoe reageren zij als ze jou tegenkomen?

Even hallo zeggen en zwaaien vindt hij altijd leuk. Hij maakt graag even contact met iedereen die hij tegenkomt.

Vind je het contact met de buurt fijn? Waarom?

De weg langs het gebouw is veel te druk. Daar rijdt iedereen te hard volgens Max. Het water dat er naast ligt is wel mooi. Kano's die voorbijkomen vindt hij leuk.

Voorzieningen

Ga je zelf naar de supermarkt?

Hij gaat soms met de begeleiding mee naar de supermarkt in zijn rolstoel.

Waar werk je? Hoe ga je daar naartoe?

Hij gaat naar de dagbesteding. Daar wordt hij met het eigen busje van het Thomashuis door de begeleiding naartoe gebracht, of hij wordt opgehaald met een rolstoeltaxi.

Heb je hobby's waar je naartoe gaat? Hoe ga je daar naartoe?

Hij gaat elke donderdag naar een kookclub in de stad waar hij ook woont. Met ongeveer vijf mensen gaan ze 's avonds samen koken en eten. Hij gaat hier wederom met het busje van het Thomashuis of de rolstoeltaxi naar toe. Verder heeft hij een favoriete voetbalclub, dus hij kijkt graag naar voetbalwedstrijden op de televisie. Daarnaast kijkt hij graag naar koeien in het weiland. Aan de inrichting van zijn kamer is ook terug te zien dat hij van deze dieren houdt. Hij vertelt er wel meteen bij dat hij ze vooral vanaf een afstandje leuk vindt om te zien. Bij het 'koe-knuffelen', dat hij een keer met zijn familie heeft geprobeerd, vond hij ze toch wel eng zo dichtbij.

**Interview relative
Location C
'Jessica'
(pseudonym)**

Appendix F

INHOUD

- Algemeen
- Verankering
- Buitenruimte
- Voorzieningen
- Typologie & Vorm
- Sociale interactie
- Controle/invloed op de omgeving
- Privacy
- Afronding

Algemeen

Wat waren de overwegingen om hier te komen wonen?

De tiny houses waren lang een droomidee. Hij woonde nog thuis op de zolderverdieping. Er komt een moment dat hij uit moet vliegen, maar een woongroep met allemaal mensen bij elkaar vond hij niks. Hij wilde graag zo zelfstandig mogelijk wonen, voor zover hij dat aankon. Hij zat ergens anders op de dagbesteding en wilde daar ook niet weg, dus in eerste instantie was het niet mogelijk om naar de [locatie] te komen. Ze hebben een protocol dat zorgbegeleiding geen familie mag zijn van de cliënt [en zus werkt er op de dagbesteding].

Er is met een gedragsdeskundige gekeken welke samenstelling voor de bewoners het best zou zijn en hij paste daar erg goed tussen. De bewoners van de wachtlijst worden dus gematcht en niet op volgorde geplaatst. De voorbereidingen en het traject vooraf heeft hij mee kunnen kijken, dat was erg waardevol.

Het was dus een droom, hoe dan om te gaan met onzekerheid?

Risico op teleurstelling die was er wel, maar erg te spreken over de woning hier en hoe begeleiding dat allemaal doet. [Zus weet hoe het er in andere woonvormen aan toe kan gaan vanuit haar werk als zorgbegeleider dagbesteding.] Niet dat het per definitie overal slechter is dan hier, maar je ziet en hoort toch veel.

Het was het risico dus wel waard om die onzekerheid aan te gaan?

Ja, absoluut

Er was genoeg hoop?

Ja zeker, zeker. En omdat je helemaal wordt meegenomen in dat proces, dan is het toch echt van hem. Is het belangrijk om dat wel te doen? Want het alternatief is dat je dat uitstelt en hem dan pas later erbij zou betrekken.

Dan mis je een hoop voorplezier.

En voorbereiding? Want ik kan me voorstellen dat een grote verandering ook wat tijd kost om in te zinken, zeker ook uit huis gaan.

Ik woonde al niet meer thuis, dus niet zo dichtbij als ouders maar die hebben wel moeite gehad met de daadwerkelijke verhuizing. Ze moesten aan het idee wennen. Ze hebben 30 jaar lang voor hem gezorgd, dus dat was zeker even wennen en loslaten is moeilijk. Onze ouders wonen 20 minuutjes verderop. Dat is relatief dichtbij dus ze kunnen zeker nog makkelijk langskomen. Hij gaat om het weekend naar huis.

Kan hij hier oud worden ook als hij meer (ouderen)zorg nodig heeft?

Ik vind het erg mooi dat hij daar zo lang kan blijven zitten als dat voor hem goed is. Het is niet voor een paar jaar waarna ze er dan uit moeten voor iemand anders. Hij is erg gegroeid en ontwikkeld in een korte periode van twee jaar. Misschien is het in de toekomst mogelijk om nog zelfstandiger te gaan wonen, dus ik weet niet of dit voor de rest van zijn leven is. Ik hoop dat hij zich hier zo kan ontwikkelen dat hij nog zelfstandiger kan wonen in een eigen huisje of appartement met begeleiding wat verder weg.

Was deze ontwikkeling een doel toen hij hier kwam wonen?

Nee, dat is extra mooi meegenomen. Het idee was vooral dat hij leerde meer op zijn eigen benen te staan, onafhankelijker van zijn ouders. Niet alles wordt meer door pap en mam gedaan, dus nu moet hij wel meer zelf doen. Ik merk dat vooral op sociaal gebied. Hij is veel opener geworden en vraagt makkelijker hulp, omdat hij daar nu eigenlijk toe gedwongen wordt.

Hoe zit het met verschillende leeftijden binnen de verschillende woonvormen hier?

Alles is vanaf 18, schoolverlaters, voor dagbesteding en wonen geldt hetzelfde. Het maakt niet uit of er een ouder en jonger persoon samenwonen. Er wordt vooral gekeken naar persoonlijkheid met een gedragsdeskundige.

Is er dan toevallig een groepje met ouderen ontstaan of is het echt gemixt?

De oudste is rond de 50 jaar en de jongste is rond de 20 jaar.

Verandert er iets als ze met pensioen gaan? Is dat een probleem voor deze woonvorm als ze dan meer thuis zouden zijn?

Weet ik niet zo goed. In de regel neem je ook dagbesteding af als je hier woont, maar in principe als iemand op zijn plek zit denkt ik dat diegene niet hoeft te verhuizen. De oudste deelnemer van de dagbesteding is 82 jaar oud. Echt met pensioen gaan ze dus niet zo snel. Misschien minder dagen werken en dat ze het meer als hobby gaan zien.

Stel dat het zelfstandig wonen niet goed gaat of iemand matcht niet met de groep, komt dat voor en hoe gaan jullie daarmee om?

Er wordt gekeken waar dat aan ligt en dat probleem wordt dan aangepakt.

Wordt er ook gekeken naar doorstromen of verhuizen?

Het is vrij kleinschalig hier dus doorstromen is niet makkelijk. Er zijn naast de tiny houses drie groepen, daar zou eventueel wel tussen geschoven kunnen worden, maar als dat niet mogelijk is zal diegene waarschijnlijk een andere plek moeten zoeken, maar in principe proberen we dat zo lang mogelijk uit te stellen.

Verankering

Hoeveel interactie hebben cliënten en de begeleiding met de buurt?

Het is echt een groot voordeel dat de tiny houses bij de kinderboerderij liggen in het weiland, waardoor ze ook zichtbaar zijn voor de buurt. De begeleiding loopt regelmatig langs, dus mensen uit de buurt kunnen hun vragen aan ons stellen. Daarnaast werken deelnemers natuurlijk zelf op de kinderboerderij, dus ze kunnen hun vragen ook direct aan hen stellen.

De buurt is heel betrokken dus omdat de kinderboerderij ernaast ligt?

Ja, plus dat er veel rondleidingen gedaan worden en mensen erg nieuwsgierig zijn naar hoe het er uitziet van binnen. Ze mogen ook vaak even een kijkje nemen in een woning.

Hoe privé zijn de woningen, als je het ook hebt over rondleidingen waarbij er binnen wordt gekeken in een tiny house? Ik zag dat er wel een bordje privé opgehangen is bij het tuinhek, om te voorkomen dat mensen zomaar naar de tiny houses toe lopen neem ik aan?

Als hij niet zou willen dat er bij hem binnen wordt gekeken, kan hij dat gewoon aangeven en gebeurt dat niet meer. Ze hebben nu een turfsysteem waarbij ze een lunch kunnen verdienen door tien rondleidingen toe te staan. In principe wordt ook alleen even het gordijn aan de kant geschoven en gaan mensen niet de woning verder in. De woning is wel echt van hem. Als er zomaar mensen het terrein oplopen worden ze ook weggestuurd.

Buitenruimte

Hoe gebruiken ze hun tuin? Hoe vrij zijn ze om die zelf in te delen?

Voor avonden in de zomer, dan zitten ze aan de picknicktafel. Ze hebben zelf ook nog een bank toegevoegd, die wordt goed gebruikt. Bezoekers komen tot vier uur langs dus vanaf vijf uur kunnen ze ongestoord in de tuin zitten. Dus vooral om in de privésfeer elkaar op te zoeken en gezellig samen te zijn.

Hoe zit het met het onderhoud van die tuin? Wordt dat door hen zelf gedaan of vanuit de dagbesteding?

In principe vanuit de dagbesteding door "dier en onderhoud". Ze hebben wel eigen bloembakken en houden hun eigen terras schoon/onkruidvrij.

Is het in de buurt bekend dat er mensen met een LVB in de tiny houses wonen?

Ja, ze weten dat die bij het terrein horen.

Hoe reageren mensen op de tiny houses als woonvorm voor mensen met een verstandelijke beperking?

In eerste instantie waren er veel vragen. Ze hadden er nog geen beeld bij wat het precies betekende. Toen zij gebouwd werden, kwamen er wel veel positieve geluiden. Nu worden ze twee keer per week gebeld of er nog een tiny house beschikbaar is. Ze hebben er nu drie en dat blijft ook zo, maar er is wel veel vraag naar.

Voorzieningen

Gaan de bewoners zelfstandig op pad? Naar de supermarkt, hobby's, etc?

Dat is erg persoonsafhankelijk. Soms doen ze dat op een vast moment samen met een begeleider. Hij is verkeersveilig op de bekende trajecten maar daarbuiten niet. Naar iets nieuws gaat hij altijd met een taxi of wordt hij gebracht door zijn ouders. Fietsen doet hij ook alleen samen met anderen. Maar er zijn ook bewoners met een rijbewijs en een auto die wel zelf overal heen kunnen.

Zijn er plekken in de buurt die hij mijdt of waar hij niet naartoe mag?

Nee in principe gaat hij overal naartoe, er moet alleen vanwege zijn beperking soms iemand met hem mee.

Liggen alle voorzieningen die hij nodig heeft in de buurt? Op het terrein is er natuurlijk ook al veel aanwezig.

Ja en je loopt door het park en je bent zo in de stad met alle winkels die je maar kan bedenken. En qua hobby's gaat hij om de week een avond bowlen. In de zomer gaat hij daar te voet naar toe en in de winter met de taxi, dat kan hij dus wel zelfstandig.

Deze locatie is best uniek. Het ligt zowel in het groen als direct naast een wijk, wat zijn de voor- en nadelen hiervan?

Nadelen zijn er niet echt. Het is erg praktisch dat er veel wandelaars langskomen voor de winkel en het terras.

Is dat niet te druk?

Nee dat valt eigenlijk wel mee. Hier tegenover ligt een restaurant waar ook veel mensen naar toe gaan.

Typologie & Vorm

Dit pand is niet speciaal ontwikkeld voor mensen met een verstandelijke beperking maar helemaal aangepast, lopen jullie daardoor tegen dingen aan?

Mensen in een rolstoel kunnen zich niet zo makkelijk door het gebouw heen bewegen.

Is het volledig rolstoel toegankelijk?

De bovenruimte is alleen met de trap te bereiken. En er is een ruimte met een flinke drempel plus alles is smal, denk bijvoorbeeld aan het winkeltje.

Wat is het allerbelangrijkste voor de woonomgeving van mensen met een licht verstandelijke beperking? Wat zijn de minimale eisen?

Zoveel mogelijk eigen autonomie, zelf over veel dingen kunnen beslissen, weten dat je ergens op terug kunt vallen. Duidelijkheid en structuur, weinig onverwachts.

Hoe ziet dat er uit in een woonomgeving?

Zorg dat er een rode draad is.

Hoe kijk je aan tegen woonvormen waarbij verschillende niveaus samenleven?

Ik vind dat een verrijking voor ze allemaal. Het lagere niveau kan wat leren van het hogere niveau en het hogere niveau kan het lage niveau helpen. Ze kunnen elkaar daarin versterken.

Liggen de gemeenschappelijke ruimtes op een logische plek?

In principe hebben ze per woongroep een gemeenschappelijke ruimte. De tiny houses hebben dat niet, maar als er een groepsactiviteit is, worden zij daarbij betrokken.

Doen ze mee met een vaste groep?

Nee, in principe wordt alles dan bij elkaar gegooid, het hele complex. Vooral in de zomer zitten ze dan vaak samen in de tuin. De privé tuin van de groepswooningen. Er zijn wekelijkse activiteiten die ze met z allen kunnen doen, vrijblijvend.

Sociale interactie

Wat voor wekelijkse activiteiten zijn dat?

Een keer naar de stad, of voorbij de beek daar ligt een groot winkelcentrum.

Zijn er verder nog sociale verplichtingen of dingen die echt standaard in het programma zitten?

Voor de tiny houses niet, maar de andere woningen eten in ieder geval altijd samen. Ontbijt ook en dan lunch op de dagbesteding. En in de weekenden gaan er mensen naar huis.

Zou iemand uit een tiny house mee kunnen eten met een groep?

Ja dat kan, maar het is ook belangrijk dat hij dat zelfstandig leert doen, dus dat is niet gebruikelijk.

Hoe is het zicht op de tiny houses vanuit de boerderij? Is direct contact belangrijk?

Er is altijd iemand van de begeleiding beschikbaar voor de tiny houses. Het is niet altijd nodig dat er direct hulp beschikbaar is omdat ze toch wel een stuk zelfstandiger zijn. Ze kunnen altijd even bellen voor hulp en afhankelijk van de vraag komen we dan langs.

Heb je vanuit de boerderij letterlijk zicht nodig op de tiny houses?

Nee, dat is niet nodig. Niet voor deze doelgroep in ieder geval.

Als het gebouw opnieuw zou kunnen worden ingedeeld zou je dan iets aanpassen?

Nee dat zou ik niet weten.

Zijn er faciliteiten of ruimtes die jullie missen binnen het gebouw?

We krijgen vaak terug van mensen dat dit een heel compleet plaatje is dus ik zou niet weten wat er nog moet worden toegevoegd, ook qua activiteiten.

Maken jullie veel gebruik van de buitenruimte zoals die nu is?

Ja, zeker voor de dagbesteding.

En ook vanuit de woonvorm?

Ja, vooral omdat de dieren direct achter staan worden die ook wel vanuit de woonvorm verzorgd, zeker in het weekend. En ook het park en het gebied rond de beek wordt actief gebruikt. Er wordt veel gewandeld. Het is heel fijn om bijvoorbeeld een avondwandeling te kunnen maken met de groep.

Wat zijn activiteiten die op het landgoed worden georganiseerd?

Een open dag en een plantjesmarkt, dat is voornamelijk ook leuk voor de buurt en mensen van buiten af. Ze hebben ervoor gekozen de kerstmarkt besloten te houden, alleen voor familie en vrienden omdat het te druk werd, maar dat is dus vanwege het grote succes. Het werd onveilig. Verder houden we ieder jaar een zomerfeest voor iedereen die op het terrein werkt plus familie. Dan gaan we gezellig samen eten en is er muziek.

Waar ontvangen bewoners bezoek?

In de tiny houses gewoon in het woonkamertje, ook al is dat klein. In de woongroepen is dat in de gemeenschappelijke woonkamer. En anders buiten.

Is er een plek om grotere groepen te ontvangen?

Dat is nog niet voorgekomen.

Verjaardagsfeestjes bijvoorbeeld worden die dan buiten de deur gevierd?

Ja klopt, dat wordt meestal bij ouders gevierd. En in de zomer is de binnenplaats beschikbaar.

Ik kan me voorstellen dat een tiny house ook best eenzaam kan zijn, hoe gaan jullie daarmee om?

De gedragsdeskundige heeft daar goed naar gekeken of dat een risico is per persoon. De drie die naast elkaar wonen in de tiny houses vormen ook wel een gezellig groepje waardoor ze minder alleen zijn. In hun vrije tijd zoeken ze elkaar op, daar is zeker ruimte voor. Ze hebben ook wel dezelfde interesses, zo gaat er best een grote groep samen bowlen vanuit deze locatie.

Controle/invloed op de omgeving

De inrichting mogen ze volledig zelf bepalen van de tiny house?

Ja de woning werd kaal opgeleverd.

Zijn huisdieren toegestaan?

Er wonen katten bij een woongroep maar verder zijn er geen huisdieren aan de orde. Het is niet gevraagd verder, dus onbekend.

Privacy

Hoe open/gesloten is het terrein?

Alleen tussen negen en vier kunnen mensen het terrein op komen als de boerderij open is. Dan staat de poort open maar verder is deze gesloten en is het privéterrein.

Hoe zit het met het wandel/fietspad over jullie parkeerplaats, blijft die wel toegankelijk?

Ja, het hek naar de boerderij gaat dicht en ook de poort naar de parkeerplaats, maar daar zit een hek naast waar wandelaars en fietsers altijd doorheen kunnen zodat die route niet geblokkeerd wordt. Die loopt langs de weilanden dus ook niet direct over het terrein.

In de zomer is het terras op zondag open en kunnen groepen het terrein huren maar dan wordt er gelet op geluidsoverlast. Er wordt sowieso geen alcohol verkocht op het terras, dat scheelt. Daarmee houd je ook een bepaald publiek weg. Hier komen geen hangjongeren.

Afronding

Wat is belangrijk voor een waardige woonomgeving?

De buurt dichtbij. Niet alleen voor de mensen van buitenaf maar ook voor de bewoners zelf, dat ze zich geaccepteerd voelen. Dat ze niet op een apart terrein worden weggeduwd, maar actief betrokken worden. Het gaat er om hoe die omgeving wordt gepresenteerd en hoe toegankelijk deze is voor mensen van buitenaf. Dus de locatie binnen de buurt en de presentatie van hoe het er uitziet.

En welke elementen zorgen voor een goeie presentatie naar de omgeving?

De tiny houses goed vooraan plaatsen, maar toch met een hek er omheen, zodat het niet zomaar toegankelijk is, maar wel duidelijk zichtbaar voor de buurt.

Podcast Interview MID about loneliness

Appendix G

Middin (2022). LVB en eenzaamheid. (No. 16)
[Audio podcast episode]. Studio LVB.
<https://www.middin.nl/podcasts/podcast-serie-studio-licht-verstandelijke-beperking>

Podcast interview with two adults with an MID and a caregiver about loneliness

Most interesting points:

- They feel lonely when they are indoors and home alone. Going outside and meeting people helps.
- They need a purpose or nudge to get up in the morning or go out somewhere. Caring for a pet or the need to go to the supermarket for groceries helps them to start their day and go outside their private living spaces.
- They often feel misunderstood and have a hard time understanding others. They get the idea people look at them differently and find it hard to interact with them.
- They suggest that having a small group of people around (of about 5/6 persons) with the same struggle might help them feel more at ease and therefore better connected.
- First and foremost they value their independence and want to have their own living situation, but they would also like to be part of a small community of likeminded people with whom they can go somewhere or organise activities.
- When they feel lonely, they keep themselves busy in and around the house but in those moments they actually long for social interaction or a talk with others.
- Going to a neighbourhood facility can be a big step for adults with an MID. Meeting with caregivers at such a location can be a nice incentive to invite them in. Stopping by regularly and meeting someone they know at a community centre lowers the threshold and creates opportunities to casually interact with others since they often stay there a bit longer after they met up with their caregiver.
- They appreciate walking through their neighbourhood, saying hi and making small talk on the go. They enjoy sitting outdoors.

Q = Podcast interviewer

R1 = Woman with an MID 1

R2 = Woman with an MID 2

C1 = Caregiver for adults with an MID

Full questions and answers from the most relevant part of the interview in Dutch

Q: Wanneer voel jij je eenzaam?

R1: Wanneer ik dag en nacht opgesloten zit. Als ik niet naar buiten kan omdat het regent bijvoorbeeld. Ik ben afhankelijk van een scootmobiel.

Q: Wat doe jij als je je eenzaam voelt?

R1: Gewoon, tv kijken, dingetjes in huis. Mezelf bezig proberen te houden.

Q: En waar houd jij je mee bezig?

R1: Met poppen en diamant painting bijvoorbeeld. Ik vind het leuk om een wiegje te verven. Ik slaap heel slecht, dus daar ga ik dan 's nachts mee door.

Q: Wanneer voel jij je eenzaam?

R2: Als ik alleen thuis ben. Ik ben wel een kwebbel dus ik houd van praten. Dan zoek ik afleiding door buiten te gaan lopen en langs het water te zitten in de buurt. Of ik kijk tv en zit op mijn telefoon op sociale media, facebook en dergelijke. Ik doe net als haar ook aan diamant painting, dat is heel rustgevend, dan vergeet ik alles. Of ik kijk een film.

Q: Hoe komt het dat mensen met een LVB vaak eenzaam zijn?

C1: *Dat heeft verschillende redenen. Vaak hebben ze een duwtje in de rug nodig van iemand anders, bijvoorbeeld van begeleiding, om iets te gaan ondernemen, een activiteit, dagbesteding of iets van werk. Ik noem het echt "aan de hand meenemen". Dan ga je samen kijken: wat is er in de buurt te doen, wat sluit goed aan. Is dat bij een activiteitscentrum of wijkcentrum? Zo kijken we per persoon wat het beste aansluit.*

R1: Je voelt je vaak onbegrepen, je hebt het idee dat andere mensen anders tegen je aan kijken. Als je met mensen met een LVB onder elkaar bent, heb je daar minder last van, dan uit je jezelf ook makkelijker.

R2: Ik vind het soms ook lastig om met "normale mensen" om te gaan, want je wordt toch anders behandeld.

Q: Hoe merk je dat?

R2: Je hoort niet bij de huidige status quo. Als ik vertel dat ik op een sociale werkplek werk dan schrikken mensen.

R2: Ik vraag me altijd af of ik Parnassia op mijn voorhoofd heb staan ofzo.

Q: Wat merk jij ervan dat je niet begrepen wordt?

R1: Ik dacht op een gegeven moment "bekijk het allemaal maar". Als mensen niet met me willen omgaan is dat prima, maar zeg dat dan wel recht in mijn gezicht en ga er niet over roddelen achter mijn rug om. Ik ben het al zo gewend dat ik niet begrepen word.

Q: Vind je het dan niet meer erg?

R1: Soms wel, soms niet. Het ligt eraan wie het is. Als het een bekende is dan wel, maar bij een onbekende denk ik "ach, je weet niet beter". Er zit een steekje bij me los maar het is niet besmettelijk en ook niet gevaarlijk.

Q: Je zou dus wel meer contacten willen hebben?

R1: Ja tuurlijk! Dat wil iedereen toch, dat je een keertje samen naar de film kan of ergens anders heen. Als je een ruimte hebt waar je één keer in de week of misschien zelfs twee, drie keer per week samenkomt waar je dan steeds een andere activiteit kan doen lijkt me leuk.

Q: En dan het liefst met mensen die ook een verstandelijke beperking hebben?

R1: Ja ik denk dat dat beter en makkelijker is, dan voel je je niet zo aangekeken.

C1: De stap naar een wijkcentrum kan best groot zijn dus het is fijn als er dan een (vaste) begeleider aanwezig is op plekken waar de buurt samenkomt. Dat verlaagt de drempel voor mensen met een LVB om daar naartoe te gaan.

R2: Ik merk ook vaak als ik alleen thuis ben en ik moet opstaan, dan heb ik vaak geen zin om dingen te doen, maar als ik dan eenmaal buiten ben om bijvoorbeeld boodschappen te doen, dan vind ik dat wel leuk. Dan loop ik door de omgeving, door de buurt waar ik woon waar ik veel mensen ken, en dan zwaai ik naar ze en maak ik even een praatje. Daar word ik blij van.

Q: Wat zou jou helpen om je minder eenzaam te voelen?

R1: Meer gezamenlijk kunnen doen. Een groep waar je samen mee op kan trekken, niet te groot, een klein groepje van vijf of zes mensen. Een groepje die je goed kent waardoor als er iets is je daar ook op terug kan vallen, dat je niet weggekeken wordt. Dat je met mensen bent die hetzelfde hebben als jij, dat je je begrepen voelt. Naar de dierentuin of naar een bioscoop.

R2: Ja want het is moeilijk. Soms zitten mensen om je heen die het over scheikunde hebben of bitcoins en dan snap je dat maar een heel klein beetje. Het duurt voor mij altijd even voordat het kwartje valt.

R1: Mensen begrijpen vaak niet dat onze hersens iets langzamer werken. Wij moeten langer nadenken voordat we iets begrijpen.

Q: Zou je je minder eenzaam voelen als je beter begrepen wordt?

R1: Ja, ik wil gewoon geaccepteerd worden zoals ik ben. Niet dat mensen hun oordeel al klaar hebben staan over hoe ik functioneer.

R2: Ja, je wordt uitgelachen of ze hebben geen geduld.

**Presenting
different living
environments at
daycare centre**

Appendix H

Living environment 1: The old city centre

Living environment 2: Neighbourhood with rowhouses

Living environment 3: Neighbourhood with apartment buildings

Living environment 4: Rural area/in nature

